**T.C.**
**ANKARA ÜNİVERSİTESİ**
**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**
**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**
**EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ PROGRAMI**

# MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI KURUMLARDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLER HAKKINDA AÇILAN SORUŞTURMALAR VE SONUÇLARI

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**S.Soner GÖRGÜLÜ**

**Ankara**
**Kasım, 2007**

**T.C.**
**ANKARA ÜNİVERSİTESİ**
**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**
**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**
**EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ PROGRAMI**

# MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI KURUMLARDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLER HAKKINDA AÇILAN SORUŞTURMALAR VE SONUÇLARI

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**S.Soner GÖRGÜLÜ**

**Danışman: Prof. Dr. İnayet AYDIN**

**Ankara**
**Kasım, 2007**

# ÖNSÖZ

Örgütlerde, yönetimin en önemli işlevlerinden biri, işgören davranışların örgüt amaçlarına ve kurallarına uygunluğunun denetlenebilmesidir.

Disiplinin izleğine uygun olarak, suç sayılan eylemler için gerekli önlemlerin alınması ve tüm işlemlerin eksiksiz yerine getirilmesi kadar, eylemlerin, kategorilerine ve sonuçlarına göre dağılımlarının bilinmesi, nedenlerinin ve uygulamaya ilişkin oluşabilecek farklılıkların ortaya çıkarılabilmesi açısından oldukça önemlidir.

Böylelikle, somut verilerden yola çıkılarak, bu davranışların ortaya çıkmadan ve varsa farklı uygulamaların önlenmesine yönelik geliştirilen çözümlerle, adaletin, örgütsel uyumun, bağlılığın sağlanması, verimliliğin ve iş doyumunun artırılması, etkilenen tüm kesimlerin beklentilerinin karşılanması kolaylaşabilecektir.

Bu araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda çalışan öğretmenler hakkında açılan soruşturmalar ve sonuçlarıyla ilgili belgeler taranmış, analizler yapılmıştır.

Araştırmanın her aşamasında beni destekleyen, yüreklendiren hocam ve tez danışmanım sayın Prof. Dr. İnayet AYDIN'a, arşivlerinin taramasında kolaylık gösteren, özveride bulunan, yardımcı olan, il milli eğitim müdürlerine, ilköğretim müfettişleri başkanlarına, ilköğretim müfettişlerine ve diğer emeği geçenlere, işlerimi hafifletmek, yorgunluğumu azaltmak için çaba harcayan çalışma arkadaşlarıma, alanyazın taramasında, kaynakların araştırılmasında ve ulaşılmasındaki yardımlarından dolayı arkadaşım Adem BEYHAN'a, çevirilere katkı yapan Nesrin KAYIM'a, en büyük manevi destekçim sevgili eşim Nazmiye GÖRGÜLÜ ile bana moral kaynağı olan küçük kızlarıma içten teşekkürlerimi sunarım.

S.Soner GÖRGÜLÜ

# ÖZET

## MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI KURUMLARDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLER HAKKINDA AÇILAN SORUŞTURMALAR VE SONUÇLARI

GÖRGÜLÜ, S.Soner
Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Bölümü
Tez Danışmanı: Prof. Dr. İnayet AYDIN
Kasım 2007, 143 + X Sayfa

Araştırmanın amacı; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda çalışan öğretmenlerin soruşturmaya konu olan eylemleri, yapılan soruşturma sonunda, bu eylemlerinin kesinlik kazanıp kazanmadığıyla ilgili olarak getirilen önerilerin ortaya çıkarılmasıdır.

Araştırma grubunu; 81 il arasından belirlenen, il milli eğitim müdürlüklerine bağlı, değişik 11 ildeki ilköğretim müfettişleri başkanlıkları oluşmaktadır.

Verilerin toplanması aşamasında, memurların eylemleri açısından disiplin kavramları ile disiplin ve ceza hukukuna ilişkin alanyazın taranmıştır. Yasal metinlerde yazılı olan, öğretmenler hakkında ön inceleme ya da disiplin soruşturmasına konu olan eylemler ile bu eylemlerin karşılığı olan öneriler incelenerek, bunlara ilişkin verileri toplamak üzere çizelgeler oluşturulmuştur.

Eylemlerin disiplin boyutunda ya da adli suçlar kapsamında değerlendirilmesine göre, ön inceleme ve disiplin soruşturması olarak iki ayrı kategoride incelenen veriler, ilk aşamada ön inceleme, ikinci aşamada ise disiplin soruşturmalarına ilişkin istatistikler/kayıtlar üzerinde genel taranama yapılarak elde edilmiştir.

Öğretmenlerin, adli ve disiplin yönünden soruşturmaya konu olan eylemlerinin dağılımı, getirilen önerilere ilişkin nitel ve nicel araştırmalar

yapılmıştır. Araştırma verileri, bilgisayar ortamında SPSS İstatistik Programı yardımıyla çözümlenmiştir.

Yapılan ön incelemelerin ve disiplin soruşturmalarına konu olan eylemlerinin ve getirilen önerilerin dağılımlarıyla ilgili çözümlemeler frekans ve yüzdelerden yararlanılarak yapılmıştır.

Öğretmenlerin ön inceleme ve disiplin soruşturmasına konu olan eylemleri için getirilen önerilerin, illere ve yıllara göre farklılık gösterip göstermediğiyle ilgili çözümlemelerde ise Pearson Kay-Kare Testleri kullanılmıştır.

Ön incelemeler ve disiplin soruşturmaları sonunda, sübuta ermeyen eylemlerin oranları yüksek bulunmuştur.

Öğretmenler hakkında yapılan disiplin soruşturmaları sonunda, sübuta eren eylemler aynı olmasına karşın, önerilen disiplin cezalarının farklılıklar gösterdiği bulunmuştur.

Ön incelemeler sonunda, yapılan öneriler arasında, illere ve yıllara göre, çoğunlukla anlamlı bir ilişki bulunmazken, disiplin soruşturmalarında tersi bir sonuç çıkmıştır.

2003 yılıyla birlikte ön inceleme ve disiplin soruşturması sayılarının arttığı ortaya çıkarılmıştır.

**Anahtar sözcükler:** Yönetim, denetim, disiplin, soruşturma, disiplin soruşturması.

## ABSTRACT

### INVESTIGATIONS OPENED ON TEACHERS WORKING IN INSTUTIONS OF MINISTERY OF NATIONAL EDUCATION AND THEIR RESULTS

GÖRGÜLÜ, S.Soner

Master, Department of Educational Sciences

Thesis Supervisor: Prof.Dr. İnayet Aydın

November 2007, 143 + X pages

The aim of this research is to determine the actions about disciplinary proceedings for teachers working in the intuitions of Ministry of National Education; and at the end of disciplinary investigation, to find out proposed suggestions related to whether or not they were conclusively established.

The work group of this research consists of 11 different primary education supervisors' boards, related to the provincial education directorate, selected among 81 provinces.

At the stage of gathering data, discipline concepts in terms of official's actions and literature related to criminal law have been reviewed. The actions taken place in legal texts and about advance canvass or disciplinary investigation for teachers, and suggestions for those actions were analyzed and charts were formed to put together data related to those actions and suggestions.

Data were derived from statistics and records related to advance canvasses and disciplinary investigations. Those data were examined in two categories as advance canvass and disciplinary investigation according as they are accepted as disciplinary or judicial offence.

Distributions of teachers' actions which are a matter of judicial investigation and discipline investigation and qualitative and quantitative researches related to suggestions have been done. Research data were analyzed by using computers and SPSS (Statistical Package for Social Science) statistical program.

Analyses related to the actions about advance canvass and disciplinary investigation and the distribution of suggestions have been done by using frequency and percentage.

In order to determine whether or not there have been any differences in suggestions proposed for actions which are a matter of an advance canvass and a disciplinary investigation, with respect to provinces and years, Pearson Chi-Square Tests were used.

At the end of advance canvasses and disciplinary investigations, it is realized that there is a high percentage of actions which are not conclusively established.

At the end of the disciplinary investigation for teachers, it is found out that there are differences between suggested disciplinary punishments fort he same actions which are conclusively established.

At the end of advance canvass, among the proposed suggestions, mostly there is no significant relation according to provinces and years. On the other hand, there is a significant relation in disciplinary investigations.

Along with the year of 2003, it is revealed that the numbers of advance canvass and disciplinary investigations are increased.

**Key words:** Management, inspection, discipline, investigation, disciplinary investigation.

## İÇİNDEKİLER

**SAYFA**


ÖNSÖZ……..... i

ÖZET…….. ii

ABSTRACT……... iv

İÇİNDEKİLER……..... vi

TABLOLAR LİSTESİ…… x

**BÖLÜM I**

**GİRİŞ**……. 1

Problem…….. 1

Araştırmanın Amacı…….. 5

Araştırmanın Önemi……. 6

Sayıltılar……. 8

Sınırlılıklar…….. 9

Tanımlar……. 9

Kısaltmalar……. 11

**BÖLÜM II**

**ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ**…….. 13

Eğitim Sistemi İçinde Öğretmen ve Denetimi……... 13

Eğitim Hizmetlerinin Denetimi……. 19

Fransa'da Eğitim Denetimi……. 20

İngiltere'de Eğitim Denetimi……... 20

Almanya'da Eğitim Denetimi…….. 21

Türkiye'de Eğitim Denetimi…… 22

Disiplin…… 23
Disiplin Tanımları……. 25
Disiplinin Amacı……..... 27
Disiplin İlkeleri…….. 29
Disiplin Yaklaşımları…… 31
Aşamalı Disiplin Yaklaşımı……. 32
Olumlu Disiplin Yaklaşımı…… 33
Denetim Ve Disiplin İlişkisi……. 33
Devlet Memurlarında Disiplin…….. 34
Ceza Hukukuna Göre Memur Suçları……. 39
MHYK Kapsamındaki Suçlar…… 39
MHYK Kapsamı Dışındaki Suçlar……. 43
Disiplin Hukukuna Göre Memur Suçları……..... 45
DMK Kapsamındaki Suçlar……..……... 46
1702 Sayılı Yasa Kapsamındaki Suçlar……. 49
4357 Sayılı Yasa Kapsamındaki Suçlar……. 50
Disiplin Cezalarının Özellikleri ve Uygulama İlkeleri……... 52
Memur Eylemlerinin Soruşturulması……. 56
Ön İnceleme…… 56
Disiplin Soruşturması……..… 58
Disiplin Cezalarının Uygulanması……. 60
Uygulamaya Yönelik Memur Hakları……..…….. 65
Disiplin İşlemlerinde Savunma……. 65
Disiplin Cezalarına İtiraz……..……. 65
Yakınma ve Başvuru……..…. 67

**BÖLÜM III**

**YÖNTEM**…… 69

Araştırmanın Modeli…… 69

Çalışma Grubu…… 69

Verilerin Toplanması…… 70

Verilerin Çözümlenmesi…… 75

**BÖLÜM IV**

**BULGULAR VE YORUM**…… 77

Ön İncelemelerin Kategorilerine Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular Ve Yorum…… 77

Ön İncelemeler Sonunda Getirilen Önerilerin Dağılımlarına İlişkin Bulgular Ve Yorum…… 80

Ön İncelemeye Konu Olan Eylemler İle Getirilen Önerilerin İllere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular Ve Yorum…… 83

Ön İncelemeye Konu Olan Eylemler İle Getirilen Önerilerin Yıllara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular Ve Yorum…… 89

Disiplin Soruşturmalarının Kategorilerine Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular Ve Yorum…… 95

Disiplin Soruşturmaları Sonunda Getirilen Önerilerin Dağılımlarına İlişkin Bulgular Ve Yorum…… 98

Disiplin Soruşturmasına Konu Olan Eylemler İle Getirilen Önerilerin İllere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular Ve Yorum…… 102

Disiplin Soruşturmasına Konu Olan Eylemler İle Getirilen Önerilerin Yıllara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular Ve Yorum…… 110

**BÖLÜM V**

**SONUÇ VE ÖNERİLER**…… 123

**KAYNAKÇA**…… 130

**EKLER**…….. 139

**Ek 1:** Başvuru Yazısı……..……..……..……. 140

**Ek 2:** Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Her Tür Okul Ve Kurumlarda Yapılmasına İzin Verilen Araştırmaların Uygulamasında Olabilecek Fiziksel Zararları Karşılama Taahhüdü ……... 141

**Ek 3:** Ön İnceleme Veri Toplama Formu……. 142

**Ek 4:** Disiplin Soruşturması Konuları ve Sonuçları Veri Toplama Formu……..…….. 143

**Ek 5:** Ön İncelemelerin Dağılımı……..... 144

**Ek 6:** Disiplin Soruşturmalarının Dağılımı……..……..... 145

## TABLOLAR LİSTESİ


**Tablo 1:** Ön İncelemelerin Dağılımı……... 144

**Tablo 2:** Disiplin Soruşturmalarının Dağılımı……. 145

**Tablo 3:** Ön İncelemelerin Eylemlere Göre Dağılımı…….. 77

**Tablo 4:** Ön İnceleme Sonuçlarının Eylemlere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı…….. 80

**Tablo 5:** Ön İncelemeye Konu Olan Eylemler ve Getirilen Önerilerin İllere Göre Dağılımı…….. 83

**Tablo 6:** Ön İnceleme Sonuçlarının İllere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Test Sonuçları…… 86

**Tablo 7:** Ön İncelemeye Konu Olan Eylemler ve Getirilen Önerilerin Yıllara Göre Dağılımı…… 89

**Tablo 8:** Ön İnceleme Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı…… 92

**Tablo 9:** Ön İnceleme Sonuçlarının Yıllara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Test Sonuçları…… 93

**Tablo 10:** Disiplin Soruşturmalarının Eylemlere Göre Dağılımı…….. 95

**Tablo 11:** Disiplin Soruşturması Sonuçlarının Eylemlere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı……. 99

**Tablo 12:** Disiplin Soruşturmaları ve Sonuçlarının İllere Göre Dağılımı..... 102

**Tablo 13:** Disiplin Soruşturması Sonuçlarının İllere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Test Sonuçları…… 108

**Tablo 14:** Disiplin Soruşturması Sonuçlarının Yıllara Göre Dağılımı….. 110

**Tablo 15:** Disiplin Soruşturması Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı…….. 118

**Tablo 16:** Disiplin Soruşturması Sonuçlarının Yıllara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Test Sonuçları…… 119

# BÖLÜM I

# GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ilişkin problem durumu, araştırmanın amacı, önemi sınırlılıkları, tanımlar ve kısaltmalar yer almaktadır.

## Problem

Ülkemizde eğitim ve öğretim, öğretim veren kurumların özelliğine uygun alanlarda istihdam edilmiş öğretmenlerce sürdürülmektedir. Öğretmenlik, ilk girişte, belirli özelliklere göre seçmeyi gerektiren ve hizmet içinde sürekli bir gelişim gösteren bir meslektir. Ancak, bu durum, öğretmenlerin görevlerini yaparken, her zaman mevzuata uygun davranacağı ve yükümlülüklerini eksiksiz yerine getireceği biçiminde yorumlanmamalıdır.

İnsanın toplumsal yaşayışını biçimlendiren en önemli öğe hukuktur. Hukuk, devletçe konulan toplum yaşamını düzenleyen kurallar toplamıdır (Mumcu, 1994, 4). Devlette olduğu gibi, eğitim sistemi içinde yer alan tüm bireylerin, amaçlara uygun davranmasını sağlayacak, önceden belirlenmiş ve işgörenlerce bilinen örgüt kuralları vardır.

Örgüt, üyeleri tarafından kurulan bir koalisyon olarak görülebilir. Bu koalisyonun koşulları, uzlaşma, uyma ve kontroldür (Bursalıoğlu, 1994, 14). Örgütler bir toplumun yapı taşlarıdır. Kıt kaynakların değerlendirilmesi ve toplumun gereksinmelerinin en elverişli biçimde karşılanması örgütlerin eliyle olur (Başaran, 2000, 14).

Örgütler amaçlarına, insanlar tarafından gerçekleştirilen, üretimin gerektirdiği tüm girdiler olan tüketim içerikli eylemler yoluyla ulaşırlar. Örgütlerin varlığı, üretme işlevi ve verimliliği, insan öğesinin sisteme girişi ile anlam kazanmaktadır (Açıkalın, 1996, 3).

Örgütün amaçları önceden kararlaştırılır. Yönetim, bu amaçları gerçekleştirmek için madde ve insan kaynaklarına yön verir, bunları kullanır ve kontrol eder. Bu yolla yönetim, belirlenen amaçları gerçekleştirmek için

gerekli araçları sağlamış olur (Bursalıoğlu, 1994, 14). Yönetim, örgüt, yönetsel etkinlikler ve yönetme gibi birden çok anlamı olan kavramlardandır (Gözübüyük, 2003, 1).

Bir örgütün varlığını sürdürebilmesi, hizmet ettiği bireylere ve gruplara yarar sağlaması, kaynakları en akılcı biçimde kullanması, işgörenleri yönlendirmesi, özendirmesi ve bütünleştirmesine bağlıdır (Aydın, 1991, 16).

Ulusal sorunların ve amaçlarla ilgili girişimlerin genelde ağırlık merkezini eğitim sistemi oluşturmaktadır. Eğitim sisteminin amaçları, sistemin politikasına ve işlevine uygun olarak sistem bütünlüğünü koruyacak, kendi içinde tutarlı ve temel gereksinimleri karşılayacak biçimde saptanır (Taymaz, 1995, 3).

Türkiye'de eğitim sistemi, anayasa ile bu anayasaya dayanılarak hazırlanan yasa, tüzük ve yönetmeliklerle düzenlenmiştir. Anayasanın 42. maddesiyle eğitim ve öğrenim hakkı, kapsamı, düzenlenmesi ve güvence altına alınmasına ilişkin genel esaslar belirlenmiştir. 128. maddesindeyse "Devletin kamu ve iktisadi teşebbüsleri ile diğer hizmetlere ilişkin görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlilerince yürütüleceği" hükme bağlanmıştır.

Türk Milli Eğitiminin genel esasları (genel ve özel amaçlar), genel ilkeleri, etkinlikleri (örgün ve yaygın eğitim), kapsamı, amaçları, görevleri, öğretmenlik mesleği, eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumlulukları 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 Sayılı Yasa) ile belirlenmiş, eğitim öğretim hizmetlerinin devlet adına yürütülmesi, gözetim ve denetimi sorumluluğu Milli Eğitim Bakanlığına devredilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, çalışma usul ve esasları, yasa, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelgelerle belirlenen yaygın ve örgün eğitim kurumlarının, amaçlarına uygun olarak faaliyetlerini sürdürebilmeleri için, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun (DMK) 4.maddesi ve işin gerektirdiği özel şartlara ilişkin yayımlanan esaslara göre memur, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler istihdam edilmiştir.

Örgüt yöneticileri, işgören davranışlarını gözetim ve denetim altına alarak, örgütsel uyumun gerçekleşmesi ve amaçlardan sapma olmaması yönünde bir dizi önlemler alırlar. İşgören performansını izleme, değerlendirme ve yasadışı davranışların ortaya çıkarılması amacıyla işverenlerce, işyeri araştırılmaları ve denetimleri yapılır (Jackson ve Mathis, 2005, 160).

3797 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Esasları Kanunu (3797 Sayılı Yasa) ile Milli Eğitim Bakanlığı, *merkez, taşra* ve *yurtdışı* olarak örgütlenmiştir. Eğitim öğretim hizmetlerinin Milli Eğitimin amaçları doğrultusunda, okulun, dersin, konunun amaçlarına uygunluğunun, yasalarla, yönetmeliklerle belirlenen işgören davranışlarının Bakanlık adına denetlenmesi için, 3797 Sayılı Yasa'ya dayanılarak iki ayrı teftiş sistemi oluşturulmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü ile Bakanlık ve merkez teşkilatında, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel öğretim kuruluşlarının, her türlü etkinlik ve işlemlerine ilişkin inceleme ve soruşturma işleri, Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığının, illerde ise, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği (MEBİMBY) ile İlköğretim Müfettişleri Başkanlığının görev alanı içinde tanımlanmıştır.

İşgören davranışlarını kontrol etmek, örgütsel koşullara uygun biçimde yönlendirmek, olumlu yönde geliştirmek disiplin konusunu ilgilendirmektedir (Eren, 1991, 345). Disipline, performans değerlendirmesi sonunda ve kurallara uyulmadığı zamanlarda gereksinim duyulur (Jackson ve Mathis, 2005, 160).

Öğretmenlerin, disiplin işleriyle ilgili düzenlemeler DMK, 1702 ile 4357 Sayılı Yasalarda yer almıştır. Söz konusu yasalarla, görev yapılan kurumun özelliğine göre, 1702 ile 4357 Sayılı Yasalarda yer alan disiplin suçlarının ve cezalarının öncelikle uygulanması gerektiğine ilişkin hükümler getirilmiştir.

DMK'nin 125. maddesi gereği, disiplin kovuşturmasının yapılmış olması, eylemin Türk Ceza Kanunu (TCK) kapsamına girmesi durumunda, sanık hakkında ayrıca ceza kovuşturması açılmasına engel olmamaktadır.

Görev sırasında ve görev yeri sınırları içinde olup olmadığına bakılmaksızın, memurun göreviyle ilgili eyleminden dolayı yargılanabilmesi, Memurun Yargılanması Hakkında Kanun (MYHK) uyarınca yetkili amirin iznine bağlıdır. Bu amirler, memur hakkında ön inceleme yapılmasını isteyerek, yargılanması ya da yargılanması yönündeki kararlarını 30 gün içinde bildirmek zorundadırlar. Bu süre zorunlu hallerde en çok 15 gün daha uzatılabilir. Yetkili amirin onay vermesiyle ya da memurun eyleminin göreviyle ilgili olmaması durumunda, TCK ve Ceza Muhakemeleri Kanunu (CMK) uyarınca Cumhuriyet Savcılığı, memur hakkında soruşturma başlatabilmektedir.

Aykırı davranışın ortaya çıktığının öğrenilmesinden sonra, önceden belirlenmiş olan izleğine uygun olarak, sorumlular hakkında disiplin işlemleri başlatılabilmekte ve sonuçlarına göre karar verilebilmektedir. Bu yönüyle disiplin yaptırımları, kurallara uymayan eylemlerinden dolayı işgörenin cezalandırılması olarak sonuçlandığından, geriye yönelik olumsuzlukların giderilmesine etkisinin bulunmayacağı açıktır.

İyi bir disiplin düzenlemesinin, önceden yapılmış istenmeyen davranışları düzeltmesinin yanında gelecekteki ihlalleri engelleyici rolü olmalıdır. Disiplin, işgörenlerin geçmişte yaptığı ihlallerden çok, gelecekteki olumlu davranışları üzerine odaklanmalıdır (Dessler, 1978, 332; Boyd, 1968, 169).

Kural ve düzenlemelere uymayan öğretmen davranışları karşısında, nasıl bir yol izleneceğinin ve uygulanacak yaptırımların neler olacağının bilinmesi kadar, bu eylemlerin neler olduğunun ve nasıl sonuçlandığının incelenmesi, önemli bir gereksinim olarak karşımıza çıkmaktadır.

Söz konusu ihlallerin, bir dönemde ortaya çıkan ve bir daha ortaya çıkmayan anlık eylemlerle mi sınırlı olduğu, yoksa yinelenerek süreklilik gösteren bir problem olarak mı kendini gösterdiğinin anlaşılabilmesi için ise yıllara göre dağılımlarının bilinmesi zorunludur.

Yasalar uyarınca, soruşturmaların başlatılması, tamamlanması ile memurluktan ve meslekten çıkarma dışındaki cezaların uygulanmasına ilişkin süreç, büyük oranda illerde tamamlanmaktadır. Ancak, örgütlenme yapısı gereği, uygulama ve sorumluluk açısından, merkezden denetlenme ya da merkeze bağlılık dışında, iller arasında, organik bir bağ bulunmadığı görülmektedir.

Bu durumda, iller arasında soruşturma konusu eylemlere bakışın ve hoşgörü sınırlarının belirlenmesi, soruşturmaların başlatılması, yürütülmesi ve sonuçlandırılmasıyla ilgili, birbirinden farklı yerleşmiş uygulamaların (teamüllerin) ortaya çıkma olasılığı göz ardı edilmemelidir.

Öğretmen davranışlarının kontrol edilmesi, amaçlara yönlendirilmesi, kurallara uymayan davranışların hangi kategorilerde yoğunlaştığının belirlenerek gerekli önlemlerin alınması ve adil biçimde uygulanmasına yönelik eğitim sisteminin çözüm bekleyen önemli sorunları bulunduğu düşünülmektedir.

Öğretmenlerin, istenmeyen davranışlarının nedenlerinin ve çözüm yollarının araştırılabilmesi, öncelikle bunların hangi eylemlerde yoğunlaştığının ve dağılımlarının bilinmesine bağlıdır.

Araştırmanın problemi; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda çalışan öğretmenlerin, hangi eylemlerinden dolayı haklarında disiplin soruşturması yapıldığı ve nasıl sonuçlandığıdır.

## Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda çalışan öğretmenlerin, 2001-2006 yılları arasında soruşturmaya konu olan eylemleri, yapılan soruşturma sonunda, bu eylemlerinin kesinlik kazanıp kazanmadığıyla ilgili olarak getirilen önerilerin ortaya çıkarılmasıdır. Bu amaca ulaşabilmek için şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmenler hakkında yürütülen ön incelemeler, kategorilerine göre hangi eylemlerde yoğunlaşmakta ve son altı yıla göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

2. Öğretmenler hakkında yapılan ön incelemeler sonunda, iddiaların sübuta ererek, yargılanmasının uygun olduğu önerisi getirilme durumuna göre dağılımları nasıldır?

3. Öğretmenlerin ön incelemeye konu olan eylemleri için getirilen öneriler, illere göre farklılık göstermekte midir?

4. Öğretmenlerin ön incelemeye konu olan eylemleri ve bunlar için getirilen öneriler, yıllara göre farklılık göstermekte midir?

5. Öğretmenler hakkında açılan disiplin soruşturmaları, kategorilerine göre hangi eylemlerde yoğunlaşmakta ve son altı yıla göre nasıl bir dağılım göstermektedir

6. Öğretmenler hakkında yapılan disiplin soruşturması sonunda, iddiaların sübuta ererek, disiplin cezası önerisi getirilme durumuna göre dağılımları nasıldır?

7. Öğretmenlerin, disiplin soruşturmasına konu olan eylemleri için getirilen öneriler, illere göre farklılık göstermekte midir?

8. Öğretmenlerin disiplin soruşturmasına konu olan eylemleri için getirilen öneriler, yıllara göre farklılık göstermekte midir?

## Araştırmanın Önemi

Ülkelerin ekonomik, siyasal ve toplumsal yönüyle istenen düzeye ulaşabilmesi, kaynakların verimli, bilinçli kullanılması ve tüm eylemlerin planlandığı biçimiyle toplumsal kalkınmaya dönüşmesi, insan ve madde kaynaklarını yönetecek insan gücünün, hatta hizmet alan kesimlerin çok iyi yetiştirilmiş olmasıyla orantılıdır (Çınkır, 1996).

Bilimsel ve teknik alandaki gelişmeler, toplumsal yaşamın her alanında olduğu gibi, bireylerin eğitimsel gereksinimlerini, beklentilerini de etkilemektedir. En önemli girdisinin öğretmen olduğu bilinen eğitim sisteminin, toplumsal değişimin öncülü olarak varlığını ve önemini sürdürebilmesi, sürekli yenilenen beklentileri karşılayabilecek biçimde, kendi içinde bu dönüşümü gerçekleştirilebilmesine bağlıdır.

Öğretmenlik mesleği, kalkınmada önem taşıyan nitelikli insan gücü ve meslek elemanlarının başında gelmektedir (Alkan, 2000, 11). Okullar işlevlerini, işgörenleri, özellikle de öğretmenleri aracılığıyla yerine getirirler. Öğrenci başarısının altında etkili öğretmen ve öğrenci yatar (Balcı, 2001, 164).

Bu durum, insan yetiştirme görevini üstlenen okul ve kurumların amaçlara uygun olarak yönetilmesinin ve denetlenmesinin önemini çok iyi ortaya koymaktadır. Bir yandan, öğretmen yetiştiren kurumların ve eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, gelişmelerin gerisinde kalmamaları için, bilimsel araştırmalarla sürekli desteklenmesi, diğer yandan, örgütsel bağlılıklarının, iş veriminin ve iş doyumunun artırılması, isteklendirilmesi için yeni çözümler geliştirilmesi için bu dönüşüm gereklidir.

Ancak, örgütsel disiplinin bozulmasına, amaçlardan sapmalara, verimin düşmesine ve sonuçta ceza yaptırımlarına neden olan, edimsel yetersizliklerin ya da kural dışı davranışlarla ilgili sözü edilen problemlerin çözümüne yönelik tutarlı politikalar belirlenebilmesi için, bunların neler olduğunun, hangi kategorilerde yoğunlaştığının önceden bilinmesine gereksinim vardır.

Disiplin, kuralların, işgörene karşı eşit, adil ve doğru uygulanmasına ilişkin güvencedir (Cole, 2002, 447; Greenberg, 2005, 102). Öğretmenlerin, disiplin ya da ceza hukukuna göre suç sayılan eylemleri ve bu eylemlerin karşılığı olan yaptırımlar, TCK, 657, 1702, 4357 Sayılı ve diğer ceza yükümlü yasalarda belirtilmiş, herkese eşit ve her durumda aynı uygulanacağı güvence altına alınmıştır.

Uygulamada bunun gerçekleştirilebilmesi, örgütlenme yapısı gereği, birbiriyle organik bağı bulunmayan iller arasında, disiplin sürecine ilişkin kalıcı bir düşünce ve eylem birliğinin sağlanmasına bağlıdır.

Öğretmenlerin, çalışma koşullarını ve yükümlülüklerini düzenleyen mevzuata aykırı davranışlarıyla ilgili açılan ve tamamlanan soruşturmalar, getirilen öneriler ile bunların illere ve yıllara göre dağılımlarının bilinmesi, eğitim hizmetlerinin yasalara uygun yürütülebilmesinin sağlanması açısından önemlidir. Araştırma, öğretmenlerin, mevzuata aykırı eylemlerin hangi kategorilerde yoğunlaştığını, yapılan soruşturmalar sonunda getirilen önerilerin, eylemlere, illere, yıllara göre dağılımlarını ve sübuta erme durumlarını ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçları, disiplin sürecinin yeniden değerlendirilmesi, düşünce ve eylem birliği sağlanması, öğretmenlerin disiplinsiz davranışlarla ilgili azaltıcı, önleyici, çözümler geliştirilmesi yönünde yeni politikalar belirlenebilmesiyle ilgili öneriler açısından uygulamaya katkı sağlaması beklenmektedir.

Ön inceleme ve disiplin işlemlerine ilişkin, bu güne dek yapılanların en kapsamlısı olan bu araştırma, öğretmenlerin mevzuata aykırı davranışları, bu davranışlarla ilgili yapılan soruşturmalar sonunda iddiaların sübuta erme durumları, illere ve yıllara göre arasındaki farklılıklarla ilgili bulgular, bunların nedenleri ve ortaya konulan yeni problemlerin araştırılması açısından ise alanyazına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

## Sayıltılar

Bu araştırmada, çalışma grubu içinde yer alan 11 ildeki tüm ön inceleme ve disiplin soruşturması kayıtlarının, ilköğretim müfettişleri başkanlıklarında tutulduğu varsayılmıştır.

## Sınırlılıklar

Bu araştırma, çalışma grubu içindeki 11 ilde, vali onayına bağlı olarak ilköğretim müfettişlerince öğretmenler hakkında yürütülen 2001- 2006 takvim yılları arasında yapılan ön incelemeler ve soruşturmalar ile sınırlıdır.

## Tanımlar

**Kurum:** Milli Eğitim Bakanlığına bağlı faaliyetlerini sürdüren resmi ve özel ilköğretim, ortaöğretim okulları ile rehberlik araştırma, halk eğitim, yaygın eğitim merkezlerdir.

**Müfettiş:** İl milli eğitim müdürlüğüne bağlı ilköğretim müfettişidir.

**Kurum yöneticisi:** Kurumlardaki müdür, müdür başyardımcısı ve müdür yardımcılarıdır.

**Disiplin amiri**: Disiplin Amirleri Yönetmeliği ile belirlenen öğretmenin disiplin işlerinden sorumlu ve üzerinde yaptırım gücü olan amirdir.

**İl Disiplin Kurulu:** Öğretmenin aylıktan kesme ya da daha üst cezayı gerektiren eylemine ilişkin karar vermeye yetkili ve Disiplin Amirleri ve Kurulları Yönetmeliği ile belirlenmiş, Vali/vali yardımcısı başkanlığında, il şube amirlerinden oluşan karar organıdır.

**Yüksek Disiplin Kurulu:** Öğretmenin devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren eylemine ilişkin karar vermeye yetkili ve Disiplin Amirleri ve Kurulları Yönetmeliği ile belirlenmiş, MEB müsteşarı/müsteşar yardımcısı başkanlığında, genel müdürlerden oluşan karar organıdır.

**Eylem (fiil):** Görevle ilgili ya da görev dışında, öğretmenlerin yasalarda yazılı olan yasaklanmış davranışlarıdır.

**Yaptırım:** Yasa buyruklarının yerine getirilmesidir.

**Ceza:** Suç işleyene karşı uygulanan, yasalarda yazılı yaptırımlardır.

**Disiplin cezası:** Suç sayılan eyleme ilişkin, disiplin hukukunu düzenleyen yasalardaki karşılık gelen yaptırımlardır.

**Soruşturma (kovuşturma, tahkikat):** Disiplin ve ceza hukukunda suç sayılan ve bu suçlardan birini ya da daha fazlasını işlediği iddia edilen memur hakkında, yasaların ön gördüğü işlemleri uygulamak üzere yürütülen, gerçeğin ortaya çıkarılmasına yönelik araştırma sürecidir.

**Soruşturma raporu:** Soruşturma sonunda, soruşturma görevini yürüten müfettişçe, soruşturma emrini veren makama sunulan, belgelerin eklendiği görüş özetini içeren raporudur.

**Dizi pusulası:** Soruşturma sürecindeki, tüm belge ve ifade tutanakların belli bir sıraya göre numaralandırılarak kaydedildiği belgedir.

**Soruşturma dosyası:** Yürütülen soruşturmanın, rapor ve ekleriyle birlikte sunulduğu tüm belgelerdir.

**Ön inceleme:** Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında, görevleri nedeniyle işledikleri suçlarla ilgili, uyarınca yapılan inceleme ve soruşturma çalışmalarıdır.

**Ön inceleme önerisi (teklifi):** Ön inceleme sonunda, memurun yargılanmasının uygun olduğu ya da olmadığına yönelik karar vermeye yetkili makama sunulmak üzere ön inceleme raporunda belirtilen görüştür.

**Disiplin soruşturması:** Soruşturma yaptırmaya yetkili makamın onayına bağlı olarak, memur hakkında, işlediği iddia edilen disiplin eylemi ile ilgili yapılan araştırma sürecidir.

**Disiplin soruşturması önerisi:** Soruşturma sonunda, eylemin sübuta erip ermediğine ve yasalardaki karşılık bulan yaptırımlar uyarınca, soruşturmacı tarafından memur hakkında işleme gerek olmadığı ya da uygulanacak işleme ilişkin, disiplin, yönetsel (idari) ve mali yönünden getirilen önerilerdir.

**Sübuta erme (sübut bulma, kesinlik kazanma):** Yapılan soruşturma sonucunda, bilgi ve belgeler doğrultusunda, suç sayılan eylemin sanık tarafından işlendiği görüşüne varılmasıdır.

**Zamanaşımı:** Yasalarla belirlenen sürelerde, cezayı gerektiren eylemlerle ilgili soruşturması/kovuşturmaya başlanmamış ya da cezanın süresinde uygulanmamış olması nedeniyle ceza verme yetkisinin düşmesidir.

**Zimmet:** Görevi nedeniyle sorumluluğu, kullanımı, gözetimi ya da koruması kendisine verilen mal üzerinde, kendisinmiş gibi tasarrufta bulunulmasıdır.

**İrtikâp:** Görevin sağladığı gücü, ayrıcalığı, güveni kötüye kullanarak kendisine ya da başkasına yarar sağlamasına, ya da bu yolda vaatte bulunulmasına bir kimseyi zorlamak, ya da hileli davranışlarla ikna etmektir.

**Aday memur:** Temel, hazırlayıcı ve uygulamalı eğitimlerden geçirilmek üzere, Bakanlık merkez ve taşra teşkilatındaki görevlere ilk defa Devlet memuru olarak atananlardır.

**Aslî memur:** Adaylık süresi içinde temel, hazırlayıcı ve uygulamalı eğitimlerin hepsinde başarılı olan ve bu süre (en geç iki yıl) sonunda olumlu sicil alarak adaylığı kaldırılanlardır.

## Kısaltmalar

RG: Resmi Gazete

TD: Tebliğler Dergisi

CMK: 5271 Sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu

DMK: 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu

MYHK: 4483 Sayılı Memurun Yargılanması Hakkında Kanun

ÖÖKK: 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu

TCK: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

1702 Sayılı Yasa: İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanun

1739 Sayılı Yasa: Milli Eğitim Temel Kanunu

3628 Sayılı Yasa: Mal Bildiriminde Bulunulmaması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu

4357 Sayılı Yasa: İlköğretim Öğretmenlerinin Kadro, Terfi, Taltif ve Cezalandırılmalarına Dair Kanun

MEBİMBY: Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği

MEBTKT: Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü.

MEBAMYY: Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik

MEBTKY: Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği

ÖKBYY: Öğretmenlik Kariyer Basmaklarında Yükselme Yönetmeliği

# BÖLÜM II

# ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ

Bu araştırmada, eğitim sistemi içinde, öğretmenin denetimi ve gözetimi, disiplin, disiplinin tanımı, amacı ilkeleri, disiplin yaklaşımları, devlet memurlarında disiplin, ceza ve disiplin hukukuna göre memur suçları, disiplin cezalarının özellikleri ve uygulama ilkeleri, memur eylemlerinin soruşturulması, disiplin işlemlerinde karar süresi, uygulamaya ilişkin memurun itiraz hakkı ile son olarak yakınma ve başvuru haklarına yer verilmiştir.

## Eğitim Sistemi İçinde Öğretmen

Devletin alt sistemleri içinde, en karmaşık, en büyük ve belki en önemlilerden biri de eğitim sistemidir. Anayasanın 42. maddesi "Kimsenin eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamayacağını, öğrenim hakkı kapsamının yasayla belirleneceğini ve düzenleneceğini, ilköğretimin, kız ve erkek yurttaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğunu, eğitim ve öğretim kurumlarında yalnızca eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili etkinlikler yürütüleceğini, bu çalışmaların hiçbir biçimde engellenemeyeceğini" hükme bağlamıştır. Türk Eğitim sitemi, 1739 Sayılı Yasa ile *örgün eğitim* ve *yaygın eğitim* olmak üzere iki alanda yapılandırılmıştır.

**Örgün eğitim.** Zorunlu ilköğrenim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsayan okulöncesi eğitim, 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsayan, kız ve erkek tüm yurttaşlar için zorunlu, Devlet okullarında parasız olan ilköğretim, ilköğretime dayalı, en az dört yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsayan ortaöğretim ile orta öğretime dayalı en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsayan yükseköğretimden oluşur.

**Yaygın eğitim.** Örgün eğitim yanında ya da dışında, ulusal eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak düzenlenen, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan ya da bu

kademeden çıkmış yurttaşlara, örgün eğitimin yanında ya da dışında eğitim olanakları sunan etkinliklerin tümünü kapsamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, çalışma usul ve esasları, yasa, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelgelerle belirlenen diğer yaygın ve örgün eğitim kurumlarının, amaçlarına uygun olarak etkinliklerini sürdürebilmeleri için, DMK'nin 4.maddesi ve işin gerektirdiği özel şartlara ilişkin yayımlanan esaslara göre memur, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler istihdam edilmiştir.

Öğretmenler; 1739 Sayılı Yasa ile kurumların işleyişini düzenleyen tüzük, yönetmelik ve diğer yasal mevzuat doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumları ve bu kurumlarda, alanlarına uygun olarak görev yapmaktadırlar. Her kurumun en az bir yönetici müdürü, duruma göre yardımcıları vardır. Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerin Ders ve Saatlerine İlişkin Ekders Saatlerine İlişkin Karar uyarınca (Bakanlar Kurulu. RG: 16.12.2006/2378) bu kurumlar ve branşlarına göre bu kurumlarda çalışan diğer öğretmenler aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır.

**1. Okulöncesi Eğitim Kurumu:** 36-72 ay arası çocukların, zorunlu olmayan eğitim dönemini kapsayan bağımsız anaokullarıdır. Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğince, diğer eğitim kurumları bünyesinde, 48-72 ay arasındaki çocukların eğitimi için okulöncesi anasınıfları açılabilir. Bu kurumlarda ve diğer kurumlarda açılan anasınıflarında;

- Okulöncesi öğretmenleri,
- Anasınıfı öğretmenleri çalışmaktadır.

**2. İlköğretim Okulu:** 6-14 yaş grubunun öğrenim gördüğü, öğrenim süresi sekiz yıl olan zorunlu eğitim kurumlarıdır. İlköğretim kurumlarında;

- İlköğretim sınıf öğretmenleri,
- Genel bilgi ve kültür dersleri öğretmenleri,
- Rehber öğretmenler görevlendirilmektedir.

**3. Özel Eğitim Kurumu:** Özel öğretim gerektiren çocukların eğitim gördüğü okul/kurumlardır. Bu kurumlarda;

- Engelliler (Grup gözetimi, gezerek özel eğitim görevi verilen) sınıf öğretmenleri,

- İlköğretim sınıf öğretmenleri,
- Genel bilgi ve meslek öğretmenleri,
- Özel eğitimin atölye ve laboratuar öğretmenleri,
- Rehber öğretmenler çalışmaktadır.

**4. Ortaöğretim Kurumu:** İlköğretimden sonraki tüm lise düzeyindeki eğitim ve diğer mesleki eğitim kurumlarıdır.

a. Lise ve dengi okullarda;

- Genel bilgi ve meslek öğretmenleri,
- Rehber öğretmenler,

b. Kız ve Erkek Teknik Öğretim Okulu/Kurumlarında;

- Genel bilgi ve meslek öğretmenleri,
- Atölye ve laboratuar öğretmenleri,
- Rehber öğretmenler,

c. Anadolu/Fen/Sosyal Bilimler/Spor Liselerinde;

- Genel bilgi ve meslek öğretmenleri,
- Rehber öğretmenler görev yapmaktadır.

**5. Halk Eğitim Merkezi Akşam Sanat Okulu:** Örgün eğitime destek amaçlı ya da yaygın eğitim veren eğitim kurumlarıdır. Bu kurumlarda;

- Genel bilgi ve meslek dersleri içinde kurs öğretmenleri,
- Okuma yazma kursu/sınıf öğretmenleri görevlendirilmektedir.

**6. Mesleki Eğitim Merkezi:** Meslek edindirme amaçlı yaygın eğitim veren kurumlardır. Bu merkezlerde;

- Genel bilgi ve meslek dersi öğretmenleri,
- Atölye ve laboratuar öğretmenleri görev yapmaktadır.

**7. Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulu:** Hizmetiçi eğitim mevzuatına göre kurulmuş eğitim kurumlarıdır. Bu kurumlarda;

- Genel bilgi ve meslek dersi öğretmenleri,
- Atölye ve laboratuar öğretmenleri görev yapmaktadır.

Ayrıca, kurumların özelliği ve öğretmen gereksinimi gözetilerek, 1739 Sayılı Yasa'nın 47. maddesi doğrultusunda, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ve hizmetiçi yetiştirme kursu, semineri ve konferanslarında uzman ve usta öğreticiler de geçici ya da sürekli olarak görevlendirilebilmektedir.

Öğretmenliğin profesyonel bir meslek olması, bilimsel-teknik devrim, eğitimbilimin gelişmesi, insan hakları alanındaki kazanımlar, Fransız Devrimi ile ulus/devlete özgü *yurttaşlık eğitimi* kavramlarının gündeme gelmesi gibi olgular sonucudur. Devletin, kendi adına eğitim yapacak görevlileri istihdam etmesi, öğretmenliğin meslekleşmesi açısından büyük önem taşır (Altunya, 2000,65).

1739 Sayılı Yasa uyarınca öğretmenler, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarından ve bunlara denkliği benimsenen yurtdışı yükseköğretim kurumlarını bitirenler arasından, Milli Eğitim Bakanlığınca seçilmektedir. Öğretmenlik mesleğine hazırlık, genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik biçimlenim (formasyon) ile sağlanmakta, aranacak nitelikler Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenmektedir. Bu nitelikleri kazanabilmeleri için, hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının, lisans öncesi, lisans ve lisansüstü düzeylerde yatay ve dikey geçişlere de olanak tanıyacak biçimde yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması gerekmektedir.

Türkiye'de öğretmen yetiştirme çalışmaları Osmanlı dönemine kadar uzanmaktadır (Akyüz, 1994, 139-187). II. Meşrutiyet ile birlikte eğitim alanındaki birikimler, öğretmen yetiştirmeye de aktarılmış, taşradaki öğretmen okullarının çağdaşlaşmasında etkili olmuştur (Altunya, 2000, 69). Cumhuriyet dönemiyle evrim geçiren öğretmen yetiştirme uygulamaları, 1982 yılında çıkarılan 41 sayılı Kanun Hükmünde kararname (KHK) ile öğretmen yetiştiren tüm yüksek okullar üniversitelere bağlanmış ve eğitim fakülteleri kurulmuştur (Akyüz, 1994, 139-187).

1996 yılında Milli Eğitim Bakanlığı, üniversitelerin eğitim fakülteleri temsilcileri ve YÖK'ün birlikte yaptığı çalışmalar sonucu, eğitim fakültelerinde yeni bir yapılanmaya gidilmiş (Şişman, 1999, 28), 1998-1999 öğretim yılından sonra, ortaöğretim alan öğretmenliği ile ilgili, hem lisans hem de yüksek lisans düzeyinde öğretmen yetiştirmeyi amaçlayan yeni düzenlemeler yapılmıştır (Kuru, 2005, 41).

Yabancı Dil, Güzel Sanatlar ve Beden Eğitimi alanlarında hem lisans, hem yüksek lisans düzeyinde, bunlar dışındaki dallarda ortaöğretim alan öğretmenliği bölümleri yüksek lisans düzeyinde öğretmen yetiştirilmesi planlanmıştır (Beydoğan, 2000, 94).

1739 Sayılı Yasa'da öğretmenlik "Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir uzmanlık mesleği" olarak tanımlanmıştır.

Bu Yasa'ya dayanılarak hazırlanan ve 13.08.2005 tarih ve 25905 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Öğretmenlik Kariyer Basmaklarında Yükselme Yönetmeliği (ÖKBYY) ile adaylık döneminden sonra *öğretmenlik* yanında, *uzman öğretmenlik* ve *başöğretmenlik* kariyer basamakları belirlenmiş, eğitim-öğretim hizmetleri sınıfındaki toplam öğretmen serbest kadrosunun en çok %20'si kadar uzman öğretmen, %10'u kadar da başöğretmen istihdam edilebileceği öngörülmüştür.

1739 Sayılı Yasa ile Öğretmenlerin daha üst öğrenim görmelerini sağlamak üzere, öğretmen yetiştiren kurumlarca yaz ve akşam okulları

açılacağı, bunlara devam ederek yeterli krediyi dolduran öğretmenlere o kurumun belge ya da diplomasının verileceği ya da hizmet içinde yetiştirilmeleri amacıyla kurslar ve seminerler düzenleneceği belirtilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatındaki görevlere aday olarak atanan memurların yetiştirilmeleri ve aslî memurluğa geçirilmeleriyle ilgili düzenlemeler, Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik (MEBAMYY) ile yapılmış, bu eğitim süreci, aday memurların atandıkları görev ve öğrenim durumları gözetilerek hazırlanan *temel eğitim, hazırlayıcı eğitim* ve *uygulamalı eğitim* olmak üzere üç aşamadan oluşturulmuştur.

Temel eğitim ile aday memurlara Devlet memurlarının ortak özellikleriyle ilgili temel bilgileri verilir ve her sınıf ve kadrodaki memura ortak bir program içinde, aday memurların öğrenim durumları dikkate alınarak uygulanmaktadır.

Hazırlayıcı Eğitim, Temel Eğitim'in bitiminden sonra başlayan bu eğitim programıyla aday memura, görevlerin yürütülmesi için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmayı ve görevlerine uyumlarını sağlamayı amaçlanmıştır.

Uygulamalı Eğitim, Hazırlayıcı Eğitim'den sonra aday memurlara hazırlayıcı eğitim döneminde verilen kuramsal bilgileri, atandıkları kadro ve görevleri ile ilgili diğer bilgi, işlemleri ve kazandırılan becerileri uygulayarak deneyim kazandırmak amaçlı düzenlenen eğitimdir.

Adaylık devresinin her birini başarıyla tamamlayanlar, memur olarak atanmaktadırlar.

Bu bilgiler doğrultusunda, mesleğin gerektirdiği akademik eğitimden, asli memurluğa atanmasına kadar geçen süreçte, öğretmenlerin, mesleğinin gerektirdiği özelliklere uygun olarak yetiştirildikleri, yalnızca bu süreci başarıyla tamamlayanların asli göreve atanabildikleri görülmektedir. Asli memurluğa atandıktan sonra ise öğretmenlerin, hizmetiçi eğitim ile mesleki gelişimlerinin desteklenmesi ve yenilikler doğrultusunda yetiştirilmesi yanında,

kendilerini de geliştirmeleri yasal yükümlülüklerinin bir parçası olarak görülmektedir. Çünkü DMK ve diğer mevzuatında, aykırı eylemde bulunulması durumunda, bilmemenin suçu ortadan kaldırmadığı, gerekçe sayılamayacağı açıkça ortaya konmuştur.

## Eğitim Hizmetlerinin Denetimi

Bir toplumda, sosyal, ekonomik, politik değişme ve gelişmeler, her alanda olduğu gibi, etkin bir denetim çabasını zorunlu kılmaktadır. Bir sistemin amaçlarına yönelik olarak çalışmasının değerlendirilmesi, sistemin bütünlüğü ve sistemden çıkan ürün için büyük önem taşır. Denetim, yönetimin süreçlerinden biri olduğu kadar, diğer süreçlerin de yeniden düzenlenmesine kılavuzluk eden bir hizmettir (Taymaz, 1997, 34-37).

Eğitim sisteminde yetiştirilen bireylerin toplumsal amaçlara uygun olup olmadığını anlayabilmek, öğrenme-öğretme sürecinin kontrol altında tutulmasıyla sağlanabilir. Yapılacak denetim etkinlikleri sistemdeki aksaklıkları gidererek sistemin geliştirilmesini sağlamaya, eğitim ve öğretimin amaçlarına uygun yöntemi bulmaya yardımcı olacaktır. Eğitim kurumları belirlenen amaç ve niteliklere uygun bireyler yetiştirmek için çalışır (Bozkurt, 1995, 531).

Ülkelerin eğitim sistemleri içerisinde eğitim-öğretim çalışmalarının daha önceden belirlenmiş olan amaçlarına uygun olarak yürütülmesini sağlayabilmeleri için denetim önemli bir etkinliktir. Amaçların işgörenler tarafından tam olarak anlaşılması, değişen çevre koşullarına göre amaçların geliştirilmesi, işgörenlerin uyumlu, verimli ve iş birliği içerisinde görevlerini yapabilmesi, denetimle sağlanabilir. Dolayısıyla, eğitim sistemlerinin varlığını sürdürebilmeleri için etkili denetimi gerçekleştirecek örgüt yapısına sahip olmaları ve bu yapının tutarlı bir biçimde işletilmesi gereklidir (Süngü, 2005).

Türkiye'de, eğitimin denetiminin yapısı ve işleyişine geçmeden önce, kimi ülkelerde bu amaçla oluşturulan denetim sistemin nasıl örgütlendiğini incelemekte yarar vardır.

**Fransa'da Eğitim Denetimi**

Fransız eğitim sistemi, büyüklüklerine göre üniversite bölgesi (akademi), taşra örgütü (department) ve yerel (commune) olmak üzere bölgesel düzeyde üç yönetsel birimden oluşmaktadır.

Yerel düzeyde en büyük yönetsel birim olan üniversite bölgesinin başında Cumhurbaşkanı tarafından atanan Eğitim Bakanlığı temsilcisi ve aynı zamanda o bölgedeki üniversitenin yönetici olan bir rektör bulunur. Rektör, ilköğretim okullarının, ortaokulların yönetimi ve üniversite bölgesi içerisinde ulusal düzenlemelerin uygulanmasından sorumludur (Kurian, 1988, 421).

İçinde görevi valiye danışmanlık olan bir eğitim konseyi de bulunan taşra birimi, merkezi hükümetin atadığı bir vali tarafından yönetilir (Gülcan, 2005, 167-168). Taşra biriminde, rektörün temsilcisi olarak, ilköğretimi denetlemekle görevli bir müfettiş bulunmaktadır (Nicolas, 1988, 2382).

Belediye başkanlarına bağlı yerel birimler, başında sorumlu olduğu bölgelerdeki ilköğretim kurumlarını denetlemekle görevli müfettişlerin bulunduğu, kendi içerisinde kantonlara ayrılmıştır (Gülcan, 2005, 168).

**İngiltere'de Eğitim Denetimi**

İngiltere'de eğitim sitemi, merkezi yönetim ve yerel eğitim otoriteleri (local education authority) tarafından yönetilmektedir (Cramer, 1974, 68). Merkezi yönetimin başında eğitim bakanına bağlı Eğitim ve Çalışma Dairesi (DFEE) bulunmaktadır. Yerel eğitim otoriteleri ise demokratik olarak seçilmiş olan kent meclisi üyelerinin en az %50'si ile genellikle dışarıdan seçilen, eğitim alanında uzman, deneyimli kişilerden oluşur (MEB. Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Komisyonu, 1996, 195-197).

Genel olarak ulusal hedefleri ve eğitim politikasını belirlemek, araştırma yaptırmak, okul, eğitim programının geliştirilmesi çalışmalarını desteklemek, eğitim hizmetinde minimum standartları saptamak, eğitimin kalitesini ve maliyetini izlemek, merkezi yönetimin görevi ve sorumluluğu içindedir. Yerel

eğitim otoriteleri, okulların günlük yönetiminin denetiminden sorumludur (MEB. Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Komisyonu, 1996, 197).

İlk, orta ve özel nitelikteki okulların, ileri ve yüksek öğretim kurumlarının denetlenmesi, öğretmen yetiştirilmesinin kontrolünün yapılması ve yetişkin eğitiminin denetiminin yaptırılması görevlerini Majestelerinin Müfettişleri (Her Majesty's Inspectors) yürütür (MEB. Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Komisyonu, 1996, 197).

Söz konusu denetimler, sürekli bir denetim grubu yerine, Majeste müfettişlerince, her dört yılda bir sözleşme önerisinde bulunularak, denetlenmesi gereken okullar için oluşturulan denetim grupları tarafından yapılır. Bu gruplar üçe ayrılmışlardır. Eğitim Müfettişleri (RGI), denetim için gerekli çerçeveyi uygulamak için yetiştirilmiş ve Majestelerinin başmüfettişleri adına okul denetimlerini yönetmeleri için sözleşme yapılmış, denetim grubunun seçimini, görev dağılımını yapan grup liderleridir.

Alan (Branş) Uzmanı Müfettişler (PTM), okul sektörünün finansmanı, yönetimi ve özel eğitim programları gibi belirli alanlarda uzmanlaşmışlardır. Meslekten Olmayan Müfettişler (Lay inspectors) ise her denetim grubunda, en az bir tane bulunması zorunlu, herhangi bir okulun yönetimi ve benzeri görevlerde kişisel deneyimi bulunmayan müfettişlerdir (Türkoğlu, 1999, 360-365).

**Almanya'da Eğitim Denetimi**

Denetim, okullara gidilerek, dersler izlenerek ve okul düzeyinde önerilerde bulunularak gerçekleştirilir. Okullar, Eğitim ve Kültür Bakanlıkları (Ministries of Education and Cultural Affairs) tarafından denetlenir. Denetim sistemi eyaletlere göre değişiklikler göstermekle birlikte, kimi eyaletlerde yabancı öğrencilerin bulunduğu sınıfların denetimi, koordinatör öğretmenler tarafından gerçekleştirilmektedir (Bilir, 1991, 121-122).

Eğitim sisteminin denetimi iki türlü yapılmaktadır. Yasal denetim, eyalette yapılan uygulamaların yasalara uygunluğunun hukuk kurulları

tarafından denetlenmesidir. Akademik denetim ise öğretimin ve eğitsel çalışmaların denetlenmesini, buna yönelik öğretmenlere önerilerde bulunulmasını içerir (Aytaç, 1999, 37).

**Türkiye'de Eğitim Denetimi**

Türk eğitim sistemi, Anayasa ve buna dayanılarak hazırlanan yasalarla yapılandırılmıştır. 1739 Sayılı Yasa'nın 2. maddesine göre, Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Ulusu'nun tüm bireylerini;

1. Atatürk devrimlerine, ilkelerine ve Anayasada tanımı yapılan Atatürk ulusçuluğuna bağlı, ulusal, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerleri benimseyen, koruyan ve geliştiren, aile, yurt, ulus sevgisi taşıyan ve sürekli yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen, bunları davranışa dönüştürmüş yurttaşlar olarak yetiştirmek,

2. Bedensel, zihinsel, ahlaksal, ruhsal ve duygusal bakımdan dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe, karaktere, özgür, bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne ulaşmış, insan haklarına saygılı, kişiliğe, girişime değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetişmelerini sağlamak,

3. İlgi, istidat ve yeteneklerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırarak yaşama hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak, toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,

Böylece bir yandan Türk yurttaşlarının ve toplumunun yaşam düzeyini, mutluluğunu artırmak, öte yandan ulusal birlik ve bütünlük içinde ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak, sonuçta çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

Eğitim öğretim hizmetlerinin bu amaçlar doğrultusunda, okulun, dersin, konunun amaçlarına uygunluğunun, yasalar, yönetmeliklerle belirlenen

işgören davranışlarının Bakanlık adına denetlenmesi için, 1739 Sayılı Yasa'ya dayanılarak, doğrudan Milli Eğitim Bakanı'na bağlı "Teftiş Kurulu" ve il milli eğitim müdürlükleri bünyesinde "İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı" olmak üzere iki ayrı denetim sistemi oluşturulmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü (MEBTKT) ve Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği (MEBTKY) ile Bakanlık merkez ve taşra örgütünde "Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel öğretim kuruluşlarının her türlü etkinlik ve işlemlerine ilişkin denetim, inceleme ve soruşturma işleri" Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığına verilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğinin (MEBİMBY) 42. maddesi uyarınca, resmi ya da özel okul öncesi eğitim kurumları, ilköğretim kurumları, ilköğretim düzeyindeki özel eğitim okulları ve sınıfları, yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve okullar, ilköğretim düzeyindeki yetiştirme kursları, dershaneler, Özel Öğretim Kurumları Yasası kapsamındaki özel her tür ve düzeydeki özel yaygın eğitim kursları, rehberlik ve araştırma merkezleri, akşam sanat okulları müdürlükleri, öğretmen evi ve akşam sanat okulları, lokalleri ile sosyal tesisleri, Milli Eğitim yayınevleri, Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı ilköğretimin 5. sınıfını bitirenlere açılan Kur'an Kursları, spor ve izcilik merkezleri, gençlik ve izcilik eğitim tesisleri, valilikçe uygun görülen diğer okul ve kurumlarla ilgili inceleme ve soruşturma işleri, ilköğretim müfettişlerinin görev alanlarını oluşturmaktadır.

**Disiplin**

İşgörenlerin, başarı, tanınma, yükselme, sorumluluk alma gereksinimleri, çalışma yaşamının işgören yönetimince düzenlenip kontrol edilen sorunlu alanlarıdır (Açıkalın, 1996, 4).

Maddi örgütsel etmenlerde olağan ve olağanüstü koşullardan dolayı oluşan zararlar kolayca giderilebilirken, insan alışkanlık ve davranışlarından doğan zarar ve kayıpları gidermek, istenilen davranışları kazandırmak son derece güçtür (Eren, 1998, 331).

Dünyanın her yerinde kurumların, kurallar çiğnendiğinde, cezalarla sonuçlanan disiplin mekanizmaları vardır (French, 1978, 336). Örgütler istenilen, beklenilen davranışları işgörene benimsetmek için ödüllendirmeyi kullandığı gibi, istenilmeyen davranışlardan alıkoymak için cezalandırma yöntemini kullanır (Greenberg, 2005, 102-103).

Bireyi, belirli obje ve koşullara doğru iten, yönelten güçler olumlu, belirli obje ve koşullardan ayıran, onlardan uzaklaştıran güçler ise olumsuz olarak nitelendirilir (İnceoğlu, 1985, 4).

Örgütün sorunlarının büyük çoğunluğunu, davranışsal sorunlar oluşturur (Başaran, 2000, 14). Kurumsal birtakım kuralları uygulamayı amaçlayan eğitim biçimi olan disiplinin genel sorunları, yavaş çalışma, üretim eksikliği, alkol, itaatsizlik vb.dir (Jackson ve Mathis, 2005, 161). İşgörenin inatçı bir kişiliğe sahip olması, verilen talimatları yanlış anlaması, dikkatsizliği, sorumluluk duygusunun gelişmemiş olması, kasıtlı olarak kurallara uymaması gibi davranışlar, disiplin sorunları olarak sıralanabilir. Verilen emirlere, düzenlemelere ve kurallara uygun davranılması, disiplin açısından olumlu olarak görülürken, kurallara ve düzenlemelere uygun davranılmaması olumsuzluk olarak görülür (Jucius, 1979, 470).

İnsan davranışlarının temelinde, değerler, tutumlar, kişisel özellikler, algılama farklılıkları ve öğrenme biçimleri vardır. Bireyler örgüte girerken, neyin olması ya da olmaması gerektiği konusunda önyargılıdırlar. Kişisel tutum, işdoyumu ve örgütsel bağlılıkla yakından ilişkilidir. Kişisel farklılıkların bilinmesi, işgören seçiminin doğru yapılmasında önemlidir. İşgörenler gerçeklere göre değil, algılama biçimlerine göre tepki verirler. Karmaşık davranışların tümü öğrenilmiş davranışlar olduğundan, işgörenin kontrol edilmesi, nasıl öğrendiğinin anlaşılmasına bağlıdır (Robbins, 1994, 11-37).

Cole (2002, 446), “Yerel yönetimden alınan disiplin izleği” örneğinde, düzen bozucu davranışları üç grupta incelemiştir. İşin istenilen düzeyde, istenilen ölçülerde başarılı biçimde yapılamamasını, gereklerine karşı ihmalkâr davranmayı ya da yeterince dikkatli olmamayı *düşük performans*, ihlalleri, genel kurallara ya da özel iş kurallarına özen göstermemeyi,

dikkatsizliği, zamanı iyi kullanmamayı, müfettişin, yöneticinin talimatlarına uymamayı, alkol kullanmayı, küfür etmeyi, mesai arkadaşlarına ya da başkalarına iş yerinde şiddet uygulamayı *yanlış davranış***,** mallara zarar verme gibi doğrudan işten çıkarmayı gerektiren ihlalleri ve işyerinde cinsel açıdan yanlış davranışlarda bulunmayı ise *büyük hatalı davranışlar* olarak sınıflandırılmıştır.

**Disiplin Tanımları**

Disiplinin, sözlük anlamı ve kavramsal boyutuna ilişkin, çalışma alanlarına bağlı birçok tanım yer almaktadır. Aşağıda bu tanımlardan bazılarına yer verilmiştir.

Disiplin, Latince zihinsel ve moral eğitimi, kişilik değişmesi anlamındaki *disiplina* sözcüğünden gelir. Bir topluluğu yönetmeye yarayan yasaların ve kuralların tümü, uyma alışkanlığı ve yeteneğidir (Kırmızıgül, 1998, 2).

Eren'e (1998, 330) göre disiplin, Latince birini izleyen, peşinden giden anlamında *disciple* kökünden türetilmiştir. İşgörenin, inanarak ve isteyerek işyeri kurallarına, düzenine uygun davranmasını sağlayan güç olarak tanımlanabilir.

*Disciple* sözcüğünden türemiş olan disiplin, önderlik ve güdüleme anlamına gelmektedir. Üniversite öğretiminde disiplin sözcüğü, okutulan bilim kolu, ders anlamına gelmektedir. Örgütsel açıdan ise, işgörenlerin kurum düzenine aykırı davranışlardan dolayı karşılaştıkları yaptırımlardır (Tortop, 1992, 217).

Disiplin, işgören davranışlarının uyacağı kuralların tasarlanması, adil ve kararlı biçimde uygulanmasıdır (Cole, 2002, 445). Disiplin sözcüğü, öncelikle izlenmesi gereken kuralları, bilinçli, düzenli davranışı ve cezaları hatırlatır (Geylan, 1990, 8-11). İşgörenin davranışlarının istenilen düzeyde olmadığı durumlarda, uyarılar, öneriler ve bir takım cezaları içeren uygulamalara disiplin işlemleri denir (Dessler, 1978, 331).

Disiplin, öncelikle, örgüt idealleri ve amaçlarının gerçekleştirilmesi için, tüm işgörenlerce amacın bilinmesine, etkili ve verimli bir şekilde çalışabilmelerine ve gelişmelerine yönelik kişisel gelişim ve kontrolü sağlayan, cezayı gereksiz kılan eğitimdir. Davranışı yöneten, yön veren kurallar bütünüdür. Endüstriyel alanda, işçi performansını kontrol etme, denetleme, askeri alanda ise otorite ve emirlerin sorgusuz kabulü, kontrol anlamında kullanılır. Örgütün ideal ve amaçlarını gerçekleştirilmesi için, işgörenlerin etkili ve verimli bir şekilde çalışmalarını sağlanmasına yönelik geliştirilmesi ve eğitilmesidir (Boyd, 1968, 163-176).

Kurallara uyma niteliği ağır basan disiplin, birlikte yaşamanın gereği olduğu kadar bireyin, içinde bulunduğu toplumun koşullarına uygun olarak davranışlarını düzenlemek, geliştirmek için gerekli önlemleri kendine uygulayabilmesi, yönetimin de, bireyin kurallara uygun davranışlara yönelebilecek olanakları sağlaması ve bu koşullar içinde bireyin davranışlarını denetleyebilmesidir (Sorguç, 1992, 28).

Disiplin bireysel ve örgütsel açıdan iki farklı biçimde incelenmelidir. Bireysel açıdan disiplin, kişinin başkasıyla etkileşime girmeden kendi dürtülerini kontrol altına almasıdır. Örgütsel açıdan ise ikiye ayrılır. İstenmeyen davranışları engellemeye yarayan cezaların uygulanması, *ceza nitelikli örgütsel disiplin*, kural ve düzenlemelere isteyerek uyan örgütsel iklim yaratılması ise *ceza nitelikli olmayan örgütsel disiplin* olarak tanımlanır (Geylan, 1993, 6-9).

İşgörenlerin tutum ve davranışlarının uygunsuz bulunması ya da düzeltici eyleme gereksinim duyulduğunda, geçilecek eylemi, *disiplin eylemi* olarak tanımlayabiliriz (Bingöl, 1990, 239).

Tanımlarda, üç öğe öne çıkmaktadır. Birincisi, disiplin, insana ilişkin bir konudur ve insanın örgütün diğer üyeleriyle etkileşiminden kaynaklanmaktadır. İkincisi, insan davranışlarının bir düzene sokulmasıdır. Örgütler, amaçlarına ulaşırken, bireyler kendilerinden beklenen davranışlarda bulunmadığında, bu davranışların düzene sokulması gündeme gelir.

Üçüncüsü ise, birey kurallara uymadığında, bu davranışının sonucu olarak kimi yaptırımlarla karşılaşmaktadır ( Yüksel, 2000, 161).

Bu tanımlardan yola çıkarak örgütsel açıdan disiplin, üyelerin, örgütün amaçlarını bilmelerini, gerçekleşmesi yönünde çaba harcamalarını sağlayan eğitim, önceden belirlenmiş örgütsel düzenlemelere uygun davranmalarını sağlayan uyulması zorunlu ve uyulmadığında yaptırımları bulunan kurallar sistemi olarak özetlenebilir.

**Disiplinin Amacı**

Örgütlerde, disipline niçin gereksinim duyulduğuna ve bu uygulamayla neyin amaçlandığına ilişkin birçok görüş bulunmaktadır. Aşağıda, disiplinin amaçlarına ilişkin bazı görüşlere yer verilmiştir.

Disiplinin temel amacı, eğitimde olduğu gibi davranışı değiştirmektir (Dessler, 1978, 334). Disiplinin amacı, cezalandırma değil, davranışları düzeltmeye yönelik olmalıdır. İşgörenin kural ihlali yaptığı durumlarla karşılaşıldığında, küçük düşürmek, aşağılamak yerine, sabırlı, doğru, adil tepkiler verilmeli, davranışın düzeltilmesi yoluna gidilmelidir (Boyd, 1968, 165).

Disiplin programının amaçlarından biri, düzeltici eylemi sağlamak, diğeri ve daha önemlisi ise ilk planda böyle bir eyleme gereksinim duyulmasını önlemektir (Bingöl, 1990, 239).

Bittel'e göre (akt: Dessler, 1978, 331) disiplinin temel amacı, işgörenlerin işyerlerinde duyarlı bir şekilde çalışmalarını sağlamaktır. Bir kurumda kurallar ve düzenlemeler, yasaların toplumdaki işlevi ile aynı amacı güder. Disipline, bu kurallar ve düzenlemelere uyulmadığında gerek duyulur.

Disiplin sözcüğü, uygulamada ceza verme ile eş anlamlı kullanılmaktadır. Hâlbuki cezalandırma disiplin kavramının çok küçük bir parçasını oluşturur. Ancak, iyileştirici ve yönlendirici tüm girişimlerin olumlu sonuç vermediği katı kişilikteki kimseler için sınırlı biçimde kullanılan bir araçtır (Eren, 1991, 345).

Disiplinin amacı, örgüt üyelerinin davranışlarına rehber olmak suretiyle örgütsel amaçlara ulaşmada yardımcı olmaktır. Cezalandırmaktan çok düzeltici olmalı, işgörenlerin yapmış oldukları yanlışlarından ders almalarını sağlamalıdır (Hicks, 1972, 407).

Kamu yönetiminde disiplin cezalarının amacı, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak ve Devlet memurlarının çalışma düzenini korumaktır (Tortop, 1992, 219).

Disiplin cezaları, kamu kurumlarında çalışan görevlilerin, yetki ve sorumlulukları içinde görevlerini yerine getirebilmesi, çalışma koşulları için yapılan düzenlemeleri ve çalışma ortamını bozucu eylemlerin önlenmesi, diğer kamu görevlilerine örnek olması, kamu görev ve hizmetlerinin yasalarla belirlenen usul ve esaslara göre gereği gibi yerine getirilmesi ve yürütülmesi amacını taşır (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 37).

**Disiplin İlkeleri**

İşgörenler, disiplin uygulamalarının adil olduğunu bildikleri sürece karşı çıkmazlar. İşverenlerce, iletişim kurallarının, düzenlemelerinin, aşamalı cezalar sisteminin, başvuru işlemlerinin neler olduğu ve etkili bir disiplin için gerekliliği işgörenlere, anlatılmalıdır (Dessler, 1978, 331).

İş gücünde disiplin, en iyi işgörenlerin kişisel olarak kendini disipline etmesiyle sağlanır. İşgören arasındaki iş uyumları, kuralları benimsemeleri ve doğru davranışları sergilemeleri disiplinin sağlanmasında önemlidir. Disiplin, korku ceza ve tehdit yöntemleriyle insanları hizaya getirmeye çalışmak değil, Her bireye eşit durumda eşit kuralların uygulanması, adil olunması, güven ortamının sağlanmasıdır. Disiplin katı, kırılmaz dayatmalar değil, varlığıyla işgörenin cesaretini kırmak yerine ona cesaret verir. Yıkıcı değil yapıcıdır. Cezayı değil ödülü öngörür. İnsan ilişkilerinden yararlanarak, bu ilişkileri düzenleme yöntemidir (Boyd, 1968, 176).

Yöneticiler, kurumun gözüyle disipline bakmalıdırlar. Kurumun kar edebilmesi, kurallara uymayanlar, düzeni, işleyişi bozan işgörenler için etkili bir disiplin uygulanmasına bağlıdır. Yönetici, disiplini bir silah olarak değil

örgüt amaçlarına hizmet eden bir araç olarak görmelidir. Bir eylemden dolayı uygulanan disiplin yaptırımı ve verilen cezalar, sonrası cezalar için emsal ve örnek oluşturmaktadır (Jucius, 1979, 476-479).

Disiplinin etkililiği ve işgörenlerin eylem ile ceza arasındaki ilişkiyi görebilmesi açısından cezalar, yapılan ihlalden hemen sonra tüm işgörenler için kararlı biçimde uygulanmalı, kişi değil, davranış cezalandırılmalı, verilen ceza suça uygun olmalı ve verilen ceza gerekçeleriyle birlikte işgörene açıklanmalıdır (Greenberg, 2005, 102).

Hukuksal açıdan yaptırım, yasa, ahlak gibi kurumların buyruklarının yerine getirilmesini sağlama işidir. Suç, yasalara aykırı davranıştır. Ceza ise suç işleyen bir kimsenin, yaşantısına, özgürlüğüne, mallarına, onuruna karşı yasaların öngördüğü yaptırım olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2005).

Yaptırım uygulanmadan önce, ihlalin yapıldığı durumlar, suçun ciddiyeti, suçlunun geçmişi, suçlunun niyeti ve benzer diğer durumlarda verilen yaptırımlar göz önünde bulundurulmalıdır. İşgörenin performansındaki ilerleme, gelişme, yaptığı katkı fark edilmeli ve takdir edilmelidir (Boyd, 1968, 165-176).

Toplumda olduğu gibi, örgütsel disiplin uygulamalarında da, işgörenler suçlu olduğu kanıtlanana kadar suçsuzdurlar. Kuralların ve düzenlemelere uyulmadığının kanıtlanması zorunluluğu yöneticinin sorumluluğudur. Kurallara uymadığı kanıtlandıktan, olaylar ayrıntılı olarak sorgulandıktan, araştırıldıktan, tüm bilgilere ulaşıldıktan, öncelikle yeterli uyarılar yapıldıktan ve taraflar dinlendikten sonra işgören hakkında disiplin işlemi yürütülmeli, sinirliyken karar verilmemelidir (Dessler, 1978, 334).

Cole'e göre (2002, 445) disiplin yaptırımları uygulanırken, kurallar anlatılmalı, bu kuralların hangi birimler ya da yönetim kademesi tarafından uygulanacağı yazılı olarak belirtilmeli, işlemler hızlı biçimde uygulanmalı, zamanında yerine getirilmeli, bireyler kendilerine karşı uygulanan disiplin işleri, yaptırımların nedenleri konusunda bilgilendirilmeli, bireylere durumlarını belirten açıklamalar yapmalarına, arkadaşları ya da sendika temsilcileri

tarafından eşlik edilmesine, kendisini savunmasına izin verilmeli, büyük kural ihlali dışında kimse ilk hatada işten çıkarılmamalıdır.

Kurallar, önceden düzenlenmiş, açık, anlaşılır, herkese eşit olmalı ve tüm işgörenlere işe alıştırma dönemi içersinde anlatılmalıdır. İşgörenler disiplin kapsamındaki davranışlar ve bu davranışlar karşısında karşılaşacakları yaptırımlar hakkında bilgilendirilmelidir (Dessler, 1978, 332; Boyd, 1968, 169; Anthony, Kacmar ve Perreve, 2002, 567-571).

Performans değerlendirilirken de aynı biçimde, işin tanımı, amacı, performans standartları, işgörenin kendisini geliştirmesi ve performansının nasıl olması gerektiği yazılı olarak belirtilmeli, hem işgörenin hem işverenin karşılıklı beklentileri yer almalıdır (Barbeito, 2004, 113).

İnsan kaynakları yönetiminin başarması beklenen görevlerden biri, ayırma ya da ayrılma koşullarının, ilkelerinin, işlevlerinin önceden açık biçimde tanımlanması, işgörenlerce bilinmesidir. Disiplinsizlik ya da başarısızlık nedenleriyle işgöreni örgütten ayırmadan önce, geçerliliği ve güvenirliği çok yüksek, yasal gerekleri eksiksiz karşılayan verilerin sağlanmış ve belgelerin hazırlanmış olması gereklidir (Açıkalın, 1996, 195-197).

Disiplin eyleminde istenen sonuçlara ulaşabilmek için, suçun arkasından hemen eyleme geçilmeli ve ceza uygulanmalı, önceden işgörenlere gerekli uyarılar yapılmalı, kuralların uygulanmasında tutarlı olunmalı, ceza kişiye değil davranışa yönelmelidir. Gerek cezanın belirlenmesinde, gerekse uygulanmasında ilkeli olunduğu durumda etkili ve olumlu disiplin gerçekleştirilebilir (Bingöl, 1990, 148; Boyd, 1968, 168).

Yönetim disiplin işlerini yürütürken, cezanın ne zaman, nasıl, kime karşı ve nedeni konusunda dikkatli olmalıdır. Ancak bu şekildeki uygulamalar doğru amaca hizmet edebilir (Jucius, 1979, 470).

Kamu yönetimi açısından disiplin işlemlerinin yerine getirilmesinde, uyulma zorunluluğu olan ilkeler getirilmiştir. Devlet memurlarının, disiplin

uygulamaları karşısındaki haklarına ilişkin düzenlemeler, Anayasa ve DMK'de yer almıştır.

Anayasa'nın 129. maddesi ve DMK uyarınca, disiplin kovuşturması güvence altına alınarak, uygulama açısından, memura savunma hakkı tanınacağı ve savunması alınmadan ceza verilemeyeceği, uyarma, kınama cezası dışında, disiplin kararlarının yargı denetiminde olacağı, memurların yetkilerini kullanırken, neden oldukları tazminat davalarının idare aleyhine açılabileceği, memurlar hakkında ceza kovuşturması yapılabilmesinin, yetkili amirlerin iznine bağlı olduğu ilkeleri benimsenmiştir.

**Disiplin Yaklaşımları**

Bir disiplin programının amacı, düzeltici eyleme gerek duyulmasını önlemek, eğer gerek duyulmuşsa düzeltici eylemi sağlamak, örgütsel amaçların gerçekleşmesi için zorunlu olan işgören başarısı ve davranışlarını korumanın araçlarını sağlamaktır (Bingöl, 1990, 239).

Kurumların, disiplin işlerine ilişkin basamakları belirten politikaları olmalıdır (Barbeito, 2004, 115). Disiplin izleği ve kuralları, disiplinin nasıl uygulanacağına, işgörenlerin davranışlarının düzenlenmesi, yönlendirilmesi ve sınırlandırılmasına yöneliktir (Jackson ve Mathis, 2005, 160-161).

Hicks (1972, 409-412), X ve Y kuramlarıyla yönetici ve işgören tutumlarını açıklama yoluna gitmiş, her iki yaklaşımın da sakıncalarını sıralayarak, *sonuçlara göre yönetim* yaklaşımına yönelmiştir. X kuramının uygulandığı örgütlerde, görevin yürütülmesi ve başarılması için tüm sorumluluk yönetim kademesindedir. İşgörenler kendilerine verilen görevleri yaparlar ve yönetim onlardan başka bir beklenti içinde değildir. Bu durum, işgörenin kendisini kısıtlamasına ve göstermesi gerekenin üstünde çaba göstermemesine yol açar. Y kuramı, işgörenin kendi kendini disiplin altına aldığı varsayımına dayanır ve örgütsel amaçlara bağlanıldığı takdirde, belirlenmiş amaçlara ulaşılması için çalışılacağını ileri sürer. Ancak, işgörenlerin dışsal güçlerle denetimi sağlanmadığından, tüm bireylerin

örgütsel amaçları gerçekleştirme isteğinde olduklarını beklemek çok büyük iyimserlik olacaktır.

Amaçlara ve sonuçlara yönelmiş izleme yöntemi, yönetim organını, planların ve genyöntemlerin ayrıntılarını yapmaktan kurtararak daha önemli görevlerle ilgilenmelerini, işgören üzerinde disiplin ve kontrolün kurulmasını sağlar. Yönetim organı, sorumluluklarını ve iş yükünü çalışmaların gerekli olduğu durumlara ve zamanlara göre ayarlayabilir (Hicks, 1972, 409-412).

Yönetim açısından disiplin yaklaşımları, değişik kaynaklarda birçok kategoride incelenmekle birlikte, aşamalı ve olumlu disiplin yaklaşımı olmak üzere iki ayrı kategoride ele alınabilir.

**Aşamalı disiplin yaklaşımı.** Aşamalı disiplin, her biri giderek ağırlaşan ve işgörenin yanlış davranışını düzeltmek için tasarlanmış basamaklardan oluşur (Jackson ve Mathis, 2005,161). Yönetimin, aşamalı olarak ve ilk ihlalden başlayarak sözlü uyarıdan, işten çıkarmaya kadar ihlalin ciddiyetine göre cezaları ağırlaştırılmasıdır (French, 1978, 336). İşgören, zorlanarak doğru davranmaya yönlendirilmesi amaçlanır (Akdoğan Kozak, 1999, 34).

Bu yaklaşıma göre düzenlenen disiplin uygulamalarında, işgörenin, ceza şiddetinin artabileceği korkusuyla davranması, cezadan sakınması sağlanarak yüksek edim göstermesi beklenir. Saldırgan ve disipline edilemeyen, grupla uyumlu duruma getirilemeyen bireylerde etkili olabilmektedir. Ancak, işgörenin duyacağı kin nedeniyle aykırı davranışları yinelemesi, içtenlikle ve işbirliği içinde çalışma yerine cezadan kaçınma eğilimiyle edimin düşmesi sonuçlarını doğurabilir (Baş ve Ardıç, akt: Ünal, 2006, 11).

Birçok kurumda cezalar, basit sözlü uyarılardan, yazılı uyarılara, geçici işten uzaklaştırmalara ve işten çıkarmalara kadar uzanır. Cezanın şiddeti, yapılan ihlalin niteliği ve kaçıncı kez yinelendiğine göre değişir. Geçici uzaklaştırmalar kurumun işgören sayısında azaltmaya gidilmesi, işgörenin kuraldışı davranışlarda bulunması gibi durumlarda uygulanır. İşten çıkarma uygulanabilecek en son disiplin basamağıdır (Anthony, Kacmar ve Perreve, 2002, 567-571; Barbeito, 2004, 115-116; Dessler, 1978, 332).

**Olumlu disiplin yaklaşımı.** Kural ve düzenlemelere isteyerek uyan bir örgüt iklimi yaratılmasıdır (Akdoğan Kozak, 1999, 34). Genellikle aykırılıkların ceza verilmeksizin düzeltilebileceğini ileri sürer. Bu yöntemle, yöneticiler, işgöreni cezaya başvurmaksızın düzgün ve doğru davranışa yöneltmeyi amaçlarlar (Jackson ve Mathis, 2005, 161).

İşgörenin cezalandırılması gerektiği durumlarda, ceza uygulamaları istenilen bir durum olarak karşılanmaz. Cezanın, disiplin işlemlerinin temeli olduğu görüşü, karşıt görüşler doğurmuştur. İş yaşamında ve sivil yaşamda ceza her zaman caydırıcı ve etkili bir yöntem olarak görülmez. Cezalandırma yerine, işgörene yapıcı, doğru davranışları gösteren düzenlemeler yapılmalıdır (Jucius, 1979, 470).

Bu yaklaşıma göre olumlu, özendirici, yapıcı yaklaşımlarla disiplin sağlanmakta, aykırı davranışlara düzeltici ve destekleyici yaptırım uygulanmakta, bireye zarar vermek yerine yardımcı olmak amaçlanmaktadır. Yöneticiler, güdüleme ve olumlu demokratik önderlik ilkelerini uygular, işgörenler arası bireysel farklılıklara uygun yöntemler geliştirirler (Ünal, 2006, 10).

Olumlu disiplin, işgöreni zorlamaz, özdisiplin ve sorumluluk kazandırmayı amaçlar, geçmişle değil, gelecekle ilgilenir, tehdit etmez, özendirir, ayrılıkçı olmayıp sevgi ve güveni ön plana çıkarır, işgöreni yetişkin olarak görür, sorunların çözümünde yönetici ve işgöreni ortak sorumlu görür, başarı karşısında tepki verir (Baş ve Ardıç, akt: Ünal, 2006, 11).

## Denetim Ve Disiplin İlişkisi

Performans değerlendirmesi sonunda ve daha çok kurallara ya da izleğe uyulmadığı zamanlarda disipline gereksinim duyulur (Cole, 2002, 440-446). Bilindiği gibi suç yalnızca, bildirme (ihbar) ve yakınma (şikâyet) üzerine öğrenmekle sınırlı olmayıp, memurun üstü ya da müfettişlerce yürütülen inceleme, kontrol ve denetleme sırasında da ortaya çıkarılabilir (Pınar, 2003, 721).

Müfettişler denetimleri sırasında kusurlu bir işleme rastladıkları zaman, incelemelerini ve denetimlerini sürdürürken, bir yandan da bu duruma yönelik, soruşturma onayı isterler (Sorguç, 1992, 87).

Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin (MEBTKY) 60. maddesinde denetim hizmetleri; genel denetim ve raporu, öğretmen-personel denetimi ve raporu, sınav denetimi ve raporu, kurs ve seminer denetimi ve değerlendirme raporu, incelemeler ve raporları, araştırmalar ve raporları, soruşturmalar ve raporları olarak sıralanmıştır.

Görüleceği gibi denetim, amacına uygun olarak, örgütsel disiplinin izlenmesi ve gerekli müdahalelerin yapılmasına olanak tanıyan bir düzenlemedir. İzleği ayrı düzenlenmekle birlikte, disiplinsiz eylemlerinin ortaya çıkarılması, soruşturulması ve buna ilişkin diğer işlemlerin yürütülmesi, denetim hizmetlerinin, içinde yer almaktadır. Denetim sürecinin her aşamasında, disiplin uygulamasına gidilebilmektedir.

**Devlet Memurlarında Disiplin**

Devlet işlerinin gördürülmesinde görevlendirileceklere ilişkin dolaylı ya da doğrudan tanımlar ile bunların çalışma esaslarıyla ilgili düzenlemeler yasalarda yer almaktadır.

Devlet, toprak bütünlüğüne bağlı olarak, siyasal bakımdan örgütlenmiş, ulus ya da uluslar topluluğudur (TDK, 2005, 514) Oluşumu anayasayla, yönetsel yapısı ise yasalarla belirlenmiş, kamu yararına çalışan, alt sistemlerden oluşan ve yasalara bağlı olarak güç kullanan büyük bir örgüttür (Gözübüyük, 2003, 1-24).

Güç, birinin davranışını etkilemek için sahip olunan, kullanılması gerekmeyebilen bir potansiyeli, bir bağımlılık ilişkisini, başkasının üzerinde karar verme yetkisini anlatır (Robbins, 1994, 195-2003).

İnsanların tek başına karşılayamadıkları gereksinimlerini karşılamak ve korumak açısından vazgeçilmez olan devlet, siyasi açıdan; yönetme gücüne sahip, ideolojik açıdan; toplumsal düşünme biçimine yön veren ekonomik

açıdan; üretim ilişkilerini düzenleyen, toplumsal yaşamı ve onun kurumlarını yöneten, onlara düşünsel biçim kazandırarak yönlendiren ve kaynakları dağıtma yeteneğine sahip güçtür (Gökçe, 2000, 43).

Devlet, bir hükümet yönetiminde örgütlenmiş ve kuralları olan siyasal topluluktur. Devletin, uyrukları arasındaki ilişkileri düzenleyen bölümüne devlet özel hukuku denir (Hançerlioğlu, 1986, 94-95). Türkiye Cumhuriyeti özel hukuku, anayasa ve buna uygun olarak çıkarılan yasalarla düzenlenmiştir.

Memur tanımlaması, 1982 Anayasasında yer almamakla birlikte 128. maddesinde "Devletin kamu ve iktisadi girişimleriyle diğer hizmetlere ilişkin görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlilerince yürütüleceği" düzenlenerek dolaylı bir tanım yapılmıştır. Bu düzenlemelerin doğal sonucu olarak, uygulamada değişik işgören kavramları ve bunlara bağlı memur, sözleşmeli personel, geçici personel, işçi gibi istihdam biçimleri ortaya çıkmıştır (Arıca, 2000, 2).

5237 Sayılı Türk Ceza Yasası'nda (TCK); Devletin kamu yararına yapmak zorunda olduğu işler *kamu görevi*, bu işler dışında kalan ve zorunlu olmayan ancak, kamu yararına olduğuna kuşku duyulmayan işler ise *kamu hizmeti* olarak yorumlanmış ve benimsenmiştir. TCK'nin uygulanmasında, yaptığı iş kamu görevi olarak nitelendirilenler *memur*, kamu hizmeti olarak nitelendirilenler ise *kamu görevi görmekle yükümlü* kimselerdir (Arıca, 2000, 7-16).

MYHK kapsamında geçen *memur, diğer kamu görevlisi, asli ve sürekli olma* kavramları da ceza hukukundaki gibi anlaşılmaktadır. Devletin asli fonksiyonları *kamu görevi*, tamamlayıcı ve yardımcı nitelikteki fonksiyonları "kamu hizmeti" olarak tanımlanmakta, kamu görevlileri *memur*, kamu hizmeti görenler ise (hizmetliler, araç sürücüleri vb.) *müstahdem* olarak adlandırılmaktadır. Bunların dışında, görevin *asli ve sürekli* niteliği, o görevin memurluk ya da kamu görevlisi sayılabilmesi için, bir kadroya bağlı olması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır (Başköy, 2000, 29).

Buna göre TCK ve MYHK uyarınca, DMK'nin 4-B maddesine göre işe alınan öğretmenler, *sürekli ve asli kamu görevi yapma* koşulunu taşıdıklarından memur sayılmaktadır ve TCK ile diğer ceza hükümlü yasalara göre yargılanabilmeleri MYHK kapsamındadır.

DMK'de kamu çalışanları, memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel, işçiler olarak sınıflandırılmıştır. DMK'nin 1. maddesi ile bu yasanın, Genel ve Katma Bütçeli Kurumlar, İl Özel İdareleri, Belediyeler, İl Özel İdareleri Ve Belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulu fonlarda, kefalet sandıklarında ya da Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüklerinde çalışan memurlar hakkında uygulanacağı, sözleşmeli ve geçici personel hakkındaki uygulamaların ise bu yasada belirtilen özel hükümlerle düzenlendiği belirtilmiştir.

DMK içeriğinde memur tanımı "Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, devlet ve kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini yürütmekle görevlendirenler bu yasa kapsamında memur sayılır." biçiminde yapılmıştır. Bu Yasa'nın 4. maddesine göre bir kimsenin memur sayılabilmesi (Arıca, 2000, 2):

a. Söz konusu yasanın 1. maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlardan aylık alması,

b. Asli ve sürekli olarak kamu görevi yapması,

c. Atama ve yönetsel hiyerarşi içinde göreve getirilmiş olması koşullarına bağlıdır.

Yasalar ve yönetmeliklerle belirlenmiş olan, atanacağı kurumun ve görevin gereklerini yerine getirmek üzere 1379 Sayılı Yasa'ya dayanılarak, DMK'nin 4-B maddesine göre işe alınan öğretmenler, DMK'nin 36-d maddesinde eğitim ve öğretim sınıfının içinde memur olarak gösterilmişlerdir.

Genel toplum düzenini sağlayan ceza kuralları yeterli görülmeyerek, kamu hizmetinin aksamadan işlemesini sağlayacak disiplin hukuku getirilmiştir (Karaman, 2003, 95).

Genel düzenlemelerden ve ceza hukukundan ayrı olarak DMK ile diğer özel yasalarla, memurlar için ayrı bir ödül ve disiplin izleğinin oluşturulduğu, memurun isteklendirmesine ilişkin düzenlemeler getirildiği, bunun yanında yasaklar, ödevler ve sorumluluklar yüklendiği görülmektedir.

Buna göre, görevinde olağanüstü çaba ve çalışma sağlayanlar, kişisel çabaları ile kurumda tasarruf sağlayanlar, bir zararın önlenmesi ya da yarar sağlanması için yaşamını tehlikeye atanlara durumuna göre değişen maaşla ödüllendirme, başarı belgesi, takdir, teşekkür ödülleri öngörülmüştür

Özel yasalardaki hükümler saklı kalmak üzere, genel olarak DMK uyarınca, memurlarının uymak zorunda oldukları yasaklar, ödev ve sorumlulukları şunlardır:

1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na bağlı kalmak ve yasalarını uygulamak zorundadırlar.
2. Siyasi partilere üye olamazlar, siyasi partinin, kişinin yararına ya da zararına davranamazlar. Görevlerini yerine getirirken dil, din, ırk, felsefi inanç, mezhep ayrımı yapamazlar.
3. Hizmet içinde ve dışında, görevinin gerektirdiği saygınlık ve güvene uygun davranırlar.
4. Yurtdışında görevli olanlar, Devletin saygınlığını ve görev onurunu düşüren davranışlarda bulunamazlar.
5. Amir durumunda ise kendi kuruluş yasası ve diğer mevzuatının gerektirdiği görevler ile tarafsız davranmak, eksiksiz görev yapmak, kendisine bağlı memurları yetiştirmek, gözetmek, izlemek, adil ve yasalar içinde davranmak, özel çıkarlarına göreve davranmamakla yükümlüdürler.
6. Konusu suç oluşturmadığı sürece, amirin verdiği görevleri yapmak zorundadırlar.
7. Görevlerini dikkat ve özenle yerine getirmekle yükümlüdürler.
8. Yetkili amirin izni olmaksızın basına görevleriyle ilgili demeç, bilgi veremezler.
9. Görevlerinin bitiminde ellerindeki belge, araç ve gereçleri geri vermek durumundadırlar.

10. Önceden yasa, yönetmelik ve diğer belirlenmiş yazılı kurallara göre giyinirler.
11. Görev yaptıkları kurum ve hizmet birimlerinin bulunduğu yerleşim yerlerinde otururlar.
12. Kamu hizmetinin görülmesini engelleyecek toplu eylemlerde bulunamazlar.
13. Grev kararı alamazlar, düzenleyemezler, grevleri destekleyemez ve grevlerin yapılmasına ilişkin propaganda yapamazlar.
14. Ticaret ve kazanç getirici işler (özel yasalarla belirlenenler dışında) yapamazlar.
15. Yarar sağlayacak hediye alamazlar, iş sahiplerinden ödünç para alamazlar.
16. Denetimlerinde, görev alanlarında bulunan ya da kurumlarıyla ilişkisi olan kurumlardan, kuruluşlardan, girişimlerden yarar sağlayamazlar.
17. Görevleriyle ilgili gizli bilgileri yetkileri olmadığı sürece açıklayamazlar.
18. Verdikleri zararlardan sorumludurlar (Göreviyle ilgili durumlarda, bağlı olduğu daireye dava açılabileceğine ilişkin hükümler saklıdır.).

Bu sayılanlara aykırı ve TCK, DMK ile diğer yasalarda belirtilen yasaklı eylemlerde bulunan memurlar suç işlemiş sayılırlar. Memur suçları, disiplin ve ceza hukuku olmak üzere iki gurupta toplanmaktadır. Bunlarla ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir (Sorguç, 1992, 77):

1. TCK ya da ceza yükümlü yasalardaki açık olarak suç sayılan eylemler. Adli nitelikte olup, her yurttaşın işleyebileceği suçlar olduğundan soruşturulması ve kovuşturulması Cumhuriyet Savcılığı yetkisindedir. Eğer suçu işleyen kişi memur ise ve suç görevinden doğuyorsa, memurun yargılanabilmesi, MYHK hükümlerine göre ve bu yasada belirtilen yetkili amirin iznine bağlıdır.
2. DMK ve özellikleri dolayısıyla meslek yasalarında yapılması yasaklanan eylemler. Yalnızca disiplin yönünden işlem yapılmasını gerektirir ve gerek görüldüğünde bu yasalarda belirtilen yetkili amirlerce ve öngörülen disiplin cezaları uygulanır.

Ceza hukukundaki suç ile disiplin hukukundaki suç arasındaki farklar şöyle sıralanabilir (Pınar, 2003, 706):

1. Ceza hukukundaki suçlar ülkedeki herkesçe işlenebildiği halde, disiplin suçları yalnızca memurlarca işlenebilir.
2. Ceza hukukundaki suçlara uygulanan yaptırımlar kişi hak ve özgürlükleriyle ilgili olmasına karşın (ölüm, hapis vb.), disiplin suçlarına ilişkin yaptırımlar kimi hak ve yetkilerin kısıtlanmasını gerektirdiğinden memurun mali haklarını ya da meslek statüsünü etkiler.
3. Ceza hukukunda, cezalar mahkemelerce verilirken, disiplin cezaları yönetsel birimlerce verilir.
4. Ceza yasalarındaki cezalar, kamu düzeninin korunmasına yöneliktir. Disiplin cezalarının temel amacı ise memurların düzenli çalışmalarını sağlamaktır.

Ceza hukuku kapsamında, memur suçlarına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Bu düzenlemeler MYHK, TCK ve diğer yasalarda yer almaktadır.

**Ceza Hukukuna Göre Memur Suçları**

Suç işleyen kişilerin cezalandırılmaları, Devletin dava açma yetkisi ile gerçekleşir. Bu yetki kullanılırken, Devletin izlemesi gereken yol ve yöntemler, başta Anayasa olmak üzere, CMK ile belirlenmiştir (Kaçar, 1998, 80).

Ceza hukuku kapsamına giren memur suçları, disiplin hukukundan ayrı olarak TCK ve diğer ceza yükümlü yasalarda suç sayılan eylemlerdir. Görev gereği işlenen suçların neler olduğu genel çizgileriyle TCK ile düzenlenmiş, görevden doğan suçların soruşturulmasına ilişkin MYHK hükümleriyle ayrı bir düzenleme yapılmıştır. Bu nedenle, ceza hukukuna göre düzenlenmiş olan memur suçlarını, MYHK kapsamına giren ve girmeyen suçlar olmak üzere iki ayrı başlık altında incelemek gerekmektedir.

**MYHK Kapsamındaki Suçlar**

MYHK'nin 2. maddesinde "Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve

sürekli görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri nedeniyle işledikleri suçlar hakkında uygulanacağı" belirtilerek bu yasanın kapsamı belirlenmiştir.

Görüldüğü gibi, memur suçlarına ilişkin, görev yeri sınırları içinde işlemiş olmasına yönelik kısıtlayıcı bir hüküm bulunmamaktadır. MYHK hükümlerinin uygulanabilmesi, suçu işleyenin memur olması, memurun suç işlemesi, suçun görevden doğması ve bu koşulların bir arada olmasına bağlanmıştır. Görev nedeniyle işlenen suçlar şunlardır:

**1. Görevin savsaklanması (ihmali) ya da geciktirilmesi, kötüye kullanılması, bırakılması ya da yapılmaması ve diğer eylemler sonucunda oluşan suçlar:** Bu suçlar, görevin savsaklanması ve geciktirilmesi, kötüye kullanılması, bırakılması (terk edilmesi), yapılmaması, gizliliğin çiğnenmesi, suçun bildirilmemesi, delillerin yok edilmesi, gizlenmesi ya da değiştirilmesi, suçlunun kayırılması, tutuklu, hükümlü ya da suç delillerinin bildirilmemesi, görev nüfuzunu kullanarak ticaret yapma, yasadışı mal varlığının aklanması, işkence, haksız arama ile ilgili suçlar, TCK'de ayrı maddelerde işlenerek tanımlanmışlardır. Kamu görevlisinin;

a. Denetim görevini savsaklaması, geciktirmesi ya da buna göz yumması ile zimmet ya da irtikap suçuna neden olma eylemleri TCK'nin 251. maddesi,

b. Suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalama, tutuklama ya da hükmün infazından kurtulması için olanak sağlama eylemi TCK'nin 283. maddesi,

c. Hakkında tutuklama kararı verilen ya da hükümlü kişinin bulunduğu, işlenmiş bir suça ilişkin delillerin saklandığı yeri bildirmeme TCK'nin 284. maddesi,

d. Görevi kötüye kullanarak, savsaklayarak, geciktirerek ve gereklerine aykırı davranarak kamunun ya da kişilerin yarar sağlaması ya da zarar görmesine neden olma eylemleri TCK'nin 257. maddesi,

e. Kendisine verilen ya da aynı nedenle bilgi edindiği, gizli belgeleri, kararları, emirleri, bildirimleri açıklamak, yayınlamak ya da başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştırmak TCK'nin 258. maddesi,

f. Yürüttüğü görevin sağladığı nüfuzdan yararlanarak, başkasına mal ya da hizmet satmaya çalışmak TCK'nin 259. maddesi,

g. Hukuka aykırı biçimde toplu olarak görevi bırakmak, geçici ya da kısmen de olsa yapmamak, yavaşlatmak TCK'nin 260. maddesi,

h. Kamu yararına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun göreviyle bağlantılı olarak öğrenildikten sonra yetkili makamlara bildirilmemesi TCK'nin 279. maddesi,

i. Gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek amaçlı, suç delillerinin yok edilmesi, gizlenmesi, silinmesi, değiştirilmesi TCK'nin 281. maddesi,

j. Barış zamanında seferberlikle ilgili görevlerini savsaklama ve geciktirme eylemi TCK'nin 324. maddesi,

k. Görevini yürütürken işkence yapmak, yani bir kişiye insan onuruyla bağdaşmayan, bedensel ya da ruhsal yönden acı çekmesine, algılama, istenç yeteneğinin etkilenmesine aşağılanmasına yol açan davranışlarda bulunmak eylemi TCK'nin 94. maddesi,

l. Hukuka aykırı olarak bir kişinin üstünü ya da eşyalarını aramak TCK'nin 120. maddesi uyarınca suç kapsamındadır.

**2. Gerçekdışı (sahte) belge (evrak) suçları:** Belge, taşınır bir nesne üzerine (kâğıt, bez, levha vb.) yazılıp, hukuksal değeri bulunan ve bir durumu kanıtlamaya elverişli yazıdır (Arıca, 2000, 304).

a. Gerçekdışı belge düzenleme ve kullanma, yok etme, bozma ya da gizleme eylemleri, TCK'nin 204. maddesinde,

b. Gerçekdışı özel belge düzenleme, değiştirme, bozma, yok etme, kullanma ya da gizleme eylemleri TCK'nin 207. ve 208. maddesinde,

c. İmzayı kötüye kullanma, kısmen ya da boş imzalı bir belgeyi verilme nedeninden farklı doldurma, böyle bir belgeyi ele geçirip hukuksal sonuç doğuracak biçimde doldurma eylemleri TCK'nin 209. maddesinde,

d. Resmi hükümdeki kambiyo senedi, emtiayı temsil eden belge, hisse senedi, tahvil ya da vasiyetname belgeleri ile tabip, diş tabibi, hemşire, ebe, eczacı ya da diğer sağlık görevlilerince düzenlenen belgelerin gerçekdışı olmasına yönelik eylemler ise TCK'nin 209. ve 210. maddesinde suç sayılmıştır.

**3. Dilekçe hakkının kullandırılmaması:** Latince *petitum (istem)* kavramından gelen dilekçe hakkı, bir sübjektif kamusal haktır (Ünal, 2006, 267). TCK'nin 21. maddesinde "Kişinin belli bir hakkı kullanmak için yetkili kamu makamlarına verdiği dilekçenin hukuksal bir neden olmaksızın kabul edilmemesi" altı aya kadar hapis cezasını gerektiren suç sayılmıştır.

**4. Özel yaşamın korunması ve gizliliğine ilişkin suçlar:** TCK'nin 135., 136.,137., 138.ve 139. maddeleriyle "Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi, hukuka aykırı olarak başkasına verilmesi, kişilerin siyasal, felsefesel, ya da dinsel görüşlerine, ırk kökenlerine, hukuka aykırı olarak ahlaksal eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına, sendikal bağlantılarına ilişkin bilgilerin kişisel veri olarak kaydedilmesi, yasal süresi dolmasına karşın yok edilmesi gerekli verilerin, yükümlü kişilerce yok edilmemesi" cezayı gerektiren eylemler olarak sıralanmıştır.

**5. Zor kullanma yetkisi bulunan kamu görevlisinin ölçü dışında güç kullanması:** TCK'nin 256. maddesinde, zor kullanma yetkisi bulunan kamu görevlisinin, görevi sırasında, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında güç kullanması durumunda, kasten yaralama suçuna ilişkin yasa hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

**6. Taşınır ve taşınmaz mallar üzerinde zorla tasarruf yapılması:** TCK'nin 261. maddesinde, kamu görevlisinin, yasalara aykırı olduğunu bilerek, kişilerin taşınır ve taşınmaz malları üzerinde, karşılığı ödense bile zorla tasarrufta bulunması suç kapsamına alınmıştır.

**7. 237 Sayılı Taşıt Yasası kapsamındaki suçlar:** "Bu yasa kapsamına giren taşıtların, iş dışında kişisel işlerde kullanılması, kullanılmasına izin verilmesi, makam aracı olmadığı halde, makam aracı gibi kullanılması, kullandırılması, yasadışı plaka ya da numara verilmesi, kullanmaya elverişli aracın yenilenmesi, yeniletilmesi, masraf yapılması, yaptırılması, bunun için ödeme evrakı düzenlenmesi, onaylanması, ödeme emrinin onaylanması" suç sayılmıştır.

**MYHK Kapsamı Dışındaki Suçlar**

TCK ve diğer yükümlü yasalarda yer alan, kimi suçların MYHK kapsamı dışında tutulacağına ilişkin hükümler uyarınca memurun, yasalarda belirtilen bu suçların soruşturulması süreci, MYHK kapsamı dışında bırakılmıştır.

Devlete ve topluma sosyal, mali yönden olumsuz etkisi bulunan bu suçların takibi ve kamu düzeni açısından kısa sürede sonuçlandırılması zorunluluğu bu düzenlemenin gerekçesidir (MEB. Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2006, 76).

MYHK'nin 2. maddesinde "Ağır cezayı gerektiren suçüstü durumunda genel hükümlerin uygulanacağına ve disiplin hükümlerinin saklı olduğuna", 16. maddesinde "Yasalarda, MYHK hükümlerinin uygulanacağı belirtilen durumlarda, bu yasa hükümlerinin uygulanacağına, uygulanmayacağı belirtilen durumlarda ve adliye ile ilgili görevlerini yerine getirmeyen memurların yargılanmasında genel hükümlerin uygulanacağına" yer verilmiştir.

3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulmaması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun (3628 Sayılı Yasa) 17. Maddesi ile "4389 Sayılı Bankalar Kanunu'nda yazılı suçlarla, Rüşvet, irtikâp, basit ve nitelikli zimmet, görevinden dolayı ya da göreviyle ilgili kaçakçılık, ihaleye fesat karıştırma, devlet sırlarının açıklanması" suçları MYHK kapsamı dışında tutulmuştur.

TCK, CMK, MYHK, 3628 Sayılı Yasa, 5816 Sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun ve diğer ceza hükümlü yasalarda yer alan MYHK kapsamı dışındaki suçlar şunlardır:

**a. Zimmet:** TCK'nin 247. maddesinde "Görevi nedeniyle zilyedliği kendisine devredilmiş ya da koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu malı kendisinin ya da başkasının zimmetine geçirmek" olarak yer almıştır.

**b. İrtikâp:** TCK'nin 250. maddesinde "Görevin sağladığı nüfuzu, güveni kötüye kullanarak kendisine ya da başkasına yarar sağlamasına, ya da bu yolda vaatte bulunulmasına bir kimseyi zorlamak, ya da hileli davranışlarla ikna etmek" irtikap suçu olarak gösterilmiştir.

**c. Rüşvet:** "Kamu görevlilerinin rüşvet alması, rüşvet vermesi (memur olmayan birinin rüşvet vermesi de kamu görevlisi gibi değerlendirilir), rüşvet konusunda anlaşması, haksız bir yarar sağlanması amacıyla doğrudan ya da dolaylı öneride, vaatte bulunması" eylemleri TCK'nin 252. maddesinde rüşvet suçu kapsamında değerlendirilmiştir.

**d. Devlet sırlarına karşı işlenen suçlar ve casusluk:** Bu suçlar TCK'nin 326. maddesinden başlayarak 339. maddesine kadar yer alan hükümlerle düzenlenmiştir.

**e. Mal bildirimine ilişkin suçlar:** 3628 Yasa'nın; 10. maddesi uyarınca "6. maddesinde yazılı koşullar ve sürelerde mal bildiriminde bulunulmaması, 11. maddesi uyarınca "9. maddedeki gizliliğe uyulmaması", 12. maddesi uyarınca "Gerçeğe aykırı bildirimde bulunulması, 13. maddesi uyarınca ise "Haksız mal edinilmesi" ile ilgili işlenen suçlardır.

**f. Adli görevlilere karşı işlenen suçlar:** CMK'nin 168. maddesinde yer alan "Adli kolluğun olay yerinde işlemlere başlamasına ve görev yapmasına engel olmak, yetkisi içinde aldığı önlemlere aykırı davranmak" suçları bu kapsamdadır.

**g. Atatürk aleyhine işlenen suçlar:** Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'un 3. maddesi uyarınca resen soruşturulacağı belirtilen, 1.

ve 2. maddelerinde yer alan, “Atatürk’ü temsil eden, heykel, büst, anıtları, Atatürk’ün kabrini tahrip etmek, kırmak, bozmak, kirletmek” eylemlerine ilişkin suçlardır.

Kimi suçlar ise, yer aldıkları yasaların içeriğindeki hükümler gereği, dışında bırakılmıştır. Buna göre (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 85):

**a.** Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun kapsamındaki suçlar,

**b.** Milli Korunma Kanunu’nun 64. maddesi ile uygulanmasına ilişkin suçlar,

**c.** 1402 Sayılı Sıkı Yönetim Kanunu’nun 14. ve 15. maddelerinde yer alan suçlar,

**d.** 2935 Sayılı Olağanüstü Hal Kanunu kapsamındaki suçlar,

**e.** 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçlar,

**f.** 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu kapsamındaki suçlar,

**g.** Ağır cezayı gerektiren suçüstü durumları, MYHK kapsamı dışındadır.

**Disiplin Hukukuna Göre Memur Suçları**

Bir devlet memurunun, çalıştığı kurumun iç düzenini bozmaya yönelik davranışları disiplin suçu, bu suçları işleyerek düzeni bozanlara, statülerinin kurallarına aykırı davrananlara uygulanan yaptırımlar ise disiplin cezası olarak tanımlanır (Gözübüyük, 2003, 210; 15; Kaman, 2003, 95; Sönmez, 2002).

Memurların disiplin işlemlerine ilişkin genel düzenlemeler DMK ile yapılmış olmakla birlikte, bazı meslek gruplarıyla sınırlı ve yalnızca bu meslek gruplarına uygulanabilen yasalar bulunmaktadır. Bu meslek gruplarından biri de öğretmenlerdir. Bu bağlamda, ilköğretim öğretmenlerinin disiplin işlemlerine ilişkin öncelikli düzenlemeler 4357 Sayılı Yasa, ortaöğretim

öğretmenleri, ilköğretim ve ortaöğretim okulu müdürleri için ise 1702 Sayılı Yasa kapsamındadır.

**DMK Kapsamındaki Suçlar**

Disiplin, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun (DMK) 124. maddesinde "Kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla, yasa, tüzük ve yönetmeliklerin Devlet memuru olarak emrettiği ödevleri yurt içinde ya da yurt dışında yerine getirmeyenlere, uyulması zorunlu hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumunun niteliği ve ağırlık derecesine, eylemine uyan 125 maddedeki cezaların uygulanması" olarak tanımlanmıştır. DMK'ın 125. maddesinde belirtilen cezalar şunlardır:

Uyarma: Memura görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazılı olarak bildirilmesi olarak tanımlanmış olup, bu cezayı gerektiren eylem ve durumlar "Verilen emir ve görevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev yerinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında ilgisizlik göstermek ya da düzensiz davranmak, özürsüz ya da izinsiz olarak göreve geç gelmek, erken ayrılmak, görev yerinden ayrılmak, usulsüz başvuru ya da şikâyette bulunmak (yakınmak), Devlet memuruna yakışmayan tutum ve davranışlarda bulunmak, görevine ya da iş sahiplerine karşı ilgisizlik göstermek, ilgisiz kalmak, belirlenen kılık kıyafet hükümlerine aykırı giyinmek, görevin işbirliği içinde yapılması ilkesine aykırı davranışlarda bulunmak" olarak belirtilmiştir.

Ancak, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu (Yürütmeyi Durdurma İtiraz No: 1999/229), 657 Sayılı DMK ile bu yasaya dayanılarak hazırlanan Kılık Kıyafet Yönetmeliği'ndeki kuralları bilerek ve benimsemeyerek, başı açık görev yapmayı kabul etmeyen memurun eyleminin "İdeolojik ve siyasi amaçlı davranmak" olarak değerlendirilmesi gerektiğini kararlaştırmıştır. Bu nedenle, memurun görevinin niteliklerine göre yasal düzenlemelere uygun giyinmemesindeki gerekçenin, kasıt olup olmadığına göre yorumlaması gereksinimi doğmuştur.

Kınama: Memura görevinde ve davranışlarında kusurlu yazılı olarak bildirilmesi olup, “Verilen emir ve görevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev yerinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kusurlu davranmak, eşi, bağlı yasal yükümlülüğü süren çocuklarının kazan getiren sürekli etkinliklerini belirlenen sürede kurumuna bildirmemek, görev sırasında amirine durum ve eylemi ile saygısızlık yapmak, hizmet dışında memurun saygınlık ve güvenini sarsacak davranışta bulunmak, Devlete ait resmi araç, gereç vb. eşyayı özel işlerinde kullanmak ya da kaybetmek, İş arkadaşlarına, gözetimindeki işgörene ve iş sahiplerine kötü davranmak, iş arkadaşlarına ve iş sahiplerine sözlü ya da eylemle sataşmak, görev yerinde genel ahlak, edep dışı davranışlarda bulunmak, bu tür yazı asmak, işaret, resim vb. çizmek ve yapmak, verilen emirlere itiraz etmek, borçlarını kasıtlı ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olmak, kurumların huzur, sükûn ve çalışma düzenini bozmak, yetkili olmadan basına, haber ajanslarına ya da radyo ve televizyon kurumlarına bilgi, demeç vermek” biçiminde sıralanmıştır.

Aylıktan kesme: Memurun brüt aylığından 1/30-1/8 oranında kesinti yapılmasıdır. Bu cezayı gerektiren durumlar ve eylemler “Kasıtlı olarak; verilen emir ve görevleri tam ve zamanında yapmamak, görev yerinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmemek, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçleri korumamak, bakımını yapmamak, hor kullanmak, özürsüz olarak 1-2 gün göreve gelmemek, Devlete ait resmi belge, araç, gereç vb. özel çıkar sağlamak için kullanmak, göreviyle ilgili yükümlü olduğu kişilere yalan ya da yanlış bildirimde bulunmak, görev sırasında amirine sözle saygısızlık etmek, görev yeri sınırları içindeki bir yerin izinsiz kullanılmasına yardımcı olmak, izinsiz oturduğu ilin sınırları dışına çıkmak, toplu başvuru ya da şikâyette bulunmak (yakınmak), hizmet içinde memurun saygınlığını ve güvenini sarsacak davranışlarda bulunmak, yasaklı yayınları görev yerinde bulundurmak” olarak belirlenmiştir.

“İzinsiz il dışına çıkmak” eyleminin, resmi tatil günlerini kapsayıp kapsamadığına ilişkin birbirinden değişik yorumlar, soruşturma sürecinde ve

cezalandırma aşamasında uygulamaya değişik yaptırımlarla yansıyabilmektedir. Buna ilişkin Danıştay 5. Dairesi (Esas No: 80/5187 ve Karar No: 1983/6784), “Mevzuatta resmi tatil süresi içinde memurun görev yerinden ayrılmasını engelleyici hüküm olmadığı” görüşüne varmıştır.

Kademe ilerlemesinin durdurulması: Eylemin derecesine göre, memurun bulunduğu kademedeki ilerlemesinin 1-3 durdurulması olarak tanımlanmış, bu ceza kapsamındaki eylemler “Göreve sarhoş gelmek, görev yerinde alkol almak, özürsüz ve kesintisiz 3-9 gün göreve gelmemek, göreviyle ilgili çıkar sağlamak, amiri ya da gözetimindekilere küçük düşürücü, aşağılayıcı eylemler ve davranışlarda bulunmak, görev yeri sınırlarındaki bir yeri izinsiz kullandırmak, gerçeğe aykırı rapor ve belge düzenlemek, ticaret yapmak ya da kazanç getirici etkinliklerde bulunmak, görevi yerine getirirken, dil, ırk cinsiyet siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı yapmak, kişilerin yarar ve zararını gözetmek, belirlenen dönemlerde ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak, açıklanması yasaklanan bilgileri açıklamak, amirine gözetimindekilere, iş arkadaşlarına, iş sahiplerine hakarette bulunmak, tehdit etmek, yurtdışında ödemeyeceği biçimde borçlanmak, borçlarını ödemedeki tutum ve davranışlarıyla Devlet saygınlığını sarsmak, borcunu ödemeden yurda dönmek, verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak, siyasi parti yararına ya da zararına eylemde bulunmak” biçiminde açıklanmıştır.

Öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri kadroların son kademesinde bulunanlara, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının verilmesi gerektiği durumlarda, brüt aylıklarından 1/4 ya da 1/2 oranında kesinti yapılır ve yinelenmesi durumunda görevlerine son verilir.

Devlet memurluğundan çıkarma: Bir daha atanmamak üzere memurluktan ayırma olarak tanımlanmış, bu cezayı gerektiren eylemler “İdeolojik, siyasal amaçlı kurumun huzur, sükûn ve çalışma düzenini bozmak, boykot, işgal, engelleme, işi yavaşlatma, grev gibi eylemlere katılmak, bu amaçla toplu göreve gelmemek, bunları kışkırtmak, özendirmek, yardımda bulunmak, yasaklanmış yayınları, bildirileri afişleri vb. basmak, çoğaltmak, dağıtmak, kurumlara asmak, sergilemek, siyasal partiye girmek, özürsüz olarak yılda toplam 20 gün göreve gelmemek, savaş, olağanüstü durum ya da

genel yıkımlara ilişkin durumlarda, verilen görevleri ve emirleri yapmamak, amirine ya da gözetimindekilere saldırmak, memurluk ile bağdaşmayan yüz kızartıcı ve utanç verici eylemlerde bulunmak, yetkisiz olarak gizli bilgileri açıklamak, siyasi ve ideolojik eylemlerden arananları görev yerinde gizlemek, yurt dışında Devletin saygınlığını düşürecek, görevini yıpratacak tutum ve davranışlarda bulunmak, 5816 Sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkındaki Yasa'ya aykırı eylemlerde bulunmak" olarak tanımlanmıştır.

**1702 Sayılı Yasa Kapsamındaki Suçlar**

İlköğretim ve ortaöğretim okulu müdürleri ile ortaöğretimde çalışan öğretmenler ve ilköğretim müfettişlerinin disiplin işleri, İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi Ve Tecziyeleri Hakkında Kanun (1702 Sayılı Yasa) ile düzenlenmiştir. Yasa kapsamında cezaların tanımlarına yer verilmemiş, yalnızca cezaların, hangi eylemler karşısında uygulanacağı sıralanmıştır.

Bu Yasa'da, ihtar dışındaki cezaların sicile işleneceği, arkadaşlarına iftira edenlerin, iftiranın gerektirdiği cezanın bir üstü olan ceza ile cezalandırılması ve Devlet memurluğundan çıkarma, Bakanlık emrine alınma cezaları için ise DMK hükümlerinin uygulanması gerektiği hükümleri yer almaktadır. 1702 Sayılı Yasa uyarınca uygulanacak cezalar ve ceza yaptırımını gerektiren eylemler şunlardır:

İhtar (uyarı): Yasa ve yönetmeliğinde belirtilerek yapılması gerekli görevlerin yerine getirilmesinde kusurlu davranmak (eylemin sonucuna göre daha ağırlaştırılabilir), Okul içinde ve dışında öğretmenlikle bağdaşmayan davranışlarda bulunmak, arkadaşlarına, öğrencisine kaba dil kullanmak ve davranmak, amire saygısızlık yapmak, yoklama ve sınav belgelerini yönetime süresinde vermemek, göreve geç gelmek ya da erken ayrılmak eylemleri ihtar cezasını gerektirmektedir. Bu eylemlerin ilkinde "İhtar", ikincisinde ise "Tevbih (paylama)" cezası uygulanır.

Ders ücretlerinin kesilmesi: Özürsüz derse girmemek, ya da derste başka şeylerle uğraşmak, disiplin, öğretmenler vb. toplantılara özürsüz

katılmamak (ilkinde ihtar cezası uygulanır), bir ayda iki kereden çok derse geç gelmek eylemleri karşısında öngörülen cezadır.

Maaş kesilmesi: Arkadaşlarına ya da iş için gelenlere kötü davranmak, okul binası ve araç-gereçlerinin korunmasına özen göstermemek, yasal sorumluluğundaki işleri kasıtlı yapmamak, öğrenciyi dövmek, aynı suçtan dolayı iki kez tevbih cezası aldığı halde eylemi yinelemek, arkadaşlarını ve sorumluluğundakileri başkası yanında küçük düşürmek, gizlenmesi ve belli edilmemesine olanak bulunmayacak biçimde sarhoş olarak gezmek eylemlerinin karşılığı olarak verilen cezadır.

Kıdem indirilmesi: Sınavlarda not vermede tarafsızlığını yitirmek, amirine saldırmak eylemleri bu cezayı gerektirmektedir.

Derece indirilmesi: Sarhoş olarak okula gelmek, kumar oynamayı alışkanlığa dönüştürmek, ya da genel yerlerde kumar sayılan oyunlarla uğraşmak, bir tarafı korumak ya da mağdur etmek amacıyla, görevli olduğu soruşturmayı gerçeğe uygun yapmamak eylemlerinin karşılığı olarak verilmektedir.

İstifa etmiş (çekilmiş) sayılmak: Yeni atandığı göreve özürsüz 15 gün içinde başlamamak, ders yılı başında görevine özürsüz gelmemek, ders yılı içinde özürsüz bir hafta göreve gelmemek, bir yılda dört kez ders ücreti kesilme cezası almak durumunda bu ceza verilmektedir.

Meslekten çıkarılmak: Öğrenciye karşı ve dışarıda öğretmenlikle bağdaşmayan iffetsizliği kesinleşmek, öğrenciyi, Bakanlık, okul amirleri, öğretmen ve memurları aleyhine saygısızlığa özendirmek, müdür, başöğretmen, öğretmen ve ilköğretim müfettişleri görevini yürütürken öğrenciye kopya vermek eylemlerinin karşılığı olarak belirlenmiştir.

**4357 Sayılı Yasa Kapsamındaki Suçlar**

İlköğretimde görev yapan öğretmenlerin çalışma usul ve esasları, Hususi İdarelerden Maaş Alan Öğretmenlerin Kadrolarına, Terfi, Taltif Ve Cezalandırılmalarına Ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edecek Sağlık Ve İçtimai

Yardım Sandığı İle Yapı Sandığına Ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanun (4357 Sayılı Yasa) düzenlenmiştir. Buna göre uygulanan cezalar ve ceza yaptırımını gerektiren eylemler şunlardır:

Kusurlu sayılma: Görevini yapmakta ihmali görülenlerin (önemsemeyenlerin) işlerinde kusurlu sayılması, kusurların düzeltilmesinin yazı ile bildirilmesidir.

Ücret ya da maaş kesilmek: Görevlerini yapmadıkları, yapanlara güçlük çıkardıkları, onların çalışma isteklerini kırdıkları, okulu ya da öğrenciyi her hangi bir zarara uğrattıkları eylemleri kesinleşenlere, eylemin derecesine göre, birincisinde bir günlükten üç günlüğe, ikincisinde ise üç günlükten 15 günlüğe kadar ücret ya da maaşının kesilmesidir.

Kıdem indirmek: Öğretmenlik şerefini sarsan eylemlerde bulundukları, meslektaşlarının ya da öğrencilerin haklarını kasıtlı zarara uğrattıkları kesinleşenlerin, suçlarının derecesine göre bir yıldan dört yıla kadar kıdemlerinin indirilmesidir.

Vazifelerine (görevlerine) son verilmek: Öğrencisine, okul işgörenleri ve meslektaşlarına iftira edenler ya da ettirenler, kıdem süresinde birden çok 15 günlük ücret ya da maaş kesimi cezası alanlar, başkalarını görev yapmamaya özendirerek okulun çalışmasını aksatanların, altı aydan iki yıla kadar görevlerine son verilmesidir.

Meslekten çıkarılmak: Öğretmenlik mesleği bakımından haysiyetsizliği, iffetsizliği ve görevinde kalmasının sakıncalı olduğu kesinleşenlerin bir daha meslekte ve oluşumlarında kullanılmamak üzere meslekten çıkarılmasıdır.

İstifa etmiş (çekilmiş, ayrılmış) sayılmak: Özürsüz 15 gün içinde göre başlamayan, ders yılı içinde aralıksız bir hafta göreve gelmeyen, tatil sonunda, özürsüz bir hafta önceden işleri başında bulunmayan öğretmenin ayrılmış sayılmasıdır. Bu durumdaki öğretmenlerin, ayrılmış sayılmalarından sonraki ders yılı başına kadar diğer bir öğretmenliğe başlatılamayacakları hükmü getirilmiştir.

## Disiplin Cezalarının Özellikleri Ve Uygulama İlkeleri

Disiplin cezaları, ceza hukukundan ayrı düşünüldüğünden, yasalarda yazılı durumlar ve yargı kararlarına bağlı olarak, uygulanmasına yönelik bir uygulama hukuku ve ilkeleri doğmuştur. Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

1. Memur lehine hükümler uygulanır. Danıştay'ın "Ceza ve disiplin hukuku ilkelerine göre, disiplin uygulamalarının her aşamasında, ilgililer hakkında, lehine olan hükümlerin uygulanması gerektiği" yönündeki kararlarından, disiplin cezalarının uygulamasında, memur lehine olan hükümlerin uygulanacağı anlaşılmaktadır (Ünal, 2006, 15).

2. Özel yasalardaki hükümler öncelikle uygulanır. 1702 ve 4357 Sayılı Yasalarda "Bu yasalar içeriğinde yer verilmeyen durumlarda, Devlet Memurları hükümlerine göre işlem yapılması", DMK'nin 125. maddesinde ise "Özel yasaların disiplin suçları ve cezalarına ilişkin hükümlerin saklı olduğu" belirtilmiştir. Buna göre, disiplin ve diğer düzenlemelere ilişkin işlemlerde, ortaöğretim öğretmenleri için 1702, ilköğretimde çalışan öğretmenler için ise 4357 Sayılı Yasa hükümlerinin öncelikle göz önünde bulundurulması, bu yasalarda yer almayan ya da memur aleyhine sonuçların doğacağı durumlarda DMK hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

3. Şüpheden sanık yararlanır. Buna ilişkin, Danıştay 10. Dairesinin (Esas No: 1985/1991, Karar No: 1985/2137; Esas No: 1987/2015, Karar No: 1987/1721) farklı davalarla ilgili "Bir belgeye dayandırılmadan, soyut iddialarla disiplin cezası verilemeyeceği" yönünde kararları bulunmaktadır. Danıştay 8. Dairesi (Esas No: 1996/814, Karar No: 1998/1927), "Eylemi işlediği iddia edilen memurun disiplin cezasıyla cezalandırılabilmesi için, suçun kuşkuya yer vermeyecek biçimde ortaya konulması, tüm unsurlarıyla kanıtlanması gerektiğine" karar vermiştir.

4. Ceza ile eylem arasında denge olmalıdır. Özgürlüğe getirilen sınırlamanın etkili olabilmesi için, başvurulan aracın, amacı gerçekleştirmeye elverişli olması, sınırlama açısından gerekli ya da zorunlu bulunması, araç ile

amaç arasında ölçülü bir oran bulunması gerekmektedir (Yüzbaşıoğlu, 1993, 285, akt: Ünal, 2006, 17-18).

5. Memurun savunması alınmadan ceza verilemez. DMK'nin 130. maddesinde "Devlet memuruna, savunması alınmadan ceza verilemeyeceği, ceza vermeye yetkili amirce yedi günden az olmamak üzere verilen sürede savunmasını yapmayan memurun hakkını kullanmış sayılacağı" açıkça belirtilmektedir.

6. Bir eylemle ilgili, birden çok ve değişik disiplin cezaları verilemez. Danıştay'ın "Ceza hukuku ilkelerinde, aynı eylemden dolayı iki kez ceza uygulanamayacağı, işlediği bir eylem ile yasanın çeşitli kurallarını çiğneyen memura, en ağırını kapsayan cezanın verilmesi gerektiği" yönündeki değişik konulu ve tarihli kararları, uygulamaya yol göstermiştir. Memurun işlediği kusur ya da eylemin birden çok ceza kapsamına girmesi durumunda en ağır ceza uygulanır (Ünal, 2006, 21).

7. Yasaları bilmemek, disiplin cezasının uygulanmasına engel değildir. Yasa, tüzük ve yönetmelikler, kişileri bilgilendirmek, uygulanmak ve gereği yerine getirilmek üzere tüm sayıları merkez ve taşra örgütlerine gönderilen Resmi Gazete'de yayımlanırlar. Memurlar, atandıktan sonraki değişiklikleri izlemek ve gereklerini yerine getirmekle, amirler ise izlemek ve gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler.

8. Disiplin cezalarının uygulanmasında, yargı kararları aranmaz ve verildiği (bildirildiği) tarihle birlikte geçerlidir. DMK'nin 126. maddesinde, disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullar sıralanmış, yargı kararlarının bekleneceği yönünde bir hüküm belirtilmemiştir. Aynı Yasa'nın 135. maddesinde yer alan "Disiplin amirlerince verilen uyarma ve kınama cezalarına karşı itirazın, varsa bir üst disiplin amiri, disiplin kuruluna yapılabileceği, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve Devlet memurluğundan çıkarma cezalarına karşı idari yargı yoluna başvurulabileceği" hükmü ile hukukun üstünlüğü ilkesine uygun bir düzenleme getirilmiştir.

9. Disiplin cezalarının, özlük hakları ve meslek statüsüne yönelik bağlayıcı etkileri vardır. DMK'nin 132. maddesi uyarınca, aylıktan kesme ya da kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verilenler, valilik, büyükelçilik, müsteşarlık, müsteşar yardımcılığı, genel müdürlük, genel müdür yardımcılığı ve daire başkanlığı ile ataması Bakanlar Kurulu ile yapılan görevlere atanamazlar.

10. Disiplin cezaları ertelenemez. DMK'nin 128. maddesi uyarınca, disiplin amirleri uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarını soruşturmanın tamamlandığı tarihten sonra 15 gün içinde vermek zorundadırlar. Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren durumlarda soruşturma dosyası 15 gün içinde yetkili disiplin kuruluna gönderilir ve disiplin kurulu dosyayı aldıktan sonra 30 gün içinde kararını bildirir. Memurluktan çıkarma cezasını gerektiren durumlarda, soruşturma dosyası yüksek disiplin kuruluna ulaştıktan sonra en geç 6 ay içinde karara bağlanır. Yasanın 132. maddesi ise disiplin cezalarının verildiği tarihten itibaren hüküm ifade ettiğini ve derhal uygulanacağını, aylıktan kesme cezasının ise veriliş tarihini izleyen aybaşında uygulanacağını kesinleştirmiştir.

11. Amirlerin takdir yetkisi vardır. DMK'nin 125.maddesinde "Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olan ve iyi ya da çok iyi derecede sicil alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanı uygulanabilir." ve aynı yasanın 126. maddesinde ise "Disiplin kurulu ve yüksek disiplin kurulunun ayrı bir ceza belirleme yetkisi yoktur, cezayı kabul ederler ya da reddederler." denildiğinden, bir alt cezanın uygulanması ya da uygulanmaması yönündeki yetki, tümüyle cezayı vermeye yetkili disiplin amirine bırakılmıştır.

12. Disiplin cezalarının uygulanmasında zamanaşımı vardır. Zamanaşımına uğratılan cezalar uygulanmaz. DMK'nin 127. maddesinde, cezayı gerektiren eylemlerle ilgili disiplin soruşturmasına başlanmamış ya da cezanın süresinde uygulanmamış olmasına göre iki türlü zamanaşımı vardır.

a. Disiplin soruşturmasına başlanmasında zamanaşımı. Uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının

verilmesini gerektiren eylemlerle bir ay içinde, memurluktan çıkarma cezasını gerektiren eylemlerle ilgili 6 ay içinde disiplin soruşturmasına/kovuşturmasına başlanmadığı durumlarda, ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

b. Ceza verilmesinde zamanaşımı. Disiplin cezasını gerektiren eylem ve durumların, işlendiği tarihten sonra iki yıl içinde sonuçlandırılarak kişiye disiplin cezası verilmemişse, ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

13. DMK uyarınca verilen disiplin cezalarının sicilden silinebilir. DMK'nin 133.maddesine göre, kendisine memurluktan çıkarma cezası dışında bir ceza uygulanan memur, cezanın uygulandığı tarihten sonra, uyarma ve kınama cezalarında beş yıl, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında ise 10 yıl sonra atamaya yetkili amire başvurarak, söz konusu cezaların sicilden silinmesini isteyebilir. Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının silinmesinde yetkili disiplin kurulunun görüşü aranır. Özel yasalarda bu yönde kural bulunmadığı durumlarda, özel yasalara dayandırılarak verilen cezalar için böyle bir uygulama bulunmamaktadır.

14. Disiplin cezaları uygulanırken, eylemin yinelenmesi (tekerrür) ya da aynı cezayı gerektiren eylemlerin işlenmesi durumuna göre ceza artırılır. DMK'nin 125. maddesi uyarınca bir eyleme ilişkin disiplin cezasının kesinleşmesinden sonra, yasal olarak sicilden silinme süresi dolmadan, aynı eylemden dolayı ikinci bir ceza uygulanması gerektiği durumda bir üst ceza uygulanır. Aynı derecede cezayı gerektiren ancak ayrı eylem ve durumlarda ise üçüncü ceza uygulamasında bir üst ceza uygulanır.

15. Disiplin Hukuku Ceza Hukukundan ayrı olarak düzenlenmiştir. DMK'nin 125. ve 131. maddesi uyarınca, memurun disiplin kovuşturmasının yapılmış olması, eylemin TCK kapsamına girmesi durumunda, sanık hakkında ayrıca ceza kovuşturması açılmasına, ceza hukukuna göre mahkûm olması ya da olmaması durumları ayrıca disiplin cezasının uygulanmasına engel oluşturmamaktadır.

16. DMK ve İdari Yargılama Usulü Kanunu (İYUK) uyarınca, ceza tebliğinden önce memurun ölümü, lehte yeni bir yasal düzenlemenin yapılmış

olması, cezanın değişmesi ya da eylemin disiplin kurumu olmaktan çıkması, zamanaşımı, yargıya itirazı sonunda cezanın, iptaline yönelik yargı kararı olması, memurun ceza almasına neden olan eylemi kapsayan disiplin affı yasalarının çıkması durumlarında disiplin cezalarını düşüren durumlardır.

## Memur Eylemlerinin Soruşturulması

CMK'nın 2. maddesinde soruşturma, yasaya göre yetkili kurumlarca suç şüphesinin öğrenilmesinden, iddianamenin kabulüne kadar evrede yürütülen iş ve işlemler olarak tanımlanmıştır.

Memurun suç sayılan eyleminin TCK ve diğer ceza yükümlü yasalarda karşılığı olması ve memurun görevinden kaynaklanması durumunda MYHK uyarınca ön inceleme başlatılır. Ön inceleme, memurun *yargılanmasının uygun olduğu* ya da *yargılanmasının uygun olmadığı* yönünde, karar vermeye yetkili amire görüş bildirmek üzere yaptırılır. Eylemin disiplin yasalarında suç sayılması durumunda ise adli soruşturmadan ayrı olarak, memur hakkında ayrıca ise disiplin soruşturması yürütülür. TCK ve diğer ceza yükümlü yasalarda yer almayan eylemlerle ilgili yalnızca disiplin soruşturması başlatılır.

### Ön İnceleme

Adli yönden soruşturma yürütme yetkisi, usul ve esaslarına ilişkin düzenlemeler CMK, memurların görevleriyle ilgili işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilme usul, esas, yetkili birimleri belirleyen düzenlemeler ise MYHK ile yapılmıştır.

MYHK'nin 1. ve 2. maddesinde, yasanın amacının "Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin, görevleri nedeniyle işledikleri suçlardan yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercileri belirlemek ve izlenecek usulü düzenlemek" olduğu, 2. maddesinde ise "… Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri nedeniyle işledikleri suçlar hakkında uygulanır." hükmü ile kapsamı belirlenmiştir.

Yasada geçen *memur*, *diğer kamu görevlisi*, *asli ve sürekli olma* kavramları da ceza hukukundaki gibi anlaşılmaktadır.

5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Yasası'nın (ÖÖKK) 9/b maddesinde belirtildiği gibi, özel öğretim kurumlarda görev yapan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler, görevleri sırasında suç işlemeleri ya da görevleri nedeniyle kendilerine karşı işlenen suçlardan dolayı TCK'nin uygulanması ve ceza kovuşturması bakımından kamu görevlisi sayılır.

Görev sırasında ve görev yeri sınırları içinde olup olmadığına bakılmaksızın, memurun görevi ile ilgili eyleminden dolayı yargılanabilmesi, MYHK'nin 3. maddesinde yazılı yetkili amirin iznine bağlıdır.

MYHK'nin 3. maddesi uyarınca soruşturma izni vermeye yetkili kişiler, ilçelerde görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında *kaymakam*, İlde ve merkez ilçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında *vali*, bölge düzeyinde örgütlenen kurum ve kuruluşlarda görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında görev yaptıkları *ilin valisi* olarak belirlenmiştir. Başbakanlık ve bakanlıkların merkez ve bağlı ya da ilgili kuruluşlarında görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında, o kuruluşun en üst idari amiri biçiminde tanımlanmış, yetkinin belirlenmesinde, memurun suç tarihindeki görevi temel alınmıştır.

MYHK'nin 7. maddesine göre bu amirler, memur hakkında ön inceleme yapılmasını isteyerek, yargılanması ya da yargılanması yönündeki kararlarını, suçun öğrenildiği tarihten itibaren 30 gün içinde bildirmek zorundadırlar. Bu süre zorunlu hallerde en çok 15 gün daha uzatılabilir.

Yetkili amirin izin vermesi ya da memurun eyleminin görevi ile ilgili olmaması durumunda TCK ve CMK göre Cumhuriyet Savcılığınca, memur hakkında soruşturma başlatılabilir.

Buna göre öğretmenler hakkında adli yönden soruşturma yapılabilmesi için, ön inceleme yaptırmaya yetkili makam, ilçelerde kaymakam, ilde ve merkez ilçede vali, bakanlıklarda ise en üst idari amirdir.

MYHK'nin 4., 5. ve 6. maddeleri uyarınca, izin verme yetkisi bulunanlarca doğrudan yapılabileceği gibi görevlendireceği denetim elemanı ya da hakkında ön inceleme yapılacak memurun üst konumundaki bir kamu görevlisine de yaptırılabilir. Ön inceleme için görevlendirilenler, bakanlık müfettişi ile kendilerini görevlendirenlerin bütün yetkilerini kullanabilirler ve 'da hüküm bulunmayan durumlarda CMK'ya göre işlem yapabilirler. Bu inceleme ve soruşturma işlemlerin tümüne ön inceleme denir.

Ön incelemeciler, memur hakkında ceza kovuşturması açılmadan önceki soruşturma süreci ve bu sürecin öncesinde, karar verme yetkisi bulunanların, karar vermesine yardımcı olacak görüş özetini içeren ön inceleme raporu hazırlarlar (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 124).

MYHK'nin 9. maddesi uyarınca, sanık durumundaki memur, soruşturma izni verilmesine ilişkin karara, Cumhuriyet başsavcılığı ya da şikâyetçi ise soruşturma izni verilmemesine ilişkin karara kendisine bildirildiği tarihten sonra 10 gün içinde, bölge idare mahkemelerine başvurarak itiraz edebilir. İtirazlar en geç üç ay içinde karara bağlanır ve bu kararlar kesindir.

**Disiplin Soruşturması**

Yönetsel düzenlemelere uymayan memur ya da kamu görevlisinin davranışlarının, adli yönden bir işlem gerektirmeyeceği, ancak disiplin hukukunda yasaklı olduğu durumlarda, yönetsel olarak disiplin soruşturması başlatılır.

DMK'nin 131. maddesi uyarınca, TCK ya da ceza yükümlü diğer yasalar kapsamındaki bir eylemden dolayı, memur hakkında adli kovuşturmaya başlanmış olması, disiplin soruşturmasına engel değildir. Disiplin yasalarında suç sayılan memur eylemlerinin, TCK ve diğer ceza yasalarında yazılı olmaması durumunda, yalnızca disiplin soruşturması yapılır.

İl içindeki resmi ve özel okul ile kurumlarda çalışan öğretmen, yönetici ve diğer işgörenler hakkında disiplin soruşturması yapılması ve

görevlendirmeye ilişkin yasal dayanaklar DMK, 5442, 1702 ve 4357 Sayılı Yasalar ile MEBİMBY hükümleridir.

İlköğretim müfettişlerine, MEBİMBY'nin 43. maddesi uyarınca "İl İdaresi Kanunu hükümlerine göre, valilikçe verilecek soruşturma emirleri gereğince resmi ve özel okul ile kurumlarda görevli öğretmen, yönetici ve diğer işgörenler hakkında soruşturma yapmak" görev ve yetkisi verilmiştir. İlköğretim müfettişlerinin görev alanı ise "Bu yönetmeliğin 42. maddesinde sayılan kurumların rehberlik, araştırma, iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme ve soruşturma hizmetleri yanında, valilikçe uygun görülen diğer okul ve kurumlarla ilgili inceleme ve soruşturma işleri" olarak belirlenmiştir.

Disiplin soruşturmalarında izlenecek yol ve uygulanacak yönteme ilişkin yasalarla belirlenmiş özel bir düzenleme bulunmamakla birlikte MYHK ve CMK hükümlerinde belirtilen adli soruşturma usul ve esaslarına göre yürütülür (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 114; Başar, 1993, 59; Pınar, 2003, 721).

Bunun yanında, MEBİMBY 44. maddesinde yer alan "İlköğretim müfettişlerine inceleme ve soruşturmaya yönelik görev emirleri, ilköğretim müfettişleri başkanının önerisi, il milli eğitim müdürünün uygun görüşü ve valinin onayı ile verilir." hükmüyle görevlendirme usulüne yönelik bir düzenleme bulunduğu görülmektedir.

Soruşturmacılar, kendilerine verilen "Disiplin yönünden soruşturulması" ya da "İncelenmesi, gerektiğinde soruşturulması" biçimindeki yazılı emirler üzerine soruşturmaya başlarlar. Soruşturma tamamlandığında, emri veren makama soruşturma sırasındaki bilgi ve belgelerin ekli olduğu *disiplin soruşturması raporu* ya da *idari soruşturma raporu* adı verilen bir rapor sunulur (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 114; Başar, 1993, 59; Pınar, 2003, 721).

Soruşturma yetkisi olan makamın, "Disiplin yönünden soruşturulması" emri vermesi durumunda, doğrudan soruşturma başlatılır ve tamamlandığında disiplin soruşturması raporu düzenlenir. "Konunun incelenmesi, gerektiğinde soruşturulması" emri verilmesi durumunda ise, emri alan kişinin, yürüttüğü

incelemeler sonunda, *iddiaların gerçeği yansıtmadığı* görüşüne varması durumunda, soruşturmaya geçilmeyerek, *inceleme raporu* düzenlenir. "Konunun incelenmesi" biçimindeki emri üzerine, disiplin soruşturması yürütülemeyeceğinden, yalnızca inceleme yapılır ve inceleme raporu düzenlenir (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 123).

## Disiplin Cezalarının Uygulanması

DMK'nin 124. maddesinde "Yasa, tüzük ve yönetmeliklerin, Devlet memuru olarak buyurduğu görevleri yapmayanlara, eylemine uyan, 125. maddede yazılı cezalardan birinin verileceği ve özel yasalardaki disiplin suçlarına ilişkin hükümlerin saklı olduğu" belirtilmektedir.

Böylece, kimi mesleklerin özelliklerine göre değişik cezaların saptanması ya da DMK'de belirtilen eylemlere daha ağır bir ceza uygulaması olanağı verilmiş olmaktadır (Tutum, 1979, 194).

Aday memurların cezalandırılmasına yönelik karışıklıklar ise yargı kararları ile somutlaştırılmaya çalışılmaktadır. Bununla ilgili birbirinden değişik ve karşıt nitelikte kararlar olduğu görülmektedir.

Danıştay 8. Dairesinin (Esas No: 1991/1603, Karar No: 1992/705), "DMK'nin 56. maddesi uyarınca, aday memurların adaylık süresi içinde ilişiklerinin kesilmesini gerektiren eylemleri işlemeleri durumunda, 125. maddeye göre cezalandırılmasının uygun olmadığı", Danıştay 5. Dairesinin ise (Esas No: 1990/3713, Karar No: 1991/154) "Aday memura, ilişiklerinin kesilmesini gerektirmeyen eylemlerinden dolayı disiplin cezası verilebileceği" yönünde görüşleri bulunmaktadır (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 53).

DMK'nin 86. maddesi uyarınca, bu maddeye dayanılarak görevlendirilen vekil öğretmenler hakkında disiplin cezası uygulanamayacağından, görevin yürütülmesinde, disiplin işlemini gerektiren eylemde bulunmaları durumunda, görevlerine son verilmelidir.

Danıştay 3. Dairesinin (Esas No: 1977/47, Karar No: 1977/12) kararı doğrultusunda "İşlediği bir eylemden dolayı soruşturmaya başlanan, ancak

soruşturma tamamlanmadan ve ceza verilmeden memurluktan ayrılan kişi hakkındaki işlemlerin tamamlanarak dosyasında saklanması, yeniden memurluğa dönmesi durumunda ise uygulanması" biçiminde bir uygulama başlatılmıştır (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 53).

Özel öğretim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretici işgörenin sorumlulukları, 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Yasası'nın (ÖÖKK) 9/b maddesinde açıklanmıştır. Buna göre, özel öğretim kurumlarının kurucu ya da kurucu temsilcisi, kurumlarında çalıştırmak üzere yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler ile yönetmelikle belirtilen esaslara uygun olarak yazılı iş sözleşmesi yapar. Bu kurumlarda çalışan yönetici, öğretmen ve diğer öğreticiler, yetki, sorumluluk, ödül ve disiplin işlemlerinin yürütülmesi, sonuçlandırılması, öngörülen disiplin cezaları ile bunların uygulanması bakımından DMK, 1702 Sayılı Yasa, 4357 Sayılı Yasa hükümleri kapsamındadır.

Ancak, ÖÖKK 9/b maddesi uyarınca, özel öğretim kurumunda çalışan yönetici, öğretmen ya da usta öğreticinin, DMK'ye göre "Kademe ilerlemesinin durdurulması" cezasını gerektiren eylemi işlemesi durumunda, bu kişilere söz konusu ceza yerine, çalışma izni veren makam tarafından, brüt aylığından 1/4 'ü ile 1/2 oranında "Aylıktan kesme" cezası verilir. Ceza uygulandıktan sonra, eylemin yinelenmesi (tekerrür) durumunda ise göreve son verilir.

Aynı kişilerin 1702 Sayılı Yasa'ya göre "Meslekten çıkarılma" ya da DMK'ye göre "Devlet memurluğundan çıkarma" cezasını gerektiren eylemin işlenmesi durumunda, Bakanlığın görüşü alınarak, izni veren makam tarafından bu kişinin görevine son verilir.

DMK uyarınca, disiplin cezalarını uygulama basamakları, eylemin öğrenilmesiyle birlikte soruşturulması, karar verilmesi ya da kurul kararı gerektirdiği durumlarda yetkili kurul kararına gönderilmesi, sonuçlandırılması, varsa itirazların değerlendirilmesi ve memura bildirilmesi olarak sınıflandırılabilir.

DMK'nin 125. maddesinde sıralanan ve "Uyarma", "Kınama", "Aylıktan kesme" cezasını gerektiren eylemler ile 1702 Sayılı Yasa'daki "İhtar", "Tevbih", "Ders ücretlerinin kesilmesi", "Maaş kesilmesi" ve 4357 Sayılı Yasa'da geçen "Kusurlu sayılmak", "Ücret kesilmek", "Maaş kesilmek" cezasını gerektiren eylemlerle ilgili, bir başka makam ya da kurul onayına başvurmaksızın, memur hakkında disiplin soruşturması açılabilir ve soruşturma dosyası düzenlenerek, yasalara uygun olarak savunması alındıktan sonra ceza verilebilmektedir.

Ancak, disiplin amirinin, eylemin karşılığının, *bu cezalardan daha ağır bir cezayı gerektirdiği* görüşüne ulaşması durumunda, zamanaşımı da gözetilerek, bilgi ve belgeler soruşturma yapılmak üzere yetkili üst amirlere bildirilmelidir. Eğer soruşturma yapılmışsa, kişinin savunması alınmadan önce soruşturma dosyası yetkili disiplin kuruluna gönderilmelidir (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 114).

Disiplin cezaları, yasa, tüzük ve yönetmeliklerin emrettiği görevleri yapmayan, uyulması zorunlu hususlara uymayan, yasakladığı işleri yapan kamu görevlilerine verilir (Başar, 1993, 59).

DMK'nin 126. maddesi uyarınca "Uyarma", "Kınama" ve "Aylıktan kesme" cezaları, memurun disiplin amirlerince, "Kademe ilerlemesinin durdurulması" cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra *atamaya yetkili amirler*, il disiplin kurullarının kararlarına dayanan durumlarda ise *vali* tarafından verilebilmektedir. "Memurluktan çıkarma" cezasının verilebilmesi için, amirlerin bu doğrultudaki isteği üzerine, memurun çalıştığı kurumun *yüksek disiplin kurulu* kararı gerekmektedir. Aynı yasa maddesiyle, disiplin kurullarının ve yüksek disiplin kurullarına, başka bir ceza belirleme yetkisi tanınmamış ve verecekleri kararlar, önerilen cezayı *kabul etme* ya da *reddetme* olarak sınırlandırılmıştır.

Ancak, DMK'nin 129. maddesi uyarınca, yüksek disiplin kurullarının, gerekli gördüğü durumlarda, memurun sicil dosyasını ve her türlü belgeyi inceleme, ilgili kurumlardan bilgi alma, yeminli tanık ve bilirkişi dinleme, dinletme, yerinde inceleme yapma yetkileri vardır.

1702 Sayılı Yasa uyarınca “İhtar” cezası *bakan*, *vali, milli eğitim müdürü, okul müdürü*, “Tevbih” cezası *bakan, vali, milli eğitim müdürü* tarafından resen verilir. “Ders ücretlerinin kesilme cezası” ise *bakan, vali, milli eğitim müdürü ve orta dereceli okul müdürü* tarafından, her biri kendi emir ve yetkisi içindekilere uygulanır.

4357 Sayılı Yasa’da ise “Kusurlu sayılma” cezası, *milli eğitim müdürü, ilköğretim müfettişi, milli eğitim memuru* ve *başöğretmen* tarafından, öğretmene yazılı olarak bildirilir.

Cezaların verilmesine ilişkin iş ve işlemler, bu cezaların yer aldığı yasa hükümlerine uygun olarak yürütülür. Özel yasalarda yer alan ancak, nasıl uygulanacağına ilişkin düzenleme bulunmayan cezalarla ilgili ise DMK hükümlerine uyulur.

Millî Eğitim Bakanlığı merkez, taşra ve yurt dışı örgütünde görevli işgörenlerin disiplin amirlerinin belirlenmesiyle ilgili düzenlemeler, Milli Eğitim Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği’nde yer almaktadır. Buna göre:

a. İl merkezindeki okul ve diğer kurumlarda görevli öğretmenlerin birinci disiplin amiri *okul müdürü*, ikinci disiplin amiri *il milli eğitim şube müdürü* ya da *müdür yardımcısı*,

b. İlçelerdeki okul ve diğer kurumlarda görevli öğretmenlerin birinci disiplin amiri *okul müdürü*, ikinci disiplin amiri *ilçe milli eğitim müdürü*,

c. İl merkezindeki okul ve diğer kurum müdürlerinin birinci disiplin amiri *il milli eğitim şube müdürü* ya da *müdür yardımcısı*, ikinci disiplin amiri *il milli eğitim müdürü*,

d. İlçelerdeki okul ve diğer kurum müdürlerinin birinci disiplin amiri *ilçe milli eğitim müdürü*, ikinci disiplin amiri ise *kaymakam* olarak belirlenmiştir.

Disiplin kurullarının oluşturulması, görev ve yetkileri ile çalışma usulleri Disiplin Amirleri ve Disiplin Kurulları Hakkında Yönetmelik ile belirlenmiştir. İlgili yönetmelik uyarınca kademe ilerlemesi cezasını gerektiren eylemlerle

ilgili öğretmenlerin bağlı olduğu disiplin kurulu “İl Milli Eğitim Disiplin Kurulu”, memurluktan çıkarma cezası ile ilgili durumlarda ise yetkili karar organı “Milli Eğitim Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu”dur.

Disiplin cezalarının uygulanmasına yönelik belirlenen durumlardan biri de karar verme süresidir. Bu süreler, özel yasaların hükümleri saklı kalmak üzere, DMK’de belirtilmiştir.

Öğretmenler hakkında 1702 ve 4357 Sayılı Yasa kapsamına giren eylemlerle ilgili ceza verilmesi gerektiği durumlardaki yetkili kurullar ve amirlerle ilgili hükümler saklı olmak üzere, disiplin cezası verme süreci ve uygulamaya ilişkin genel kuralar, basamaklar, yetkiler ve haklar DMK ile düzenlenmiştir. Verilecek cezaların türüne göre değişen karar verme süreleri, DMK’nin 128. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre:

a. “Uyarma”, “Kınama” ve “Aylıktan kesme” cezaları, soruşturmanın tamamlandığı tarihten sonra *15 gün* içinde verilmek zorundadır.

b. “Kademe ilerlemesinin durdurulması” cezasının verilmesi gerektiği durumlarda, soruşturma dosyası *15 gün* içinde yetkili disiplin kuruluna iletilir. Disiplin kurulu *30 gün* içinde dosya içeriğine göre kararını bildirir.

c. “Devlet memurluğundan çıkarma cezası” verilmesi gereken durumlarda ise soruşturma dosyası, memurun bağlı olduğu kurumun yüksek disiplin kuruluna iletilir. Bu durumlarda karar verme süresi en geç *altı ay* olarak belirlenmiştir.

## Uygulamaya Yönelik Memur Hakları

Anayasa, DMK, CMK ve diğer yasalar ile yönetmeliklerle, kendilerine uygulanan her türlü işlemden dolayı, memurlara kimi haklar tanınmıştır.

Bunlardan disiplin uygulamalarıyla doğrudan ilişkilendirilenler, savunma, itiraz ile yakınma ve başvuru haklarıdır.

**Disiplin İşlemlerinde Savunma**

Anayasanın 129. ve DMK'nin 130. maddesinde "Bir kimseye üzerine atılı suçlarla ilgili, savunması alınmadan ceza verilemeyeceği" genel bir hukuk ilkesi getirilmiştir. Buna göre memura, cezanın kendisine bildirilmesinden başlayarak, en az *yedi gün* içinde savunma hakkı verilmiştir.

Memurun savunması, yasalar ve dayanak gösterilerek hazırlanan yönetmelikler doğrultusunda, disiplin cezası vermeye yetkili amir tarafından alınır (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 110).

Ayrıca DMK'nin 129. maddesi gereği, hakkında memurluktan çıkarma cezası istenen memura, sicil dosyası dışındaki soruşturmaya evrakı inceleme, tanık dinletme, disiplin kurulunda sözlü ya da yazılı olarak kendisi ya da vekili aracılığıyla savunma yapma hakkı verilmiştir.

**Disiplin Cezalarına İtiraz**

İçtihat yasalarına göre memurun yöneticiye itiraz etme hakkı vardır ve resmi karardan hemen sonra işgörene disiplin izleğindeki itiraz hakkı bildirilmelidir. Eğer itiraz makamı, soruşturmayı yapan ve karar veren makam ise soruşturmayı yapma görevi başkasına verilmelidir. Kararı veren ve karara itiraz edilecek makamın aynı olması adaletsizliği doğurur. Disiplin uygulayan ve itirazın yapılacağı makamlar ayrı olmalıdır (Fowler, 1997, 10).

İşgörenlerin, kendine karşı yapılan disiplin uygulamalarına ve alınan kararlara karşı, daha üst makama itiraz etme hakkı olup, verilen cezalar ve ödüllerin yeniden gözden geçirilmesini ve gerekirse yeni düzenlemelerin, düzeltmelerin yapılmasını amaçlayan sistematik bir izlek vardır (Cole, 2002, 447; French, 1978, 137-138).

Adli soruşturmalarda, sanığın ifadesinin alınması ve kendini savunabilmesine yönelik CMK ile düzenlemeler yapılmış, ifade vermesine

engel bir durumunun olmadığının sorulması, suskun kalma, zorlanmama, müdafi (savunma avukatı) bulundurma, savunma yapma gibi haklar verilmiştir.

4357 ile 1702 Sayılı Yasalarda, cezaların yargıya taşınamayacağına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Hukukun "Kural ve düzenlemelerin, yasalarda yazılı olması, yazılı olmayan durumlardan kişinin yararlandırılması" ilkesine uygun olarak, bu yasalara göre verilen cezalar yargı denetimi kapsamındadır. Danıştay 8. Dairesinin (Esas No: 1995/5283, Karar No: 1999/3758) görüşü de bu doğrultudadır.

Bununla birlikte 4357 sayılı yasada, kusurlu sayılma ve 3 günlüğe kadar olan ücret ya da maaş kesilmek cezalarına itiraz edilemeyeceği hükmü yer almaktadır. DMK'nin 135. maddesinde ise disiplin amirlerince verilen uyarma ve kınama cezalarına karşı itirazın, varsa bir üst disiplin amirine, yoksa memurun disiplin işlerini görüşmekle yetkili disiplin kuruluna yapılabileceği belirtilmiştir. Bu yasa uyarınca, uyarma ve kınama cezalarına karşı yargı yolu kapatılmaktadır.

Ancak, Anayasa'nın 125. maddesinde "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu" belirtildiğinden, bu hüküm uygulamada birtakım sıkıntıların doğmasına yol açmış, uyarma ve kınama cezalarının da yargıya kapatılamayacağı gerekçesiyle bireysel olarak kimi zaman yargıya taşınmış, yargılama sonucunda yine birbirine tümüyle karşıt kararlar verildiği, birlik sağlanamadığı görülmüştür.

İlköğretim müfettiş yardımcısı olan davacının, kınama ile cezalandırılmasına karşı iptal istemiyle yargı yoluyla yaptığı itiraz, Diyarbakır İdare Mahkemesi tarafından yerinde görülerek (Esas No: 2002/1, Karar No: 2002/1105) dava konusu işlem iptal edilimiştir. Aynı davacının, başka bir kınama ile cezalandırılmasına yaptığı itiraz ise Kayseri İdare Mahkemesi tarafından (Esas No: 2003/993, Karar No: 2003/972), 657 Sayılı DMK'nin 135. maddesi dayanak gösterilerek, "Uyarma ve kınama cezalarına yargı yolunun kapalı olduğu" gerekçesiyle reddedilmiştir.

Birbirine karşıt olan her iki karar için de, taraflarca temyiz yoluna gidilmiştir. İtirazları inceleyen Danıştay 12. Dairesi (Esas No: 2004/402, Karar No: 2006/4925; Esas No: 2003/3569, Karar No: 2006/3607), 5525 Sayılı Memurlar İle Diğer Kamu Görevlilerinin Bazı Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun kapsamında yer alan, bu cezalarla ilgili temyiz konusu kararların bozulmasına ilişkin hükümler uyarınca, süresinde taraflarca başvuruda bulunulmadığı gerekçesiyle, söz konusu davalar için "yargılama yapılamayacağına" karar vermiştir.

**Yakınma ve Başvuru**

Yakınma sistemi, birey olarak işgörenin haklarını yönetime karşı korumayı amaç edinir (Akgün, Can ve Kavuncubaşı, 2001, 374-384). İşgörenlerin düzeltmeyi isteme başvuru hakkının bulunması, disiplinin eşit ve adil biçimde uygulandığı güvencesi verir ve bu hak düzenlemelerde yer alır (Anthony, Kacmar ve Perreve, 2002, 567-571; Dessler, 1978, 332).

Yakınma izleği, işgören yönetmeliklerinde yer almalı, işgören yakındığı durumlarda ilk ve basamaklar halinde kime başvurabileceğini bilmelidir. İşgören yakınmayı yazılı biçimde bildirmeli ve yakındığında ceza almayacağı güvencesi verilmelidir (Barbeito, 2004, 117). Yakınma sisteminde olması istenilen özellikler şöyle sıralanabilir (Akgün, Can ve Kavuncubaşı, 2001, 384-485):

1. Adil olmalıdır: İşgörenin, bir üst basamağa temyiz hakkı benimsenmeli, sorunları dile getirebilmesi için kendilerini temsil edecek yetkilileri isteyebilmeli, misillemelere karşı güvence verilmelidir.

2. İzlekteki maddeler açık olmalıdır: İşgörenin yakınacağı kişi, makamlar, kısıtlamalar ve kurallar belli olmalıdır.

3. Kolay olmalıdır: Örgüte yeni girmiş ya da eğitim düzeyi düşük işgörenin kolaylıkla anlayabileceği kolaylıkta düzenlenmelidir.

4. Hızlı karar almaya olanak sağlamalıdır: Gereksiz bir gecikmeyle işgören hoşnutsuzluğu oluşmasına ve diğer işgören arasında yayılmasına olanak tanımayacak biçimde düzenlenmelidir.

Devlet memurlarının, yakınma, itiraz, başvuru ve isteme haklarının kullanılmasına ilişkin izlek, DMK ile bu yasaya dayanılarak hazırlanan, Devlet Memurlarının Şikâyet ve Müracaatları Hakkındaki Yönetmelik ile düzenlenmiştir. Memura, kurumlarıyla ilgili resmi ve kişisel işlerinden, amirleri ya da kurumları tarafından kendilerine uygulanan yönetsel eylem ve işlemlerden dolayı, söz ya da yazı ile en yakın amirden başlanarak, yakınılan amir atlanarak bireysel olarak başvuruda bulunabilme, verilen kararlara karşı bir kereye özgü 10 gün içinde yetkili makamlara itiraz edebilme hakkı tanınmış, haklarını usulsüz kullananlar ve haklarını kullanırken suç işleyenler dışında, bundan dolayı memura ceza verilemeyeceği güvence altına alınmıştır.

Aynı yönetmelik ile memurun, toplu yakınmada bulunması ve amir atlaması yasaklanırken, amire ise 30 gün içinde memurun başvurusuyla ilgili işlemleri tamamlaması, karar verme yetkisi olmayan amir konumundaysa üç gün içinde yetkili amire iletmesi yükümlülüğü getirilmiştir.

# BÖLÜM III

# YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, analizi ve çalışma planı yer almaktadır.

## Araştırmanın Modeli

Betimsel nitelikte olan bu araştırmada, Türkiye genelinde, resmi ve özel okulöncesi, ilk ve ortaöğretim ve diğer eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, en çok disiplin kovuşturmasına konu olan eylemleri, yapılan soruşturma sonunda, bu eylemlerinin kesinlik kazanıp kazanmadığıyla ilgili olarak getirilen disiplin önerilerini ortaya çıkarmak için tarama modeli kullanılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırma konusu olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır ve değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan gözlenip belirlenebilmesidir (Karasar, 2005, 77).

## Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; il milli eğitim müdürlükleri bünyesinde bulunan, 11 ilköğretim müfettişleri başkanlıkları oluşturmaktadır. Gizlilik ve yönetsel kaygılar nedeniyle verilere ulaşmanın güçlükleri, araştırmanın geniş fiziksel alana yayılmasının önlenmesi, maliyetin düşürülmesi gibi durumlar gözetilerek, 81 il arasından, araştırmada kullanılmak üzere kayıtlarının taranmasına izin veren 11 İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı çalışma grubu olarak alınmıştır.

Üzerinde çalışılacak verilere ilişkin bilgilerin gizli olmasından dolayı, 81 ildeki toplam soruşturma sayısı bilinmediğinden, yapılan soruşturma ve getirilen öneri sayılarıyla ilgili çalışma grubu büyüklüğünün soruşturma sayılarına göre hesaplanması olanaklı değildir.

Çalışma grubu seçilen kurum yöneticilerinden birçoğu, kişiler belirtilmese de, yüz kızartıcı kimi eylemlerin (taciz, sarkıntılık, tecavüz, hırsızlık vb.) illere göre dağılımlarının araştırmada verilecek olmasına karşı çıkmışlar, il adının da gizli kalması koşuluyla verilerin taranmasına izin verilebileceğini belirtmişlerdir.

Yöneticilerin ya da illerin adlarının açıklanacak olması durumunda, bu illerdeki eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler üzerinde olumsuz izlenimlere, tutum gelişmesine neden olabileceği ve tepkisel sonuçlar doğurabileceği, sonuç olarak kurumsal saygınlığa ve ilişkilere zarar verebileceği yönündeki benzer kaygıları değerlendirilerek, çalışma grubu adlarının gizlenmesinin yerinde olacağına karar verilmiştir.

Buna uygun olarak, çalışma grupları kapsamına giren iller A, B, C, D, E, F, G, H, I, K, L olarak alfabetik kodlama yoluyla adlandırılmıştır.

**Verilerin Toplanması**

Araştırmanın kuramsal boyutu, eğitim sistemi içinde öğretmen, eğitim sisteminin denetimi ve gözetimi, disiplin, disiplinin tanımı, amacı, ilkeleri, disiplin yaklaşımları, devlet memurlarında disiplin, ceza ve disiplin hukukuna göre memur suçları, disiplin cezalarının özellikleri ve uygulama ilkeleri, memur eylemlerinin soruşturulması, disiplin işlemlerinde karar süresi, uygulamaya ilişkin memurun itiraz, başvuru hakları ve bunların yasal dayanaklarıyla ilgili kaynakların taranmasıyla oluşturulmuştur.

Veriler, araştırmacı tarafından seçilen ve kayıtlarının incelenmesini kabul eden, 11 ildeki İlköğretim Müfettişleri Başkanlığının, ilk aşamada ön inceleme, ikinci aşamada disiplin soruşturmalarına ilişkin istatistikleri/kayıtları üzerinde genel tarama yapılarak elde edilmiştir.

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında bir yargıya varabilmek için, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek, örneklem üzerinden yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2005, 79).

Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesine uygun olarak, zararları karşılama taahhüdü, ön inceleme ve disiplin soruşturması verilerinin işlenmesi için oluşturulan çizelgeler ve diğer dokümanlarla, 2001-2006 yılları arasındaki kayıtların incelenebilmesine izin verilmesi amacıyla ilköğretim müfettişleri başkanlıklarına başvuruda bulunulmuştur.

Kayıtların incelenmesini kabul eden 11 ilköğretim müfettişleri başkanlığından, altısına gidilerek kayıtların ve istatistiklerin taranmasıyla, beşinin ise 2001-2006 yılları arasındaki tüm soruşturma ve inceleme kayıtlarının asıllarına uygun birer örneğini göndermesiyle veriler toplanmıştır.

Öğretmenler hakkında yürütülen soruşturmalar, eylemlerin disiplin boyutunda ya da adli suçlar kapsamında değerlendirilmesine göre ön inceleme ve disiplin soruşturması olarak iki ayrı kategoride incelenmiştir. Buna göre, ilk aşamada öğretmenlerin, ceza hukuku kapsamındaki eylemleriyle ilgili 2001-2006 yılları arasında yürütülen ön incelemeler ve sonuçlarına ilişkin sayısal verilerin, yıllara göre dağılımı elde edilmiş, bu veriler Tablo 1'de gösterilmiştir. Sonuçlar taranırken:

(1) Yargılanmasının uygun olduğu,

(2) Yargılanmasının uygun olmadığı biçiminde iki sütun oluşturulmuştur.

Ön incelemeye konu olan eylemler ise benzerlik ve yakınlıklarına göre gruplandırılarak aşağıdaki gibi numaralandırılmıştır.

Ö1. Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak.

Ö2. Belirlenen giyinme kurallarına uymamak.

Ö3. Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde çıkarları için kullanmak, yitirmek.

Ö4. Hizmet içinde, dışında memur saygınlığını sarsacak davranışta bulunmak.

Ö5. Başkalarına kaba, kötü, saygısız davranmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek.

Ö6. Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak.

Ö7. Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak.

Ö8. Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak.

Ö9. Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek.

Ö10. Görevinde, soruşturma yürütürken yanlı davranmak.

Ö11. Öğrencileri kışkırtmak.

Ö12. Başkasını, öğrenciyi darp etmek, dövmek.

Ö13. İftira etmek.

Ö14. Siyasi, ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek.

Ö15. Taciz, sarkıntılık, tecavüz, iffetsizlik.

Ö16. Rüşvet, irtikâp, hırsızlık.

Ö17. Atatürk aleyhine işlenen suçlar.

Ö18. Diğer suçlar.

Veriler toplanırken, yukarıda sayılan eylemler dışında kalan suçlar “Diğer” başlığı altında gruplandırılmıştır. Bu gruplamaya, yetkili amirin emri ile araştırılan, ancak MYHK kapsamına girmediği gerekçesiyle iade edilen ya da

konusu ön inceleme emirlerinde ve kayıtlarda belirtilmemiş olan suçlar girmektedir.

İkinci aşamada ise öğretmenlerin, disiplin hukuku kapsamındaki eylemleriyle ilgili 2001-2006 yılları arasında yürütülen disiplin soruşturması ve sonuçlarına ilişkin sayısal verilerin yıllara göre dağılımı elde edilmiş, bu veriler ise Tablo 2'de gösterilmiştir.

1702 ve 4357 Sayılı Yasalar ile DMK'de disiplin suçu sayılan eylemler, ortak olma ya da benzerliklerine göre aşağıdaki gibi gruplandırılmış ve numaralarla gösterilmiştir:

D1. Görevde düzensiz, kusurlu davranmak, verilen emir ve görevleri zamanında ya da kasıtlı olarak yapmamak, karşı çıkmak.

D2. Tasarruf önlemlerine uymamak.

D3. Usulsüz ya da toplu başvuruda bulunmak.

D4. Belirlenen giyinme kurallarına uymamak.

D5. İşbirliği içinde görev yapmamak.

D6. Mal bildiriminde bulunmamak.

D7. Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde, çıkarı için kullanmak ya da yitirmek.

D8. Hizmet içinde ve dışında memur saygınlığını sarsacak davranışlarda bulunmak.

D9. Başkalarına kaba davranmak, saygısızlık etmek, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek, kötü davranmak.

D10. Göreve gelmemek, geç gelmek ya da erken ayrılmak.

D11. Borçlarını ödememek.

D12. Kurumların huzurunu, çalışma düzenini bozmak.

D13. Kopya vermek.

D14. Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak.

D15. İzinsiz il dışına çıkmak.

D16. Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak, kullanmak.

D17. Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak.

D18. Sarhoşluk, görev yerinde içki içmek.

D19. Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek.

D20. Görev ya da soruşturma yürütürken yanlı davranmak.

D21. Ticaret ya da gelir getirici işlerle uğraşmak.

D22. Öğrencileri kışkırtmak.

D23. Öğrenciyi dövmek.

D24. Kumar alışkanlığı ve genele açık yerlerde oynamak.

D25. İftira etmek.

D26. Siyasi, ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek.

D27. Taciz, sarkıntılık, tecavüz, iffetsizlik.

D28. Rüşvet, irtikâp, hırsızlık.

D29. Atatürk aleyhine işlenen suçlar.

D30. Diğer suçlar

Veriler toplanırken, yetkili amirin “İnceleme” ya da “İnceleme ve gerekirse soruşturma” emri ile araştırılmış, ancak disiplin soruşturması başlatılmasına gerek görülmeyerek inceleme aşamasında bırakılmış, bu nedenle taranan kayıtlarda, konusu belirtilmemiş olan eylemler “Diğer” başlığı altında gruplandırılmıştır.

Bu eylemlerin soruşturulması sonunda, “İşleme gerek olmadığı” ya da 1702 ve 4357 Sayılı Yasalar ile DMK’deki karşılığı olan cezalarla ilgili öneri getirilmesi durumuna göre, farklı adlarla anılmakla birlikte, yaptırımları ve derecesi bakımından benzer, aynı ya da yakın ceza yaptırımları aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır:

1. İşleme gerek yok.

2. İhtar/Kusurlu sayılmak/Uyarma.

3. Kınama/Tevbih (paylama).

4. Maaş kesilmesi/Ücret ya da maaş kesilmek/Ders ücretlerinin kesilmesi/Aylıktan kesme.

5. Kıdem indirilmesi/Derece indirilmesi/Kıdem indirmek/Kademe ilerlemesinin durdurulması.

6. Meslekten çıkarılmak/Vazifelerine (görevlerine) son verilmek.

7. İstifa etmiş sayılmak/Devlet memurluğundan çıkarma.

**Verilerin Çözümlenmesi**

Verilerin çözümlenmesinde, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda çalışan öğretmenlerin, adli ve disiplin yönünden soruşturmaya konu olan eylemlerinin dağılımı, hangi kategorilerde yığılma gösterdiği, yapılan ön incelemeler ve disiplin soruşturmaları sonunda, bu eylemlerinin kesinlik kazanıp kazanmadığıyla ilgili olarak getirilen önerilerin araştırılmasında frekans ve yüzdeler hesaplanmıştır.

Nicel araştırmada, her değişken için, dağılım denilen sayısal değerler vardır ve bu amaçla kullandığımız iki ana kavram, genel eğilim ve değişmedir (Punch, 2005, 109).

Araştırma kapsamındaki ilköğretim müfettişleri başkanlıkları arşivlerinin taranmasıyla elde edilen veriler, bilgisayar ortamında SPSS İstatistik Programı yardımıyla çözümlenmiştir.

Öğretmenler hakkında yapılan ön incelemelerin ve disiplin soruşturmalarının, kategorilerine göre hangi eylemlerde yoğunlaştığının illere ve son altı yıla göre dağılımları, ön inceleme ve disiplin soruşturmaları sonunda, iddiaların sübuta ermeme, sübuta ererek disiplin önerisi ya da yargılanmasının uygun olduğu ve olmadığı önerisi getirilme dağılımları ile ilgili çözümlemeler frekans ve yüzdelerden yararlanılarak yapılmıştır.

Öğretmenlerin ön inceleme ve disiplin soruşturmasına konu olan eylemleri için getirilen önerilerin, illere ve yıllara göre farklılık gösterip göstermediğiyle ilgili çözümlemelerde ise Pearson Kay-Kare Testleri (Pearson Chi-Square Tests) kullanılmıştır.

Kay-Kare Testlerinde, “Sig. Değeri” 0,05’ten büyük ise (P>0,05), satır ve sütunlarda yer alan değişkenler arasında bir ilişki yoktur ya da başka bir söyleyişle, bu değerler arasında anlamlı fark vardır demektir (Büyüköztürk, 2005, 146-148).

# BÖLÜM IV

# BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde öğretmenler hakkında yapılan ön inceleme ile disiplin soruşturmaları ve sonuçlarını ortaya koymak amacıyla toplanan verilerin çözümlemeleri sonucunda ortaya çıkan bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Buna ilişkin, illere ve yıllara göre frekans ve yüzde dağılımları, Ek 5 ve Ek 6'da verilmiştir.

## Ön İncelemelerin Kategorilerine Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretmenlerin ön incelemeye konu olan eylemlerinin kategorilerine göre sıklıklarının karşılaştırılabilmesi için frekans ve yüzde dağılımları bulunmuştur. Bu dağılımlar Tablo 3'te gösterilmiştir.

**Tablo 3.** Ön İncelemelerin Eylemlere Göre Dağılımı

| EYLEMLER | N | % |
|---|---|---|
| Başkasını, öğrenciyi darp etmek, dövmek. | 101 | 27,52 |
| Başkalarına kaba, kötü, saygısız davranmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek. | 54 | 14,71 |
| Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek. | 46 | 12,53 |
| Diğer. | 36 | 9,81 |
| Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak. | 32 | 8,72 |
| Rüşvet, irtikâp, hırsızlık. | 28 | 7,63 |
| Siyasi ya da ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek. | 20 | 5,45 |
| Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde çıkarları için kullanmak, yitirmek. | 15 | 4,09 |
| Belirlenen giyinme kurallarına uymamak. | 9 | 2,45 |
| Hizmet içinde, dışında memur saygınlığını sarsacak davranışta bulunmak. | 9 | 2,45 |
| Taciz, sarkıntılık, tecavüz, iffetsizlik. | 6 | 1,63 |
| Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak. | 4 | 1,09 |
| Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak. | 2 | 0,54 |
| Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak. | 2 | 0,54 |
| Görevinde, soruşturma yürütürken yanlı davranmak. | 2 | 0,54 |
| Atatürk aleyhine işlenen suçlar. | 1 | 0,27 |
| Öğrencileri kışkırtmak. | 0 | 0 |
| İftira etmek. | 0 | 0 |
| **TOPLAM** | **367** | **100** |

Eylemlerin dağılımları incelendiğinde, birbiriyle ilişkilendirilebilecek kimi eylemlerin frekanslarının yüksek olduğu, kimi eylemlerden dolayı ise öğretmenler hakkında ön inceleme başlatılmadığı görülmektedir.

En çok ön incelemeye konu olan eylem %27,52 ile fiziksel saldırı sonucu oluşan darptır. Bunu %14,71 ile “Başkalarına kaba, kötü, saygısız davranmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek” eylemleri izlemektedir. Bu bulgulara göre öğretmenler, tüm yasaklara karşın, eğitimde yeri olmayan bedensel cezalara başvurabilmektedir.

Yine meslek etiği açısından önemli ve mali konular olması bakımından birbirleriyle ilişkili olan “Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek” eylemlerinin %12,53, “Rüşvet, irtikâp, hırsızlık” eylemlerinin %7,63 ve “Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde çıkarları için kullanmak, yitirmek” eylemlerinin %4,09 oranında çıkması, üzerinde durulması gereken bir durumdur.

Buna göre öğretmenlerin, düştükleri olası bir güç durumdan çıkmak ya da yarar sağlamak amacıyla sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek yollarına başvurabildikleri, devlete ait olanakları yasadışı olarak kullanabildikleri, gerekli özeni göstermeyerek devletin zarar görmesine neden olabildikleri, rüşvet, irtikâp ve hırsızlık eylemlerine karışabildikleri görülmektedir.

“Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak” eylemlerinin oranı ise %8,72 ve olarak bulunmuştur. Bu durum, yöneticilerin, öğretmenler üzerindeki etkililiği, gücünü kullanma becerisi, emirlerinin benimsenmesi ve yerine getirilmesi açısından sorunlar olabileceği sonucunu ortaya koymaktadır.

Başka önemli ve çarpıcı bir bulgu ise öğretmenlerin “Siyasi, ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek” eylemiyle anılabildikleridir. Yapılan ön incelemelerin %5,45’i bu eylemlerle ilgilidir.

Öğretmenler hakkındaki ön incelemelerin % 2,45’i “Belirlenen giyinme kurallarına uymamak” ve yine %2,45’i “Hizmet içinde, dışında memur saygınlığını sarsacak davranışta bulunmak” eylemlerinden dolayı yapılmıştır.

Öteki eylemlere oranla frekansı düşük olmasına karşın, öğretmenlerin “Taciz, tecavüz, sarkıntılık, iffetsizlik” eylemleriyle anılabildiği görülmektedir. Eylemin halen gündemde yer bulabilmesinin bile kişiler, kurumlar, toplumsal yaşam üzerindeki etkileri ve sonuçları açısından bakıldığında %1,63 oranı azımsanmamalıdır.

Siyasal ya da yansızlık ilkesinin ihlali niteliğinde eylemler olarak değerlendirilmesi gereken ön inceleme konularının %1,09’ini “Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak”, %0,54’ünü “Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak”, “Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak” ve “Görevinde, soruşturma yürütürken yanlı davranmak”, %0,27’sini “Atatürk aleyhine işlenen suçlar” eylemleri oluşturmaktadır.

Yetkili amirin emri ile araştırılan, ancak MYHK kapsamına girmediği gerekçesiyle iade edildiği ya da konusu ön inceleme emirlerinde ve emirlerinde belirtilmediği için “Diğer” olarak gruplandırılmış tüm suçların oranı %9,81 olarak bulunmuştur.

“İftira etmek” ve “Öğrencileri kışkırtmak” eylemleriyle ilgili ise öğretmenler hakkında bu illerde ön inceleme yapılmamıştır.

Özellikle kimi eylemlerle sıkça karşılaşılması, örgütsel işleyişin bozulmasına, verimin düşmesine ve amaçlardan uzaklaşılmasına neden olabilecek bir sorun olarak algılanıyorsa, buna çözüm yolları aramanın ilk adımı, yöneticilerce nedenlerinin araştırılması olabilir.

Suç sayılan eylemlerden dolayı açılan soruşturma sayılarının çokluğu, öğretmenlerin, ilk işe alınırken yeterince hazır olmadığı, işe alındıktan sonra adaylık dönemi sürecinde yasal sorumlulukları, ödevleri ve yükümlülükleri ve yasaklar ve işin gerekleri konusunda yetiştirilemedikleri, yönetim boşluğu, yöneticilerin, yönetim, güç kullanma bilgilerinin, becerilerinin eksikliği gibi nedenlerle açıklanabilir.

Ancak, bunlardan, hangisinin ya da hangilerinin öğretmenlerin olumsuz davranışları üzerinde etkili olduğu ortaya çıkarılarak, bunların çözümüne yönelik çalışmalara girişilmesi, titiz araştırmaları gerektiren bir süreçtir.

## Ön İncelemeler Sonunda Getirilen Önerilerin Dağılımlarına İlişkin Bulgular Ve Yorum

Öğretmenlerin, sübuta erip ermediğine göre, ön incelemeye konu olan eylemlerinden dolayı yargılanmasının uygun olduğu (1) ve yargılanmasının uygun olmadığı (2) biçiminde yapılan önerilerin karşılaştırılabilmesi için, bu önerilere ilişkin frekans ve yüzde dağılımları bulunmuştur. Bu dağılımlar Tablo 4'te gösterilmiştir.

**Tablo 4.** Ön İnceleme Sonuçlarının Eylemlere Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımı

| EYLEMLER | ÖNERİ | N | % |
|---|---|---|---|
| Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak. | (1) | 13 | 41 |
| | (2) | 19 | 59 |
| | T | 32 | 100 |
| Belirlenen giyinme kurallarına uymamak. | (1) | 4 | 44 |
| | (2) | 5 | 56 |
| | T | 9 | 100 |
| Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde çıkarları için kullanmak, yitirmek. | (1) | 5 | 33 |
| | (2) | 10 | 67 |
| | T | 15 | 100 |
| Hizmet içinde, dışında memur saygınlığını sarsacak davranışta bulunmak. | (1) | 3 | 33 |
| | (2) | 6 | 67 |
| | T | 9 | 100 |
| Başkalarına kaba, kötü, saygısız davranmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek. | (1) | 34 | 63 |
| | 2) | 20 | 37 |
| | T | 54 | 100 |
| Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak. | (1) | 2 | 50 |
| | (2) | 2 | 50 |
| | T | 4 | 100 |
| Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak. | (1) | 2 | 100 |
| | T | 2 | 100 |
| Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak. | (2) | 2 | 100 |
| | T | 2 | 100 |
| Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek. | (1) | 32 | 70 |
| | (2) | 14 | 30 |
| | T | 46 | 100 |
| Görevinde, soruşturma yürütürken yanlı davranmak. | (1) | 2 | 100 |
| | T | 2 | 100 |
| Öğrencileri kışkırtmak. | T | 0 | 0 |
| Başkasını, öğrenciyi darp etmek, dövmek. | (1) | 59 | 58 |
| | (2) | 42 | 42 |
| | T | 101 | 100 |
| İftira etmek. | T | 0 | 0 |
| Siyasi, ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek. | (1) | 4 | 20 |
| | (2) | 16 | 80 |
| | T | 20 | 100 |

Tablo 4'ün devamı

| EYLEMLER | ÖNERİ | N | % |
|---|---|---|---|
| Taciz, sarkıntılık, tecavüz, iffetsizlik. | (1) | 3 | 50 |
| | (2) | 3 | 50 |
| | T | 6 | 100 |
| Rüşvet, irtikâp, hırsızlık. | (1) | 17 | 61 |
| | (2) | 11 | 39 |
| | T | 28 | 100 |
| Atatürk aleyhine işlenen suçlar. | (1) | 1 | 100 |
| | T | 1 | 100 |
| Diğer. | (1) | 15 | 42 |
| | (2) | 21 | 58 |
| | T | 36 | 100 |
| Toplam | (1) | 196 | 53 |
| | (2) | 171 | 47 |

Tablo. 4'teki veriler incelendiğinde, yapılan ön incelemelerin yaklaşık %53'ünde, öğretmenlerin yargılanmasının uygun olmadığına, %47'sinde ise yargılanmasının uygun olduğuna ilişkin görüş belirtilmiştir. Ancak, bu oranlar eylemlere göre büyük farklılıklar göstermektedir.

Buna göre "Atatürk aleyhine işlenen suçlar" ile "Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak" ve "Görevinde, soruşturma yürütürken yanlı davranmak" eylemlerinin %100'ü, "Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek" eylemlerinin %70'i, "Başkalarına kaba, kötü, saygısız davranmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek" eylemlerinin %63'ü, "Rüşvet, irtikâp, hırsızlık" eylemlerinin %61'i, "Başkasını, öğrenciyi darp etmek, dövmek" eylemlerinin ise %58'i öğretmenlerin *yargılanmasının uygun olduğu* yönünde önerilerle sonuçlanmıştır.

"Taciz, sarkıntılık, tecavüz, iffetsizlik" ile "Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak" eylemleriyle ilgili, öğretmenlerin yargılanması ya da yargılanmaması gerektiği yönündeki önerilerin, %50 oranla yarı yarıya olduğu görülmektedir. Eylem, sübuta ersin ya da ermesin, bu konuda soruşturma yapılıyor olmasının duyulması bile çevrelerce tedirginlikle karşılanabilmektedir.

Soruşturmalar sonunda, çok ciddi boyutlarda öğretmen-öğrenci ilişkisi ve mesleğe, okula duyulan güvene doğrudan etkisi olabilecek bu tür eylemlerin, yalnızca yarısının sübuta erdirilebilmiş olması önemlidir. Bu

durumda, eylemlerin, toplumda yarattığı etki bilindiğinden, soruşturmacıların, sübuta erdirilmemesi yönünde bir eğilim içinde mi oldukları, yoksa söz konusu iddiaların öğretmenlere karşı bir saldırı olarak mı ileri sürüldüklerinin ortaya çıkarılması ayrı bir araştırma konusudur.

"Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak" eyleminin %0'ı, "Siyasi, ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek" eylemlerinin %20'si, "Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde çıkarları için kullanmak, yitirmek" ile "Hizmet içinde, dışında memur saygınlığını sarsacak davranışta bulunmak" eylemlerinin %33'ü, "Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak" eylemlerinin %41'i, "Diğer" eylemlerin %42'si ve "Belirlenen giyinme kurallarına uymamak" eylemlerinin %44'üyle ilgili yapılan ön incelemeler, öğretmenlerin yargılanması gerektiğine ilişkin getirilen önerilerle sonuçlanmıştır.

Öğretmenler hakkındaki ön incelemeye konu olan iddiaların, sübuta erdirilme oranının %53'de kalması ve %47 orana ulaşan bir bölümünün sübuta erdirilememiş ya da asılsız olması, üzerinde durulması gereken bir durumdur. Bu bulgulara göre öğretmenler, kimi eylemler için yüksek oranlarda gerçek dışı iddialarla karşı karşıyadırlar ya da haklarında yürütülen ön inceleme sırasında yeterli bilgi, belge ve bulgulara ulaşamadığından, konusu suç olan bu eylemleri işledikleri kanıtlanamamıştır. Ancak, sayılan ya da başka nedenlerden hangisinin sonuçları etkilediği, yeni bir araştırma konusudur.

Asılsız iddialarla, haklarında soruşturma başlatılmış olmasının, öğretmenler üzerinde meslek uyumunu, iş verimini, göreve bağlılığını, ilişkilerini etkileyebilecek gerilime, baskıya ve çevresel olumsuz tutumlar gelişmesine neden olabileceği düşünülmektedir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde, suçun ve sorumluların ortaya çıkarılarak, gerekli önlemlerin alınması için işlemlerin başlatılması kadar, işgörenin gerçek dışı iddialara, haksız uygulamalara karşı korunması da örgütsel açıdan önemlidir.

Bu durum, öğretmenler hakkında işlem başlatılmadan önce, başlatılmasını isteyen ve başlatılmasına karar veren makamlarının, gizli bir ön çalışma ya da ön araştırma yaptırarak, durumu çok yönlü olarak daha dikkatli değerlendirmesinin, suçsuz durumdaki öğretmenlerin korunmasına yönelik yasal sürecin işletilmesinin, iftira olduğu ortaya çıkan iddialarla ilgili, yasaların koruyucu hükümlerinin işletilmesinin önemini ve gereğini ortaya koymaktadır.

DMK'nin 25. maddesinde, memur hakkında ileri sürülen iddiaların gerçek dışı olduğunun ortaya çıkması durumunda, valiliklerce resen adli makamlara suç duyusunda bulunulması gerektiği belirtilmektedir.

## Ön İncelemeye Konu Olan Eylemler İle Getirilen Önerilerin İllere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular Ve Yorum

Öğretmenler hakkında yapılan ön incelemeler sonunda, eylemin sübuta erip ermeme durumuna göre, karar vermeye yetkili amirin görüşüne sunulmak üzere getirilen önerilerin karşılaştırılması yapılmıştır. Ön inceleme konusu eylemlerin ve buna ilişkin öğretmenler hakkında getirilen önerilerin illere göre frekans ve yüzde dağılımları bulunmuş, bu öneriler arasında, illere göre benzerlik olup olmadığıyla ilgili karşılaştırılmasında ise Pearson Kay-Kare testleri kullanılmıştır. Öğretmenlerin, adli yönden suç sayılan eylemleriyle ilgili yürütülen ön incelemelerin ve tamamlanan ön incelemeler sonunda getirilen önerilerin illere göre dağılımı Tablo. 5'teki gibidir.

**Tablo 5.** Ön İncelemeye Konu Olan Eylemler Ve Getirilen Önerilerin İllere Göre Dağılımı

| EYLEM | İL | ÖNERİ | | |
|---|---|---|---|---|
| | | (1) | (2) | N |
| Ö1 | G | 0 | 3 | 3 |
| | H | 1 | 7 | 8 |
| | E | 6 | 6 | 12 |
| | J | 0 | 1 | 1 |
| | D | 5 | 2 | 7 |
| | B | 1 | 0 | 1 |
| | **TOPLAM** | **13** | **19** | **32** |
| Ö2 | J | 0 | 1 | 1 |
| | A | 4 | 4 | 8 |
| | TOPLAM | **4** | **5** | **9** |
| Ö3 | G | 0 | 1 | 1 |
| | H | 1 | 3 | 4 |
| | E | 1 | 5 | 6 |
| | D | 3 | 1 | 4 |
| | TOPLAM | **5** | **10** | **15** |

Tablo 5'in devamı

| EYLEM | İL | ÖNERİ | | |
|---|---|---|---|---|
| | | (1) | (2) | N |
| Ö4 | H | 0 | 1 | 1 |
| | E | 2 | 3 | 5 |
| | D | 0 | 1 | 1 |
| | B | 0 | 1 | 1 |
| | I | 1 | 0 | 1 |
| | TOPLAM | **3** | **6** | **9** |
| Ö5 | H | 1 | 1 | 2 |
| | E | 5 | 8 | 13 |
| | J | 1 | 0 | 1 |
| | A | 9 | 3 | 12 |
| | D | 4 | 0 | 4 |
| | K | 9 | 6 | 15 |
| | B | 1 | 0 | 1 |
| | C | 4 | 2 | 6 |
| | TOPLAM | **34** | **20** | **54** |
| Ö6 | D | 1 | 2 | 3 |
| | B | 1 | 0 | 1 |
| | TOPLAM | **2** | **2** | **4** |
| Ö7 | K | 2 | 0 | 2 |
| | TOPLAM | 2 | 0 | 2 |
| Ö8 | D | 0 | 2 | 2 |
| | TOPLAM | **0** | **2** | **2** |
| Ö9 | G | 0 | 1 | 1 |
| | H | 4 | 1 | 5 |
| | J | 1 | 1 | 2 |
| | A | 12 | 6 | 18 |
| | D | 3 | 1 | 4 |
| | K | 4 | 2 | 6 |
| | B | 4 | 1 | 5 |
| | C | 3 | 1 | 4 |
| | I | 1 | 0 | 1 |
| | TOPLAM | **32** | **14** | **46** |
| Ö10 | H | 1 | 0 | 1 |
| | C | 1 | 0 | 1 |
| | TOPLAM | **2** | **0** | **2** |
| Ö12 | G | 0 | 1 | 1 |
| | H | 2 | 1 | 3 |
| | J | 0 | 2 | 2 |
| | D | 31 | 12 | 43 |
| | B | 20 | 16 | 36 |
| | C | 6 | 10 | 16 |
| | TOPLAM | **59** | **42** | **101** |
| Ö14 | H | 0 | 15 | 15 |
| | J | 0 | 1 | 1 |
| | D | 4 | 0 | 4 |
| | TOPLAM | **4** | **16** | **20** |
| Ö15 | H | 0 | 1 | 1 |
| | D | 2 | 0 | 2 |
| | C | 1 | 2 | 3 |
| | TOPLAM | **3** | **3** | **6** |
| Ö16 | H | 0 | 1 | 1 |
| | E | 1 | 1 | 2 |
| | J | 6 | 1 | 7 |
| | A | 3 | 2 | 5 |
| | D | 5 | 2 | 7 |
| | K | 1 | 0 | 1 |
| | B | 1 | 2 | 3 |
| | C | 0 | 2 | 2 |
| | TOPLAM | **17** | **11** | **28** |

Tablo 5'in devamı

| EYLEM | İL | ÖNERİ | | |
|---|---|---|---|---|
| | | (1) | (2) | N |
| Ö17 | D | 1 | 0 | 1 |
| | TOPLAM | **1** | **0** | **1** |
| Ö18 | G | 1 | 6 | 7 |
| | H | 0 | 9 | 9 |
| | E | 10 | 5 | 15 |
| | J | 4 | 1 | 5 |
| | TOPLAM | **15** | **21** | **36** |

EK 5 (Tablo 1) ve Tablo 5'teki verilere göre 2001-2006 yılları arasındaki tüm ön incelemelerin %22,34'ünün "D", %14,44'ünün "E", %13,62'sinin "H", %13,08'inin "B", %11,72'sinin "A", %8,72'sinin "C", %6,54'ünün "K", %5,45'i "J", %3,54'ünün "G", %0,54'ünün "I" olarak adlandırılan illere ait olduğu, "F" olarak gösterilen ilde ise bulunmadığı görülmektedir.

"Rüşvet, irtikâp, hırsızlık", "Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek" ve "Başkalarına kaba, kötü davranmak, saygısızlık yapmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek" eylemleri birçok ilde yaygın olarak görülmektedir.

Buna karşılık, "Belirlenen giyinme kurallarına uymamak", "Atatürk aleyhine işlenen suçlar", "Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak, kullanmak", "Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak", "Görev/soruşturma yürütürken yanlı davranmak", "Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak" eylemleri ile ilgi ise bir ya da iki ilde ön inceleme yapılmıştır.

Ön inceleme sayılarının illere göre farklılaşmasında, illerdeki yönetim anlayışının, öğretmen grubunun büyüklüğünün, diğer özelliklerinin (adaylık, kıdem, bilgi vb) ve mevzuattaki değişmelerin etkili olabileceği düşünülmektedir.

MYHK ve 5442 Sayılı Yasa uyarınca, görev kapsamındaki eylemlerinden dolayı ön inceleme yapma, yaptırma ve öğretmenlerin yargılanıp yargılanmayacağına karar verme yetkisi, ilçelerde kaymakam, il merkezinde ise valiye aittir. Ön incelemeler, uygulamaya ilişkin aralarında

organik bir bağ bulunmayan illerde tamamlanmaktadır. Bu durumda, iller arasında, birbirinden farklı, yerleşmiş uygulamaların ortaya çıkma olasılığına bağlı olarak, yöneticilerin yaklaşımları, hoş görü düzeyleri, tutumları, anlayışlarından ön inceleme sayıları ve sonuçları etkilenebilecektir.

Görev yapan öğretmen sayılarındaki değişmelerin, soruşturma sayılarına doğru orantılı olarak yansıması beklenir. Bunun yanında, yasaları bilmeyen ya da siyasal, kültürel vb. öğelere bağlı olarak, benzer suç eğilimleri bulunan öğretmenlerin illere göre dağılımından, ön inceleme sayılarının etkilenebileceği düşünülmektedir.

Bu sayılanlar arasından ya da başka hangi nedenlerden dolayı, yürütülen ön inceleme sayılarının illere göre değiştiğinin bilimsel olarak ortaya çıkarılması, yeni bir araştırma konusudur.

MYHK uyarınca, ön incelemelerin, eylemlerin cezalandırılmasına yönelik niteliği bulunmamaktadır. Ancak, ön inceleme sonundaki öneriler, kapsamındaki eyleminden dolayı, memurun adli makamlarca kişinin yargılanıp yargılanmaması gerektiğine ilişkin verilecek kararlara dayanak sağlayan, ön incelemecinin bilgi ve bulgulara dayandırarak, eylemin sübuta erip ermediği yönündeki görüşleridir (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 123-124). Bu bağlamda, aynı eylemlere ilişkin ön incelemeler sonunda, iddiaların kesinleşip kesinleşmediğine bağlı olarak, ön incelemecilerin, tüm illerde aynı görüşte olmaları önemlidir.

Öğretmenler hakkında yürütülen ön incelemeler sonunda getirilen öneriler arasında, farklılıklar olup olmadığının karşılaştırılmasına ilişkin, her eylem için ayrı yapılan test sonuçları ise Tablo 6'da verilmiştir.

**Tablo 6.** Ön İnceleme Sonuçlarının İllere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Test Sonuçları

| EYLEMLER | Pearson Kay-Kare Testleri | | | |
|---|---|---|---|---|
| | N | Değer | Serbestlik derecesi | P |
| Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak. | 32 | 10,013 | 5 | 0,075 |
| Belirlenen giyinme kurallarına uymamak. | 9 | 0,900 | 1 | 0,343 |
| Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde çıkarları için kullanmak, yitirmek. | 15 | 4,500 | 3 | 0,212 |

Tablo 6'nın devamı

| EYLEMLER | Pearson Kay-Kare Testleri | | | |
|---|---|---|---|---|
| | N | Değer | Serbestlik derecesi | P |
| Hizmet içinde, dışında memur saygınlığını sarsacak davranışta bulunmak. | 9 | 3,600 | 4 | 0,463 |
| Başkalarına kaba, kötü, saygısız davranmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek. | 54 | 7,857 | 7 | 0,345 |
| Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak. | 4 | 1,333 | 1 | 0,248 |
| Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek. | 46 | 3,806 | 8 | 0,874 |
| Başkasını, öğrenciyi darp etmek, dövmek | 101 | 10,612 | 5 | 0,060 |
| Siyasi, ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek. | 20 | 20,000 | 2 | 0,000 |
| Taciz, sarkıntılık, tecavüz, iffetsizlik. | 6 | 3,333 | 2 | 0,189 |
| Rüşvet, irtikâp, hırsızlık. | 28 | 8,495 | 7 | 0,291 |
| Diğer. | 36 | 15,468 | 3 | 0,001 |

Bu sonuçlara göre, "Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak", "Belirlenen giyinme kurallarına uymamak", "Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, "Hizmet içinde, dışında memur saygınlığını sarsacak davranışta bulunmak", "Başkalarına kaba, kötü, saygısız davranmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek", "Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak", "Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek", "Başkasını, öğrenciyi darp etmek, dövmek", "Taciz, sarkıntılık, tecavüz, iffetsizlik" ile "Rüşvet, irtikâp, hırsızlık" eylemlerinden dolayı yürütülen ön inceleme sonunda getirilen öneriler arasında, illere göre anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir (P>0,05).

Yukarıda sayılan eylemlerinden dolayı yapılan ön incelemeler sonunda, öğretmenler hakkında getirilen önerilerin, illere göre benzerlik göstermediği görülmektedir. Başka bir deyişle, aynı olan eylemlere ilişkin yürütülen ön incelemeler, illere göre farklı sonuçlanmaktadır.

Ön inceleme önerilerinin, söz konusu eylemin sübuta erip ermediğine yönelik bilgi, belge ve bulgular doğrultusunda, kişinin yargılanması ya da yargılanması gerektiğiyle sınırlı görüşler olduğu düşünüldüğünde, sonuç olağan karşılanmalıdır.

Bununla birlikte, aynı eylemlere ilişkin önerilerden oluşan ön inceleme sonuçları, yeterli bilgi, belgelere ulaşılamaması yanında, illere göre değişebilen ön incelemeci tutumları, yaklaşımları, beşeri ilişkiler, baskı, sanığın korunması vb. birçok durumdan etkilenebilir. Sözü edilen ya da başka hangi durumlardan ön inceleme sonuçlarının etkilendiği, yeni araştırmalarla ortaya çıkarılabilir.

“Diğer“ olarak gruplandırılan eylemler ile “Siyasi, ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek” eylemlerine ilişkin test sonuçları ise (P<0,05), bu eylemlerle ilgili yürütülen ön incelemeler sonundaki öneriler arasında illere göre anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Ancak, “Diğer” olarak adlandırılan eylemler, birbirinden farklı olmakla birlikte konusunun belirtilmemesi ve ön inceleme kapsamı dışındaki suçlarla ilgili olması nedeniyle aynı grupta toplanmıştır. Bu nedenle söz konusu ilişkinin tamamıyla rastlantısal olma olasılığı bulunduğundan, yorumlanırken değerlendirme dışında tutulmuştur.

“Öğrencileri kışkırtmak” ve “İftira etmek” eylemlerine ilişkin, ön inceleme yapılmadığından, iller arasında bu eylemlere ilişkin, karşılaştırma analizleri yapılmamıştır.

“Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak”, “Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak”, “Görevinde, soruşturma yürütürken yanlı davranmak” ve “Atatürk aleyhine işlenen suçlar” ile ilgili eylemler için ise yalnızca bir ya da iki kez ön inceleme yapılmış olmasından dolayı, test sonuçları anlamlı çıkmadığından, değerlendirmeye alınmamıştır.

Bu bulgulardan sonra, öğretmenler hakkında yürütülen ön incelemeler ile sonuçlarının yıllara göre dağılımları bulunmuş ve karşılaştırılması yapılmıştır.

## Ön İncelemeye Konu Olan Eylemler İle Getirilen Önerilerin Yıllara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular Ve Yorum

Öğretmenlerin, ön incelemeye konu olan eylemleri için getirilen önerilerin yıllara göre dağılımı Tablo 7'de verilmiştir.

**Tablo 7.** Ön İncelemeye Konu Olan Eylemler Ve Getirilen Önerilerin Yıllara Göre Dağılımı

| EYLEM | YIL | ÖNERİ | | TOPLAM | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | (1) | (2) | N | % |
| Ö1 | 2001 | 5 | 3 | 8 | 25,00 |
| | 2002 | 1 | 0 | 1 | 3,13 |
| | 2003 | 2 | 11 | 13 | 40,63 |
| | 2004 | 1 | 0 | 1 | 3,13 |
| | 2005 | 2 | 0 | 2 | 6,24 |
| | 2006 | 2 | 5 | 7 | 21,87 |
| | TOPLAM | **13** | **19** | **32** | 100,00 |
| Ö2 | 2001 | 2 | 3 | 5 | 55,56 |
| | 2002 | 1 | 1 | 2 | 22,22 |
| | 2003 | 1 | 0 | 1 | 11,11 |
| | 2004 | 1 | 1 | 1 | 11,11 |
| | TOPLAM | **4** | **5** | **9** | 100,00 |
| Ö3 | 2001 | 2 | 2 | 4 | 26,67 |
| | 2002 | 1 | 1 | 2 | 13,33 |
| | 2003 | 0 | 1 | 1 | 6,67 |
| | 2004 | 1 | 2 | 3 | 20,00 |
| | 2005 | 0 | 3 | 3 | 20,00 |
| | 2006 | 1 | 1 | 2 | 13,33 |
| | TOPLAM | **5** | **10** | **15** | 100,00 |
| Ö4 | 2001 | 1 | 0 | 1 | 11,11 |
| | 2002 | 0 | 1 | 1 | 11,11 |
| | 2003 | 1 | 1 | 2 | 22,22 |
| | 2004 | 0 | 3 | 3 | 33,33 |
| | 2005 | 1 | 0 | 1 | 11,11 |
| | 2006 | 0 | 1 | 1 | 11,11 |
| | TOPLAM | **3** | **6** | **9** | 100,00 |
| Ö5 | 2001 | 7 | 9 | 16 | 29,63 |
| | 2002 | 3 | 2 | 5 | 9,26 |
| | 2003 | 9 | 6 | 15 | 27,78 |
| | 2004 | 6 | 2 | 8 | 14,80 |
| | 2005 | 7 | 1 | 8 | 14,80 |
| | 2006 | 2 | 0 | 2 | 37,03 |
| | TOPLAM | **34** | **20** | **54** | 100,00 |
| Ö6 | 2002 | 0 | 1 | 1 | 25,00 |
| | 2004 | 1 | 0 | 1 | 25,00 |
| | 2005 | 1 | 0 | 1 | 25,00 |
| | 2006 | 0 | 1 | 1 | 25,00 |
| | TOPLAM | 2 | 2 | **4** | 100,00 |
| Ö7 | 2002 | 1 | 0 | 1 | 50,00 |
| | 2004 | 1 | 0 | 1 | 50,00 |
| | TOPLAM | **2** | **0** | **2** | 100,00 |
| Ö8 | 2001 | 1 | 0 | 1 | 50,00 |
| | 2003 | 1 | 0 | 1 | 50,00 |
| | TOPLAM | **2** | **0** | **2** | 100,00 |

Tablo 7'nin devamı

| EYLEM | YIL | ÖNERİ | | TOPLAM | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | (1) | (2) | N | % |
| Ö9 | 2001 | 4 | 1 | 5 | 10,87 |
| | 2002 | 7 | 2 | 9 | 19,56 |
| | 2003 | 7 | 2 | 9 | 19,56 |
| | 2004 | 7 | 6 | 13 | 26,53 |
| | 2005 | 1 | 2 | 3 | 6,52 |
| | 2006 | 6 | 1 | 7 | 15,22 |
| | TOPLAM | **32** | **14** | **46** | 100,00 |
| Ö10 | 2002 | 2 | 0 | 2 | 100,00 |
| | TOPLAM | **2** | **0** | **2** | 100,00 |
| Ö12 | 2001 | 7 | 6 | 13 | 12,87 |
| | 2002 | 11 | 6 | 17 | 16,83 |
| | 2003 | 11 | 12 | 23 | 22,78 |
| | 2004 | 7 | 4 | 11 | 10,89 |
| | 2005 | 16 | 10 | 26 | 25,74 |
| | 2006 | 7 | 4 | 11 | 10,89 |
| | TOPLAM | **59** | **42** | **101** | 100,00 |
| Ö14 | 2001 | 3 | 0 | 3 | 15,00 |
| | 2002 | 0 | 15 | 15 | 75,00 |
| | 2005 | 1 | 0 | 1 | 5,00 |
| | 2006 | 0 | 1 | 1 | 5,00 |
| | TOPLAM | **4** | **16** | **20** | 100,00 |
| Ö15 | 2002 | 0 | 2 | 2 | 33,33 |
| | 2003 | 1 | 1 | 2 | 33,33 |
| | 2005 | 1 | 0 | 1 | 16,67 |
| | 2006 | 1 | 0 | 1 | 16,67 |
| | TOPLAM | **3** | **3** | **6** | 100,00 |
| Ö16 | 2001 | 4 | 1 | 5 | 17,86 |
| | 2002 | 0 | 5 | 5 | 17,86 |
| | 2003 | 8 | 1 | 9 | 32,14 |
| | 2004 | 1 | 1 | 2 | 7,14 |
| | 2005 | 3 | 3 | 6 | 21,43 |
| | 2006 | 1 | 0 | 1 | 3,57 |
| | TOPLAM | **17** | **11** | **28** | 100,00 |
| Ö17 | 2002 | 1 | 0 | 1 | 2,78 |
| | Toplam | 1 | 0 | 1 | 2,78 |
| Ö18 | 2001 | 2 | 0 | 2 | 5,56 |
| | 2002 | 1 | 1 | 2 | 5,56 |
| | 2003 | 1 | 9 | 10 | 27,78 |
| | 2004 | 3 | 2 | 5 | 13,89 |
| | 2005 | 4 | 3 | 7 | 19,44 |
| | 2006 | 4 | 6 | 10 | 27,78 |
| | TOPLAM | **15** | **21** | **36** | 100,00 |

"Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak" eylemleriyle ilgili ön incelemelerin %40,63'ünün 2003 yılında yapıldığı görülmektedir. Söz konusu eylemlerle ilişkin en az ön inceleme başlatılan yıllar ise %3,13 ile 2002 ve 2004 olmuştur.

“Belirlenen giyinme kurallarına uymamak” eylemleriyle ilgili ön incelemelerin %55,56 gibi oranla en çok 2001, en az ise %11,11 oranlarla 2003 ve 2004 yıllarında yapıldığı görülmektedir.

“Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde çıkarları için kullanmak, yitirmek” eylemine ilişkin yürütülen ön incelemelerin en büyük bölümü olan %26, 67’si 2001 yılına ait olup, en az ön incelemenin yapıldığı yıl %6,67’lik oran ile 2003 yılıdır. Öteki yıllara ait dağılımlar ise birbirine çok yakındır.

“Hizmet içinde, dışında memur saygınlığını sarsacak davranışta bulunmak” eylemleriyle ilgili yürütülen ön incelemelerin %22,22’si 2003 ve %33,33’ü 2004 yılında yapılmış olup, öteki yıllara ait dağılımlar (%11,11) aynıdır.

“Başkalarına kaba, kötü, saygısız davranmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek” eylemiyle ilgili ön incelemelerin %29, 63’ü 2001 ve %27,78’i ise 2003 yılında yürütülmüştür. %3,70 ile en az ön inceleme yapılan yıl ise 2006 olmuştur.

“Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak” eylemleriyle ilgili yapılan ön inceleme sayısı 2001-2006 yılları arasında yalnızca dörttür ve 2001 ile 2002 yılında açılan ön inceleme olmayıp, diğer yıllardaki göre sayısal dağılımı aynıdır.

“Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek” eylemlerine ilişkin öğretmenler hakkında en çok ön inceleme %28,26’lık bir oranla 2004 yılında, en az ise %6,52’lik bir oran ile 2005 yılında yapılmıştır.

“Başkasını, öğrenciyi darp etmek, dövmek” eylemleriyle ilgili ön incelemelerin %25,75’i 2005 yılında yapılmıştır. Söz konusu ön incelemelerin yalnızca %10,89’u 2004 ve 2006 yıllarına aittir.

“Siyasi ya da ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek” eylemleriyle ilgili ön incelemelerin %75,00 gibi büyük bir bölümü 2002 yılında yapılmıştır. Diğer yıllara ait olan sayısal dağılımlar aynı ve yüzdeleri düşüktür.

“Taciz, sarkıntılık, tecavüz, iffetsizlik” eylemiyle ilgili yapılan ön inceleme sayıları çok az olmakla birlikte yıllara göre farklı bir dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu eylemle ilgili toplam altı ön incelemeden, %33,33’ü 2001 ile 2002, %16,17’si ise 2005 ile 2006 yıllarında yapılmış olup, 2003 yılında yürütülen ön inceleme bulunmamaktadır.

“Rüşvet, irtikâp, hırsızlık” eylemiyle ilgili ön incelemelerin en çok yapıldığı yıllar 2003 ve 2005, en az yapıldığı yıl ise 2006’dır. 2001-2006 yılları arasındaki bu eyleme ilişkin ön incelemelerin %32,14’ü 2003, %21,43’ü 2005 ve %3,6’sı ise 2006 yılında yapılmıştır.

“Diğer” olara gruplandırılan eylemlerle ilgili ön incelemelerin en çok yapıldığı yıl 2003, en az yapıldığı yıl ise 2006’dır. Bu eyleme ilişkin ön incelemelerin %32,14’ü 2003 ve %3,6’sı ise 2006 yılında yapılmıştır.

Öğretmenler hakkında yapılan ön inceleme sayılarının, genel olarak yıllara göre frekans ve yüzde dağılımları ise Tablo 8’de gösterilmiştir.

**Tablo 8.** Ön İnceleme Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

| YIL | N | % |
|---|---|---|
| 2003 | 86 | 23,43 |
| 2002 | 66 | 17,98 |
| 2001 | 63 | 17,17 |
| 2005 | 59 | 16,08 |
| 2004 | 49 | 13,35 |
| 2006 | 44 | 11,99 |
| **TOPLAM** | **367** | **100,00** |

Tablo 8’deki verilere göre, öğretmenler hakkında en az ön inceleme yapılan yıl 2006, en çok ise 2003 olmuştur. Tüm ön incelemelerin, öteki yıllara göre dağılım oranları %13,35 ile %17,17 arasında gözlenirken, 2003 yılında bu oranın %23,43’e yükseldiği ve 2006 yılında ise %11,99’da kaldığı görülmektedir.

Tablo 7'ye bakıldığında, öğretmenlerin aynı kategorideki eylemlerle ilgili ön inceleme sayılarının, yıllara göre düzenli olmayan artış ve düşüşler gösterdiği, kimi eylemlere ilişkin söz konusu söz konusu artış ve düşüşlerin, ardışık yıllarda da sürdüğü, Tablo 4'teki verilere göre ise ön incelemeye konu olan iddialardan, %46,59'unun sübuta erdirilemediği görülmektedir.

Öğretmenlerin sıklıkla asılsız iddialarla karşı karşıya kalma olasılığına ilişkin bu araştırma bulguları değerlendirildiğinde, ön inceleme sayılarındaki farklılaşmanın, yalnızca öğretmenlerin yasaklanmış eylemlerinin sıklığıyla açıklanması olanaksızdır.

Yöneticilerin yaklaşımları, hoş görü düzeyleri, tutumları, anlayışları yanında, öğretmen gruplarındaki ve mevzuattaki değişmelerden, ön inceleme sayılarının nasıl etkilendiği bilinmemektedir. Bu nedenle, öğretmen davranışları yanında, yıldan yıla yöneticilerin, mevzuatın ya da sistemde görev yapan öğretmen gruplarının büyük oranlarda değişmesinden, ön inceleme konularının ve sayılarının nasıl etkilendiğinin ortaya çıkarılması, ayrı bir araştırma konusudur.

Yıllara göre ön inceleme sayılarındaki değişmelerin, önerilere nasıl yansıdığı ve farklılaşma bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Bu bağlamda, öğretmenler hakkındaki ön incelemelerin nasıl sonuçlandığı karşılaştırılmıştır. Önerilerin, yıllara göre karşılaştırmasına ilişkin, her eylem için ayrı yapılan test sonuçları Tablo 9'da gösterilmiştir.

**Tablo 9.** Ön İnceleme Sonuçlarının Yıllara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Test Sonuçları

| EYLEMLER | Pearson Kay-Kare Testleri | | | |
|---|---|---|---|---|
| | N | Değer | Serbestlik derecesi | P |
| Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak. | 32 | 11,288 | 5 | 0,046 |
| Belirlenen giyinme kurallarına uymamak | 9 | 2,115 | 3 | 0,549 |
| Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde çıkarları için kullanmak, yitirmek. | 15 | 3,000 | 5 | 0,700 |
| Hizmet içinde, dışında memur saygınlığını sarsacak davranışta bulunmak. | 9 | 6,750 | 5 | 0,240 |
| Başkalarına kaba, kötü, saygısız davranmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek. | 54 | 6,347 | 5 | 0,274 |
| Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak. | 4 | 4,000 | 3 | 0,261 |
| Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek. | 46 | 5,070 | 5 | 0,407 |

Tablo 9'un devamı

| EYLEMLER | Pearson Kay-Kare Testleri | | | |
|---|---|---|---|---|
| | N | Değer | Serbestlik derecesi | P |
| Başkasını, öğrenciyi darp etmek, dövmek. | 101 | 1,802 | 5 | 0,876 |
| Siyasi, ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek. | 20 | 20,000 | 3 | 0,000 |
| Taciz, sarkıntılık, tecavüz, iffetsizlik. | 6 | 4,000 | 3 | 0,261 |
| Rüşvet, irtikâp, hırsızlık. | 28 | 12,534 | 5 | 0,028 |
| Diğer. | 36 | 8,376 | 5 | 0,137 |

"Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak", "Siyasi ya da ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek" ve "Rüşvet, irtikâp, hırsızlık" eylemleriyle ilgili test sonuçlarına göre (P<0,05), öğretmenler hakkında, bu eylemlerinden dolayı yapılan ön incelemeler sonunda getirilen öneriler arasında, yıllara göre anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmektedir.

Bunun yanında "Belirlenen giyinme kuralarına uymamak", "Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde çıkarları için kullanmak, yitirmek", "Hizmet içinde, dışında memur saygınlığını sarsacak davranışta bulunmak", "Başkalarına kaba, kötü, saygısız davranmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek", "Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak", "Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek", "Başkasını, öğrenciyi darp etmek, dövmek", "Taciz, sarkıntılık, tecavüz, iffetsizlik" ve "Diğer" olarak gruplanan eylemler için yapılan analiz sonucunda (P>0,05), bu eylemlere getirilen öneriler arasında yıllara göre anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmektedir.

Yıllara göre karşılaştırılan ön inceleme sonuçlarının, üç eylem grubunda "benzer" olmasına karşılık, sekiz eylem grubunda "farklı" olduğu bulunmuştur. Bu farklılığın nedenleri, ön inceleme sürecinde ulaşılan bilgi, belgeler yanında, ön incelemecilerin tutumları, yaklaşımları, beşeri ilişkiler, baskı, yönlendirme, koruma çabaları vb. etkenlere bağlanabilir. Ancak, söz konusu farklılığın, sayılan ya da bunlar dışında hangi nedenlerden kaynaklandığı, yapılacak yeni araştırmalarla ortaya çıkarılabilecektir.

Gruplama yapılırken, eylemlerin aynı ya da birbiriyle ilişkili olması gözetilmediğinden ve bu durum sınanmadığından "Diğer" olarak gruplanan

eyleme ilişkin analiz sonuçları değerlendirmeye alınmamıştır. “Öğrencileri kışkırtmak” ve “İftira etmek” eylemlerine ilişkin, ön inceleme bulunmadığından, önerilere ilişkin yıllar arasında benzerliğe ilişkin analizler yapılmamıştır.

“Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak”, “Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak”, “Görevinde, soruşturma yürütürken yanlı davranmak” ve “Atatürk aleyhine işlenen suçlar” ile ilgili eylemler için yürütülen ön incelemelerin yalnızca bir ilde ya da birkaç kez yapılmış olması nedeniyle test sonuçları anlamlı çıkmadığından, bu değerlendirmenin dışında tutulmuştur.

## Disiplin Soruşturmalarının Kategorilerine Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular Ve Yorum

Öğretmenlerin disiplin soruşturmasına konu olan eylemlerinin kategorilerine göre sıklıklarının karşılaştırılabilmesi için, gruplanan her eylemle ilgili 2001-2006 yılları arasındaki tüm disiplin soruşturmalarının frekans ve yüzde dağılımları bulunmuş ve Tablo 10’da gösterilmiştir.

**Tablo 10.** Disiplin Soruşturmalarının Eylemlere Göre Dağılımı

| EYLEMLER | N | % |
|---|---|---|
| Görevde düzensiz, kusurlu davranmak, verilen emir ve görevleri zamanında ya da kasıtlı olarak yapmamak, karşı çıkmak. | 2442 | 25,37 |
| Göreve gelmemek, geç gelmek ya da erken ayrılmak. | 1283 | 13,33 |
| Diğer. | 1075 | 11,17 |
| Öğrenciyi dövmek. | 925 | 9,61 |
| Başkalarına kaba davranmak, saygısızlık etmek, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek, kötü davranmak. | 587 | 6,1 |
| Usulsüz ya da toplu başvuruda bulunmak. | 522 | 5,42 |
| Hizmet içinde ve dışında memur saygınlığını sarsacak davranışlarda bulunmak. | 451 | 4,68 |
| İşbirliği içinde görev yapmamak. | 295 | 3,06 |
| Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde, çıkarı için kullanmak ya da yitirmek. | 264 | 2,74 |
| Kurumların huzurunu, çalışma düzenini bozmak. | 238 | 2,47 |
| İzinsiz il dışına çıkmak. | 186 | 1,93 |
| Belirlenen giyinme kurallarına uymamak. | 155 | 1,61 |
| Borçlarını ödememek. | 134 | 1,39 |
| Taciz, sarkıntılık. | 127 | 1,32 |
| Tasarruf önlemlerine uymamak. | 121 | 1,26 |
| Sarhoşluk, görev yerinde içki içmek. | 105 | 1,09 |
| Ticaret ya da gelir getirici işlerle uğraşmak. | 85 | 0,88 |
| Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak. | 84 | 0,87 |
| Siyasi ya da ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek. | 84 | 0,87 |
| Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek. | 80 | 0,83 |
| Rüşvet, irtikâp, hırsızlık. | 70 | 0,73 |
| Öğrencileri kışkırtmak. | 69 | 0,72 |
| Atatürk aleyhine işlenen suçlar. | 43 | 0,45 |

Tablo 10'un devamı

| EYLEMLER | N | % |
|---|---|---|
| Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak, kullanmak. | 37 | 0,38 |
| İftira etmek. | 34 | 0,35 |
| Kopya vermek. | 33 | 0,34 |
| Görev ya da soruşturma yürütürken yanlı davranmak. | 32 | 0,33 |
| Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak. | 31 | 0,32 |
| Mal bildiriminde bulunmamak. | 21 | 0,22 |
| Kumar alışkanlığı ve genele açık yerlerde oynamak. | 14 | 0,15 |
| **TOPLAM** | 9627 | 100,00 |

Analiz sonuçlarına göre, soruşturmaların %25,37'si "Görevde düzensiz, kusurlu davranmak, verilen emir ve görevleri zamanında ya da kasıtlı olarak yapmamak, karşı çıkmak", %13,33'ü "Göreve gelmemek, geç gelmek ya da erken ayrılmak", %3,06'sı "İşbirliği içinde görev yapmamak", %2,74'ü "Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde, çıkarı için kullanmak ya da yitirmek", %1,93'ü "İzinsiz il dışına çıkmak ", %1,61'i "Belirlenen giyim kurallarına uymamak", %1,26'sı "Tasarruf önlemlerine uymamak", %0,87'si "Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak", %0,34'ü "Kopya vermek", %0,33'ü ise "Görev ya da soruşturma yürütürken yanlı davranmak" eylemleriyle ilgilidir.

Görüldüğü gibi, öğretmenler hakkında yürütülen disiplin soruşturmalarının büyük bölümünün, doğrudan görevin yürütülmesine yönelik iş ve işlemlerden kaynaklanmaktadır. Başka bir deyişle öğretmenler arasında, görevlerini her hangi bir kötü amaç ve kasıt olmaksızın kusurlu yerine getirmek yanında, göreve gelmeme, geç gelme, erken ayrılma, belirlenen düzene uymama, istenilen zamanda ya da kasıtlı olarak emirlere karşı çıkma ve görevlerini yapmama eğilimi yüksek oranlarda izlenmektedir.

Neden olarak, Öğretmenlerin örgüt amaçlarını, kurallarını yeterince önemsememesi, benimsememesi, görevle ilgili yeterli bilgi ve beceriden yoksun olması, düşük iş doyumu, ast-üst ilişkilerinin bayağılaşması ya da yönetimin, denetim işlevinde ve güç kullanmada etkisiz kalması vb. etkenler sıralanabilir. Buna ilişkin yargıya varabilmek için, yeni araştırma gereklidir.

Göze çarpan diğer önemli bir durum ise öğretmenlerin göreviyle ilgisi olsun ya da olmasın, örgüt içinde ve dışındaki toplumsal, bireysel ilişkilileri

sırasında takındığı tutumlara yönelik bulgulardır. Araştırma verilerine göre öğretmenler hakkındaki disiplin soruşturmalarının %9,61'i "Öğrenciyi dövmek", %6,10'u "Başkalarına kaba davranmak, saygısızlık etmek, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek, kötü davranmak", %4,68'i "Hizmet içinde ve dışında memur saygınlığını sarsacak davranışlarda bulunmak", %2,47'si "Kurumların huzurunu, çalışma düzenini bozmak", %1,09'u "Sarhoşluk, görev yerinde içki içmek", %0,35'i "İftira etmek" ve %0,15'i ise "Kumar alışkanlığı ve genele açık yerlerde oynamak" eylemlerinden dolayı yapılmıştır.

Bunun nedenleri olarak, birçok etken sayılabilmekle birlikte, iki olasılıktan söz edilebilir. İlki, öğretmenliğin, sabır ve dikkat yanında gerilimli bir meslek olduğu, bu durumun öğretmenlerin ilişkilerine ve davranışlarına yansıdığıdır. İkincisi ise örgütsel ve mesleksel normlara uygun davranılması konusunda öğretmelerce yeterli özenin gösterilmediğidir. Ancak, yukarıda sayılanlardan ve başka nedenlerden hangisi ya da hangilerinin öğretmenlerin, hakkında disiplin soruşturması yapılmasına neden olan davranışları üzerinde etkili olduğu araştırmalar sonunda ortaya çıkarılabilir.

"Usulsüz ya da toplu başvuruda bulunmak" eylemine ilişkin açılan soruşturmalarının %5,42 gibi bir orana ulaşması, üzerinde durulması gereken bir noktadır. Öğretmenlerin, başvuru ve yakınma izleğini bilmediği için mi yoksa başvurdukları makamlardan gerekli ilgiyi göremedikleri ve istedikleri sonucu alamadıkları için mi usulsüz ya da toplu başvuruda bulunma eylemini işledikleriyle ilgili gerekli araştırmalar yapılmadan, yorumda bulunmak güçtür.

Toplam soruşturmalar içindeki oranları çok düşük olmakla birlikte "Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek", "Rüşvet, irtikâp, hırsızlık" "Borçlarını ödememek", "Mal bildiriminde bulunmamak", "Ticaret ve gelir getirici işlerle uğraşmak" gibi yasaklanmış eylemleri işlemesinden ya da yasal yükümlülüklerini yerine getirmediğinden dolayı öğretmenler hakkında soruşturmalar açılabildiği görülmektedir.

"Taciz, sarkıntılık" eylemleriyle ilgili öğretmenle hakkında açılan soruşturmaların %1,32 oranına ulaşması ise önemle üzerinde durulması gereken çok kritik bir bulgudur. İddia konusu eylemlerin sübuta ermediği

durumlarda bile, bu konulara ilişkin soruşturma yapıldığının öğrenilmesi ya da söylentilerin yayılması, öğretmenleri ve kurumları doğrudan etkileyecek olumsuz gelişmelere neden olabilmektedir.

Benzer olumsuzlukların yaşanmasını önleyebilmek amacıyla, öğretmenlerin bu ve benzer eğilimlerinin önceden fark edilerek, gerekli önlemlerin alınmasını olanaklı kılmanın yolları araştırılmalıdır. İddianın sübuta erip ermediğine bakılmaksızın, doğuracağı olası sonuçlar oldukça yıpratıcı olabileceğinden, araştırma verilerine uygun olarak koruyucu ve önleyici yöntemler geliştirilmesine yönelik çalışmalara yer verilmelidir.

Tablo 10'daki veriler incelendiğinde, düşük oranlarda olmakla birlikte "Siyasi ya da ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek" ve "Atatürk aleyhine işlenen suçlar" ile ilgili eylemlerden dolayı öğretmenler hakkında soruşturmalar başlatılabildiği görülmektedir. DMK uyarınca "Tarafsızlık" ve "Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlılık" devlet memuru olma koşulları arasında sayılmış, kamu hizmetlerinin bu ilkelere uygunluğu benimsenmiştir.

Bu nedenle, öğretmenlerin söz konusu eylemlerle anılmasının bile yaratacağı olumsuzluklar çok iyi hesaplanmalı, nedenlerinin ortaya çıkarılmasına ve önlenmesine yönelik araştırmalar başlatılmalıdır.

Tüm disiplin soruşturmaları içindeki oranı ise %11,17 olan "Diğer" olarak gruplandırılmış eylemlerin neler olduğu, veri toplanan kaynaklarda belirtilmediği için bilinmediğinden, buna ilişkin sonuçlar değerlendirme dışında tutulmuştur.

## Disiplin Soruşturmaları Sonunda Getirilen Önerilerin Dağılımına İlişkin Bulgular Ve Yorum

Öğretmenlerin disiplin suçu sayılan eylemleriyle ilgili yapılan soruşturmalar sonunda getirilen önerilerin frekans ve yüzde dağılımları bulunmuştur.

Disiplin soruşturması sonunda getirilen öneriler, soruşturmaya konu olan eylemlerin sübuta ermediği durumlarda "işleme gerek olmadığı"

biçiminde yapılır. Sübuta eren eylemler için ise memurun durumuna uygun yasalardaki söz konusu eylemin karşılığı olan ceza önerilmektedir (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 97-161).

Tablo oluşturulurken, daha önceki bölümlerde belirtildiği gibi, D1'den D30'a kadar kodlanmış biçimiyle sıralanan eylemler sütun, bu eylemlerle ilgili yapılan soruşturmalar sonundaki 1'den 7'ye kadar sıralanan öneriler ise satır bölümlerinde yer almıştır. Bu dağılıma ilişkin veriler Tablo 11'de gösterilmiştir.

**Tablo 11.** Disiplin Soruşturması Sonuçlarının Eylemlere Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımı

| **ÖNERİ** | **1** | | **2** | | **3** | | **4** | | **5** | | **6** | | **7** | | **TOPLAM** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **EYLEM** | N | **%** | N | **%** | N | **%** | N | **%** | N | **%** | N | **%** | N | **%** | **N** |
| D1 | 611 | **25** | 869 | **36** | 634 | **26** | 285 | **12** | 40 | **2** | 1 | **0** | 2 | **0** | 2442 |
| D10 | 282 | **22** | 323 | **25** | 126 | **10** | 371 | **29** | 130 | **10** | 29 | **2** | 22 | **2** | 1283 |
| D30 | 320 | **30** | 260 | **24** | 328 | **31** | 116 | **11** | 47 | **4** | 2 | **0** | 2 | **0** | 1075 |
| D23 | 311 | **34** | 224 | **34** | 178 | **19** | 181 | **20** | 31 | **3** | 0 | **0** | 0 | **0** | 925 |
| D9 | 168 | **29** | 154 | **26** | 131 | **22** | 99 | **17** | 35 | **6** | 0 | **0** | 0 | **0** | 587 |
| D3 | 257 | **49** | 151 | **29** | 102 | **20** | 12 | **2** | 0 | **0** | 0 | **0** | 0 | **0** | 522 |
| D8 | 129 | **29** | 94 | **21** | 119 | **21** | 86 | **19** | 21 | **5** | 1 | **0** | 1 | **0** | 451 |
| D5 | 128 | **43** | 46 | **16** | 33 | **11** | 86 | **29** | 2 | **1** | 0 | **0** | 0 | **0** | 295 |
| D7 | 90 | **34** | 54 | **20** | 81 | **31** | 29 | **11** | 10 | **4** | 0 | **0** | 0 | **0** | 264 |
| D12 | 75 | **32** | 48 | **20** | 86 | **36** | 24 | **10** | 5 | **2** | 0 | **0** | 0 | **0** | 238 |
| D15 | 71 | **38** | 33 | **18** | 12 | **6** | 65 | **35** | 4 | **2** | 1 | **1** | 0 | **0** | 186 |
| D4 | 77 | **50** | 56 | **36** | 14 | **9** | 3 | **2** | 0 | **0** | 2 | **1** | 3 | **2** | 155 |
| D11 | 27 | **20** | 15 | **11** | 90 | **67** | 2 | **1** | 0 | **0** | 0 | **0** | 0 | **0** | 134 |
| D27 | 37 | **29** | 8 | **6** | 28 | **22** | 35 | **28** | 11 | **9** | 5 | **4** | 3 | **2** | 127 |
| D2 | 85 | **70** | 24 | **20** | 8 | **7** | 4 | **3** | 0 | **0** | 0 | **0** | 0 | **0** | 121 |
| D18 | 42 | **40** | 10 | **10** | 37 | **35** | 8 | **8** | 8 | **8** | 0 | **0** | 0 | **0** | 105 |
| D21 | 43 | **51** | 15 | **18** | 15 | **18** | 5 | **6** | 7 | **8** | 0 | **0** | 0 | **0** | 85 |
| D14 | 30 | **36** | 14 | **17** | 30 | **36** | 6 | **7** | 3 | **4** | 0 | **0** | 1 | **1** | 84 |
| D26 | 38 | **45** | 12 | **14** | 20 | **24** | 9 | **11** | 2 | **2** | 0 | **0** | 3 | **4** | 84 |
| D19 | 24 | **30** | 9 | **11** | 17 | **21** | 15 | **19** | 11 | **14** | 0 | **0** | 4 | **5** | 80 |
| D28 | 45 | **64** | 7 | **10** | 11 | **16** | 0 | **0** | 3 | **4** | 0 | **0** | 4 | **6** | 70 |
| D22 | 25 | **36** | 24 | **35** | 7 | **10** | 13 | **19** | 0 | **0** | 0 | **0** | 0 | **0** | 69 |
| D29 | 38 | **88** | 4 | **9** | 0 | **0** | 0 | **0** | 0 | **0** | 0 | **0** | 1 | **2** | 43 |
| D16 | 6 | **16** | 13 | **35** | 6 | **16** | 8 | **22** | 4 | **11** | 0 | **0** | 0 | **0** | 37 |
| D25 | 29 | **85** | 2 | **6** | 2 | **6** | 0 | **0** | 0 | **0** | 1 | **3** | 0 | **0** | 34 |
| D13 | 17 | **52** | 8 | **24** | 7 | **21** | 0 | **0** | 0 | **0** | 1 | **3** | 0 | **0** | 33 |
| D20 | 6 | **19** | 10 | **31** | 10 | **31** | 2 | **6** | 4 | **13** | 0 | **0** | 0 | **0** | 32 |
| D17 | 23 | **74** | 2 | **6** | 3 | **10** | 2 | **6** | 1 | **3** | 0 | **0** | 0 | **0** | 31 |
| D6 | 12 | **57** | 5 | **24** | 2 | **10** | 0 | **0** | 2 | **10** | 0 | **0** | 0 | **0** | 21 |
| D24 | 5 | **36** | 5 | **36** | 2 | **14** | 2 | **14** | 0 | **0** | 0 | **0** | 0 | **0** | 14 |
| TOPLAM | 3051 | **41** | 2499 | **34** | 2139 | **29** | 1468 | **20** | 381 | **5** | 43 | **1** | 46 | **1** | 9627 |

Tablo 11'e göre, araştırma kapsamındaki illerde yürütülen tüm disiplin soruşturmalarının, %41,09'u sonunda eylem sübuta erdirilemediğinden "işleme gerek olmadığı" önerisi, %58,91'i sonunda ise sübuta erdirilen eylemlere ilişkin, değişik yaptırımlar içeren *disiplin cezası* önerileri getirilmiştir.

*İşleme gerek olmadığı* önerisi getirilme oranının, yarıya yaklaşacak kadar yüksek çıkması, gözden kaçmamaktadır.

Tamamlanan disiplin soruşturmaları sonunda getirilen "İşleme gerek olmadığı" yönündeki önerilere ilişkin oranlar "Atatürk aleyhine işlenen suçlar" için %88, "İftira etmek" için %85, "Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak" için %74, "Tasarruf önlemlerine uymamak" için %70, "Rüşvet, irtikâp, hırsızlık" için %64, "Mal bildiriminde bulunmamak" için %57, "Kopya vermek" için %52, "Ticaret ya da gelir getirici işlerle uğraşmak" için %51 ve "Belirlenen giyim kurallarına uymamak" için ise %50 olarak bulunmuştur.

Tamamlanan birçok disiplin soruşturması sonunda, her hangi bir kategoride getirilen *disiplin cezası önerisi* sayılarının, *işleme gerek olmadığı* önerisi sayılarından daha azınlıkta kaldığı ortaya çıkmıştır.

Ön incelemelerde olduğu gibi disiplin soruşturmaları sonunda da, öğretmenlerin yüksek oranlarda gerçek dışı iddialarla karşı karşıya oldukları ya da yeterli bilgi, belge ve bulgulara ulaşamadığından, konusu suç olan bu eylemleri işlediklerinin kanıtlanamadığı görülmektedir. Ancak, sayılan ya da başka nedenlerden hangisinin sonuçları etkilediği, yeni bir araştırma konusudur.

Ön inceleme sonunda getirilen önerilerin değerlendirilmesi sırasında da değinildiği gibi, asılsız iddialara dayanılarak yapılan soruşturmalar, artan gerilim ve güvensizliğe neden olma olasılığına bağlı olarak, iş verimi, örgütsel bağlılık, ilişkiler vb üzerinde vb. olumsuz etkiler yaratabilecektir.

İddiaların asılsız olma olasılığına karşı, soruşturma yapmaya ve yaptırmaya yetkili makamların, suçun ve suç öğelerinin ortaya çıkarılarak önlem alınması kadar, öğretmenlerin korunmasının gereğine yönelik tutumları, bu açıdan oldukça önemlidir.

Soruşturma başlatılmadan önce, iddiaların çok iyi değerlendirilmesi, gerekirse işlem başlatılıp başlatılmamasına karar verebilmek amacıyla ön

araştırmalar yapılması iftiralara karşı ilk önlem olarak düşünülebilir. Soruşturma sonunda ise, iddianın iftira olduğunun ortaya çıkması durumunda, DMK'nin 25. maddesi uyarınca, adli makamlara suç duyurusunda bulunulması, caydırıcı etkileri bakımından, öğretmenlerin korunmasına yönelik alınabilecek başka bir önlemdir.

Tablo 11'deki verilerden çıkarılabilecek başka bir sonuç ise aynı eylemlerin karşılığı olarak önerilen disiplin cezalarının, farklılıklar göstermesidir. Görevin, iyi niyetli, kötü niyetli, düzensiz, kusurlu, kasıtlı olarak yerine getirilmemesi ya da savsaklanması, eylemin sonuçları ya da önceden ceza uygulandığı halde yinelenmesi (tekerrür), baskı, kayırma, soruşturmacı tutumları vb. nedenlerin, bu önerilerin farklılaşması üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bu sayılanlardan ya da başka hangi etkenlerin söz konusu farklılıklara neden olduğunun ortaya çıkarılabilmesi, yeni bir araştırma konusudur.

Tablo 3 ve 11'deki veriler karşılaştırıldığında, hem disiplin, hem ceza hukukunda suç sayılan ve 4483 Sayılı Yasa kapsamındaki kimi eylemlerle ilgili, disiplin soruşturması sonunda, sübuta erdirilerek disiplin cezası önerisi getirilen eylemlerin sayılarıyla, aynı eyleme ilişkin yürütülen ön inceleme sayılarının farklı olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı biçimde "Öğrencileri kışkırtmak" ve "İftira etmek" eylemiyle ilgili yapılan disiplin soruşturmaları sonunda bu iddiaların sübuta erdirilerek, öğretmenler hakkında değişik cezalar önerildiği halde, söz konusu eylemlerinden dolayı, ön inceleme başlatılmadığı görülmektedir.

Bu durum, değişik nedenlere bağlanabilmektedir. Sübuta eren eylem, ceza yükümlü yasalar kapsamında olduğu halde, görevden kaynaklanmadığı görüşüyle 4483 Sayılı Yasa kapsamı dışında değerlendirilerek, resen adli soruşturmaya başlanmıştır. Eylemle ilgili disiplin süreci işletildiği halde, adli kuruluşlara iletilmemiştir. Başka bir olasılık ise, eylemin soruşturma olurundaki iddialar boyutunda sübuta ermediği halde, yürütülen disiplin soruşturması sırasında, yalnızca disiplin hukuku kapsamında kalan, başka bir eylem olarak değerlendirilmesi ve buna göre ceza önerisi getirilmesidir. Yönetici ve soruşturmacı tutumları, baskı, kayırma vb. durumlar da sonuçlar üzerine

etkileri olabilecektir. Ancak, söz konusu farklılıkların nedenleri, yapılacak yeni araştırmalarla açıklanabilecektir.

## Disiplin Soruşturmasına Konu Olan Eylemler İle Getirilen Önerilerin İllere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular Ve Yorum

Öğretmenler hakkında yapılan disiplin soruşturmaları sonunda, aynı kategorideki eylemler için getirilen önerilerin frekans ve yüzde dağılımları bulunmuş, illere göre karşılaştırılması ise Pearson Kay-Kare Testleri kullanılarak yapılmıştır.

**Tablo 12.** Disiplin Soruşturmaları Ve Sonuçlarının İllere Göre Dağılımı

| EYLEM | İL/ÖNERİ | ÖNERİLER | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | **1** | **2** | **3** | **4** | **5** | **6** | **7** | **8** |
| D1 | G | 28 | 23 | 18 | 12 | 7 | 0 | 0 | 88 |
| | H | 31 | 33 | 6 | 8 | 3 | 0 | 0 | 81 |
| | E | 225 | 144 | 89 | 12 | 7 | 0 | 0 | 477 |
| | F | 25 | 27 | 31 | 20 | 11 | 1 | 2 | 117 |
| | J | 10 | 21 | 23 | 19 | 6 | 0 | 0 | 79 |
| | A | 41 | 39 | 12 | 7 | 0 | 0 | 0 | 99 |
| | D | 4 | 2 | 10 | 6 | 4 | 0 | 0 | 26 |
| | K | 146 | 380 | 254 | 151 | 0 | 0 | 0 | 931 |
| | B | 35 | 138 | 159 | 32 | 2 | 0 | 0 | 366 |
| | C | 66 | 42 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 111 |
| | I | 0 | 20 | 29 | 18 | 0 | 0 | 0 | 67 |
| TOPLAM | | **611** | **869** | **634** | **285** | **40** | **1** | **2** | **2442** |
| D2 | G | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| | J | 1 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 |
| | A | 24 | 3 | 2 | 4 | 0 | 0 | 0 | 33 |
| | D | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| | K | 0 | 2 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 |
| | B | 19 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 21 |
| | C | 40 | 17 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 57 |
| TOPLAM | | **85** | **24** | **8** | **4** | **0** | **0** | **0** | **121** |
| D3 | G | 3 | 1 | 8 | 0 | 0 | 0 | 0 | 12 |
| | H | 8 | 13 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 23 |
| | E | 94 | 57 | 49 | 0 | 0 | 0 | 0 | 200 |
| | F | 30 | 18 | 37 | 12 | 0 | 0 | 0 | 97 |
| | J | 2 | 6 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 12 |
| | A | 56 | 23 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 79 |
| | D | 0 | 1 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 |
| | K | 0 | 15 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 15 |
| | B | 44 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 49 |
| | C | 19 | 10 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 29 |
| | I | 1 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 |
| TOPLAM | | **257** | **151** | **102** | **12** | **0** | **0** | **0** | **522** |
| D4 | E | 6 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6 |
| | F | 3 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6 |
| | J | 3 | 6 | 3 | 1 | 0 | 0 | 0 | 13 |
| | A | 23 | 0 | 7 | 0 | 0 | 0 | 3 | 33 |
| | D | 0 | 4 | 3 | 2 | 0 | 2 | 0 | 11 |
| | K | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| | B | 5 | 10 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 15 |
| | C | 37 | 32 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 69 |
| TOPLAM | | **77** | **56** | **14** | **3** | **0** | **2** | **3** | **155** |

Tablo 12'nin devamı

| EYLEM | İL/ÖNERİ | ÖNERİLER | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
| D5 | G | 0 | 2 | 2 | 2 | 0 | 0 | 0 | 6 |
| | H | 0 | 18 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 20 |
| | E | 4 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6 |
| | F | 3 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 |
| | A | 47 | 2 | 27 | 84 | 0 | 0 | 0 | 160 |
| | D | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| | K | 0 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 |
| | B | 11 | 11 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 22 |
| | C | 63 | 8 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 71 |
| TOPLAM | | **128** | **46** | **33** | **86** | **2** | **0** | **0** | **295** |
| D6 | G | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 2 |
| | E | 7 | 1 | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 10 |
| | J | 1 | 4 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6 |
| | B | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 |
| TOPLAM | | **12** | **5** | **2** | **0** | **2** | **0** | **0** | **21** |
| D7 | G | 0 | 1 | 4 | 2 | 1 | 0 | 0 | 8 |
| | H | 0 | 9 | 3 | 6 | 9 | 0 | 0 | 27 |
| | E | 4 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6 |
| | F | 23 | 35 | 34 | 2 | 0 | 0 | 0 | 94 |
| | J | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| | A | 40 | 3 | 10 | 3 | 0 | 0 | 0 | 56 |
| | K | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| | C | 22 | 5 | 24 | 16 | 0 | 0 | 0 | 67 |
| | I | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| TOPLAM | | **90** | **54** | **81** | **29** | **10** | **0** | **0** | **264** |
| D8 | G | 6 | 1 | 6 | 3 | 0 | 0 | 0 | 16 |
| | H | 12 | 21 | 0 | 3 | 3 | 0 | 0 | 39 |
| | E | 20 | 16 | 5 | 4 | 11 | 0 | 1 | 57 |
| | F | 11 | 50 | 32 | 18 | 4 | 0 | 0 | 115 |
| | A | 28 | 2 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 33 |
| | D | 3 | 2 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 8 |
| | K | 7 | 0 | 34 | 25 | 3 | 0 | 0 | 69 |
| | B | 16 | 0 | 7 | 0 | 0 | 0 | 0 | 23 |
| | C | 24 | 0 | 27 | 31 | 0 | 0 | 0 | 82 |
| | I | 2 | 2 | 3 | 1 | 0 | 1 | 0 | 9 |
| TOPLAM | | **129** | **94** | **119** | **86** | **21** | **1** | **1** | **451** |
| D9 | G | 8 | 3 | 8 | 11 | 3 | 0 | 0 | 33 |
| | H | 7 | 56 | 13 | 8 | 9 | 0 | 0 | 93 |
| | E | 60 | 36 | 25 | 25 | 4 | 0 | 0 | 150 |
| | F | 27 | 40 | 34 | 22 | 6 | 0 | 0 | 129 |
| | J | 2 | 3 | 9 | 3 | 1 | 0 | 0 | 18 |
| | A | 22 | 3 | 13 | 3 | 0 | 0 | 0 | 41 |
| | D | 3 | 9 | 14 | 17 | 2 | 0 | 0 | 45 |
| | K | 27 | 0 | 0 | 9 | 6 | 0 | 0 | 42 |
| | B | 4 | 4 | 11 | 0 | 3 | 0 | 0 | 22 |
| | C | 8 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 9 |
| | I | 0 | 0 | 4 | 1 | 0 | 0 | 0 | 5 |
| TOPLAM | | **168** | **154** | **131** | **99** | **35** | **0** | **0** | **587** |
| D10 | G | 11 | 12 | 0 | 39 | 7 | 0 | 0 | 69 |
| | H | 1 | 43 | 18 | 16 | 13 | 0 | 0 | 91 |
| | E | 73 | 62 | 16 | 29 | 3 | 2 | 5 | 190 |
| | F | 11 | 42 | 59 | 57 | 36 | 10 | 4 | 219 |
| | J | 8 | 7 | 9 | 19 | 15 | 0 | 1 | 59 |
| | A | 91 | 28 | 10 | 39 | 6 | 11 | 3 | 188 |
| | D | 39 | 35 | 14 | 70 | 42 | 6 | 8 | 214 |
| | K | 22 | 47 | 0 | 62 | 5 | 0 | 0 | 136 |
| | B | 5 | 20 | 0 | 32 | 0 | 0 | 0 | 57 |
| | C | 21 | 27 | 0 | 8 | 3 | 0 | 1 | 60 |
| TOPLAM | | **282** | **323** | **126** | **371** | **130** | **29** | **22** | **1283** |

Tablo 12'nin devamı

| EYLEM | İL/ÖNERİ | ÖNERİLER | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | **1** | **2** | **3** | **4** | **5** | **6** | **7** | **8** |
| D11 | G | 1 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 |
| | E | 5 | 0 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 8 |
| | F | 0 | 6 | 10 | 1 | 0 | 0 | 0 | 17 |
| | A | 16 | 1 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 21 |
| | D | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| | K | 5 | 0 | 34 | 0 | 0 | 0 | 0 | 39 |
| | B | 0 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 |
| | C | 0 | 0 | 37 | 0 | 0 | 0 | 0 | 37 |
| | I | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| TOPLAM | | **27** | **15** | **90** | **2** | **0** | **0** | **0** | **134** |
| D12 | G | 6 | 2 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 11 |
| | H | 0 | 6 | 1 | 3 | 3 | 0 | 0 | 13 |
| | E | 12 | 2 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 18 |
| | F | 9 | 28 | 31 | 20 | 2 | 0 | 0 | 90 |
| | J | 1 | 1 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 |
| | A | 5 | 5 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 14 |
| | D | 1 | 1 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 7 |
| | K | 15 | 0 | 6 | 0 | 0 | 0 | 0 | 21 |
| | B | 4 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 7 |
| | C | 22 | 0 | 29 | 0 | 0 | 0 | 0 | 51 |
| | I | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| TOPLAM | | **75** | **48** | **86** | **24** | **5** | **0** | **0** | **238** |
| D13 | F | 0 | 3 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 8 |
| | J | 1 | 3 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 |
| | A | 16 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 16 |
| | D | 0 | 2 | 1 | 0 | 0 | 1 | 0 | 4 |
| TOPLAM | | **17** | **8** | **7** | **0** | **0** | **1** | **0** | **33** |
| D14 | G | 5 | 1 | 3 | 1 | 1 | 0 | 0 | 11 |
| | H | 0 | 4 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 8 |
| | F | 2 | 3 | 7 | 2 | 0 | 0 | 0 | 14 |
| | A | 20 | 5 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 30 |
| | D | 3 | 1 | 3 | 0 | 0 | 0 | 1 | 8 |
| | K | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 2 |
| | B | 0 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 |
| | C | 0 | 0 | 5 | 3 | 0 | 0 | 0 | 8 |
| TOPLAM | | **30** | **14** | **30** | **6** | **3** | **0** | **1** | **84** |
| D15 | G | 7 | 0 | 0 | 32 | 0 | 0 | 0 | 39 |
| | H | 1 | 9 | 4 | 5 | 3 | 0 | 0 | 22 |
| | E | 11 | 16 | 3 | 4 | 0 | 1 | 0 | 35 |
| | F | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 |
| | J | 3 | 3 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 9 |
| | A | 46 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 46 |
| | D | 0 | 0 | 3 | 5 | 1 | 0 | 0 | 9 |
| | K | 0 | 0 | 0 | 6 | 0 | 0 | 0 | 6 |
| | B | 2 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 |
| | C | 1 | 0 | 0 | 11 | 0 | 0 | 0 | 12 |
| | I | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| TOPLAM | | **71** | **33** | **12** | **65** | **4** | **1** | **0** | **186** |
| D16 | F | 4 | 6 | 6 | 0 | 0 | 0 | 0 | 16 |
| | D | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 2 |
| | K | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 2 |
| | B | 0 | 7 | 0 | 5 | 0 | 0 | 0 | 12 |
| | C | 1 | 0 | 0 | 2 | 1 | 0 | 0 | 4 |
| | I | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| TOPLAM | | 6 | 13 | 6 | 8 | 4 | 0 | 0 | 37 |
| D17 | G | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| | A | 16 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 16 |
| | D | 4 | 0 | 3 | 1 | 1 | 0 | 0 | 9 |
| | B | 2 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 |
| | C | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| TOPLAM | | **23** | **2** | **3** | **2** | **1** | **0** | **0** | **31** |

Tablo 12'nin devamı

| EYLEM | İL/ÖNERİ | ÖNERİLER | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
| D18 | G | 4 | 6 | 6 | 0 | 0 | 0 | 0 | 31 |
| | H | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 |
| | J | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 19 |
| | A | 0 | 7 | 0 | 5 | 0 | 0 | 0 | 44 |
| | B | 1 | 0 | 0 | 2 | 1 | 0 | 0 | 5 |
| | C | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 5 |
| TOPLAM | | **6** | **13** | **6** | **8** | **4** | **0** | **0** | **105** |
| D19 | H | 0 | 0 | 1 | 9 | 4 | 0 | 0 | 14 |
| | F | 0 | 7 | 2 | 3 | 0 | 0 | 0 | 12 |
| | J | 2 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 |
| | A | 18 | 2 | 3 | 1 | 0 | 0 | 4 | 28 |
| | D | 0 | 0 | 3 | 2 | 2 | 0 | 0 | 7 |
| | K | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 0 | 3 |
| | B | 4 | 0 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 9 |
| | C | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 2 |
| TOPLAM | | **24** | **9** | **17** | **15** | **11** | **0** | **4** | **80** |
| D20 | G | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| | F | 0 | 8 | 7 | 2 | 0 | 0 | 0 | 17 |
| | J | 0 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 |
| | A | 6 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6 |
| | K | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 2 |
| | C | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 2 |
| TOPLAM | | **6** | **10** | **10** | **2** | **4** | **0** | **0** | **32** |
| D21 | G | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| | H | 0 | 7 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 7 |
| | E | 8 | 1 | 2 | 5 | 0 | 0 | 0 | 16 |
| | F | 0 | 3 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 7 |
| | J | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| | A | 19 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 21 |
| | B | 13 | 0 | 9 | 0 | 2 | 0 | 0 | 24 |
| | C | 1 | 0 | 0 | 0 | 5 | 0 | 0 | 6 |
| TOPLAM | | **43** | **15** | **15** | **5** | **7** | **0** | **0** | **85** |
| D22 | G | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| | H | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| | E | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 2 |
| | F | 1 | 10 | 4 | 0 | 6 | 0 | 0 | 21 |
| | J | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 |
| | A | 12 | 3 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 17 |
| | B | 9 | 10 | 0 | 0 | 5 | 0 | 0 | 24 |
| TOPLAM | | **25** | **24** | **7** | **0** | **13** | **0** | **0** | **69** |
| D23 | G | 9 | 3 | 2 | 27 | 0 | 0 | 0 | 41 |
| | H | 3 | 5 | 10 | 14 | 12 | 0 | 0 | 44 |
| | E | 214 | 156 | 71 | 49 | 0 | 0 | 0 | 490 |
| | F | 10 | 34 | 62 | 47 | 14 | 0 | 0 | 167 |
| | J | 9 | 5 | 10 | 0 | 0 | 0 | 0 | 24 |
| | A | 22 | 1 | 10 | 1 | 0 | 0 | 0 | 34 |
| | D | 6 | 7 | 6 | 17 | 0 | 0 | 0 | 36 |
| | K | 13 | 0 | 0 | 16 | 0 | 0 | 0 | 29 |
| | B | 22 | 12 | 7 | 0 | 0 | 0 | 0 | 41 |
| | C | 0 | 0 | 0 | 10 | 5 | 0 | 0 | 15 |
| | I | 3 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 |
| TOPLAM | | **311** | **224** | **178** | **181** | **31** | **0** | **0** | **925** |
| D24 | G | 2 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 |
| | A | 3 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 |
| | B | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 |
| | C | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 2 |
| TOPLAM | | **5** | **5** | **2** | **0** | **2** | **0** | **0** | **14** |
| D25 | G | 4 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6 |
| | J | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| | A | 24 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 25 |
| | C | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 |
| TOPLAM | | **29** | **2** | **2** | **0** | **0** | **1** | **0** | **34** |

Tablo 12'nin devamı

| EYLEM | İL/ÖNERİ | ÖNERİLER | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
| D26 | G | 5 | 6 | 0 | 6 | 2 | 0 | 0 | 19 |
| | J | 6 | 5 | 3 | 3 | 0 | 0 | 0 | 17 |
| | A | 13 | 1 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 19 |
| | B | 14 | 0 | 12 | 0 | 0 | 0 | 0 | 26 |
| | C | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 3 |
| TOPLAM | | **38** | **12** | **20** | **9** | **2** | **0** | **3** | **84** |
| D27 | G | 6 | 3 | 1 | 14 | 3 | 1 | 0 | 28 |
| | H | 2 | 3 | 1 | 7 | 5 | 1 | 3 | 22 |
| | E | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 2 |
| | F | 0 | 1 | 7 | 10 | 0 | 0 | 0 | 18 |
| | J | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| | A | 17 | 0 | 6 | 2 | 1 | 0 | 0 | 26 |
| | D | 1 | 0 | 4 | 2 | 1 | 1 | 0 | 9 |
| | K | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 4 |
| | B | 7 | 0 | 8 | 0 | 0 | 0 | 0 | 15 |
| | I | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| TOPLAM | | **37** | **8** | **28** | **35** | **11** | **5** | **3** | **127** |
| D28 | A | 12 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 12 |
| | D | 33 | 7 | 11 | 3 | 0 | 0 | 3 | 57 |
| | K | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 |
| TOPLAM | | **45** | **7** | **11** | **3** | **0** | **0** | **4** | **70** |
| D29 | A | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 |
| | K | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| | B | 35 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 38 |
| | C | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 |
| TOPLAM | | **38** | **4** | **0** | **0** | **0** | **0** | **1** | **43** |
| D30 | G | 110 | 22 | 25 | 31 | 5 | 0 | 0 | 193 |
| | H | 29 | 24 | 6 | 6 | 2 | 1 | 1 | 69 |
| | E | 69 | 23 | 15 | 6 | 15 | 1 | 0 | 129 |
| | F | 76 | 158 | 184 | 54 | 19 | 0 | 0 | 491 |
| | J | 25 | 25 | 21 | 19 | 6 | 0 | 1 | 97 |
| | B | 11 | 8 | 77 | 0 | 0 | 0 | 0 | 96 |
| TOPLAM | | **320** | **260** | **328** | **116** | **47** | **2** | **2** | **1075** |

EK 6 (Tablo 2) ve Tablo 12'deki verilere göre 2001-2006 yılları arasındaki tüm disiplin soruşturmalarının %18,72'si "E", %17,27'si "F", %13,67'si "K", %11,47'si "A", %9,29'u "B", %7,32'si "C", %6,54'ü "G", %5,98'i "H", %4,77'si "D", %3,98'i "J" ve %0,99'u "I" olarak kodlanan illerde yapılmıştır.

Ön incelemelerde olduğu kadar büyük oranlara ulaşmamış olmakla birlikte, disiplin soruşturmaları sayılarının, illere göre dağılımları arasında farklılaşmalar gözlenmiştir. "Mal bildiriminde bulunmamak" ve "Rüşvet, irtikâp, hırsızlık" eylemlerinden dolayı soruşturma yapılan il sayısı daha azdır. Aynı biçimde, illere, disiplin soruşturması konusu olan eylemlerin sayılarına ilişkin oranların da değiştiği görülmektedir. Bu farklılıkların ön incelemelerde olduğu gibi, aşağıdaki etkenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

DMK, 1702, 4357 ve 5442 Sayılı Yasalar ile disiplin işlemlerini düzenleyen yönetmelikler uyarınca, disiplin soruşturmaları, uygulamaya ilişkin

aralarında yönetsel açıdan organik bir bağ bulunmayan illerde başlatılmakta ve tamamlanmaktadır. Birbirinden bağımsız hareket eden iller arasında, disiplin işlemlerine ilişkin, farklı yerleşmiş uygulamaların bulunması, yöneticilerin yaklaşımları, hoş görü düzeyleri, tutumları, anlayışları, ön incelemelerde olduğu gibi, disiplin soruşturması sayıları ve sonuçlarını etkileyebilecektir.

İllerde görev yapan öğretmen sayılarındaki değişmeler, disiplin soruşturması sayılarına yansıyabilecektir. Ayrıca, yasaları bilmeyen ya da siyasal, kültürel vb. öğelere bağlı olarak, benzer suç eğilimleri bulunan öğretmenlerin illere göre dağılımından, disiplin soruşturması sayılarının etkilenebileceği düşünülmektedir.

Bu sayılanlar arasından ya da başka hangi nedenlerden dolayı, yürütülen ön inceleme sayılarının illere göre değiştiğinin bilimsel olarak ortaya çıkarılması, yeni bir araştırma konusudur.

DMK, 1702, 4357 Sayılı Yasalar uyarınca, disiplin soruşturması sonunda getirilen öneriler, eyleminden dolayı, memura hangi cezanın uygulanması gerektiğine ilişkin, disiplin amirlerinin verecekleri kararlara dayanak sağlayan, soruşturmayı yürüten kişinin, bilgi ve bulgular doğrultusunda ulaştığı görüşleridir (MEB. Teftiş Kurulu, 2006, 123-124).

Bu nedenle memurun, aynı eylemlerinden dolayı açılan disiplin soruşturmaları sonunda, disiplin suçu sayılan aynı nitelikteki ve kategorideki eylemlere, tüm illerde aynı cezaların önerilmesi, yasal hükümlerin her yerde aynı uygulanması, adaletin sağlanması açısından bu görüşler önemlidir.

Öğretmenler hakkında yürütülen disiplin soruşturmaları sonunda getirilen öneriler arasında, illere göre farklılıklar olup olmadığının karşılaştırılmasına ilişkin, her eylem için ayrı yapılan test sonuçları ise Tablo 13’te verilmiştir.

**Tablo 13.** Disiplin Soruşturması Sonuçlarının İllere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Test Sonuçları

| EYLEMLER | Pearson Kay-Kare Testleri | | | |
|---|---|---|---|---|
| | N | Değer | Serbestlik derecesi | P |
| Görevde düzensiz, kusurlu davranmak, verilen emir ve görevleri zamanında ya da kasıtlı olarak yapmamak, karşı çıkmak. | 2.442 | 682,190 | 60 | 0,000 |
| Tasarruf önlemlerine uymamak. | 121 | 69,599 | 18 | 0,000 |
| Usulsüz ya da toplu başvuruda bulunmak. | 522 | 219,560 | 30 | 0,000 |
| Belirlenen giyinme kurallarına uymamak. | 155 | 115,697 | 35 | 0,000 |
| İşbirliği içinde görev yapmamak. | 295 | 319,330 | 32 | 0,000 |
| Mal bildiriminde bulunmamak. | 21 | 14,712 | 9 | 0,099 |
| Devlete ait belge, araç gereçleri korumamak, özel islerinde, çıkarı için kullanmak ya da yitirmek. | 264 | 180,141 | 32 | 0,000 |
| Hizmet içinde ya da dışında memur saygınlığını sarsacak davranışlarda bulunmak. | 451 | 338,886 | 54 | 0,000 |
| Başkalarına kaba, kötü davranmak, saygısızlık yapmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek. | 587 | 229,839 | 40 | 0,000 |
| Göreve gelmemek, geç gelmek ya da erken ayrılmak. | 1.283 | 513,620 | 54 | 0,000 |
| Borçlarını ödememek. | 134 | 157,183 | 24 | 0,000 |
| Kurumların huzurunu, çalışma düzenini bozmak. | 238 | 154,330 | 40 | 0,000 |
| Kopya vermek. | 33 | 39,741 | 9 | 0,000 |
| Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak. | 84 | 116,192 | 35 | 0,000 |
| İzinsiz il dışına çıkmak. | 186 | 246,588 | 50 | 0,000 |
| Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak, kullanmak. | 37 | 50,015 | 20 | 0,000 |
| Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak. | 31 | 42,157 | 16 | 0,000 |
| Sarhoşluk, görev yerinde içki içmek. | 105 | 112,066 | 20 | 0,000 |
| Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek. | 80 | 134,095 | 35 | 0,000 |
| Görev ya da soruşturma yürütülürken yanlı davranmak. | 32 | 68,769 | 20 | 0,000 |
| Ticaret ya da gelir getirici islerle uğraşmak. | 85 | 147,486 | 28 | 0,000 |
| Öğrencileri kışkırtmak. | 69 | 36,702 | 18 | 0,006 |
| Başkalarını darp etmek ya da öğrenciyi dövmek. | 925 | 481,018 | 40 | 0,000 |
| Kumar alışkanlığı ya da genele açık yerlerde kumar oynamak. | 14 | 22,330 | 9 | 0,008 |
| İftira etmek. | 34 | 51,238 | 9 | 0,000 |
| Siyasi ya da ideolojik etkinlikler, arananları gizlemek. | 84 | 130,320 | 20 | 0,000 |
| Öğrenciye, öğretmene taciz, sarkıntılık, iffetsizlik. | 127 | 129,981 | 54 | 0,000 |
| Rüşvet, irtikâp, hırsızlık. | 70 | 24,439 | 8 | 0,002 |
| Atatürk aleyhine işlenen suçlar. | 43 | 53,169 | 6 | 0,000 |
| Diğer. | 1.075 | 366,608 | 30 | 0,000 |

"Mal bildiriminde bulunmamak" eylemiyle ilgili önerilerin karşılaştırılmasına ilişkin analizde (P>0,05), öğretmenlerin bu eylemleriyle ilgili yürütülen disiplin soruşturmaları sonunda getirilen öneriler arasında, illere göre anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin "Görevde düzensiz, kusurlu davranmak, verilen emir ve görevleri zamanında ya da kasıtlı olarak yapmamak, karşı çıkmak", "Tasarruf önlemlerine uymamak", "Usulsüz ya da toplu başvuruda bulunmak", "Belirlenen giyim kurallarına uymamak", "İşbirliği içinde görev yapmamak",

“Devlete ait belge, araç gereçleri korumamak, özel islerinde, çıkarı için kullanmak ya da yitirmek”, “Hizmet içinde ya da dışında memur saygınlığını sarsacak davranışlarda bulunmak”, “Başkalarına kaba, kötü davranmak, saygısızlık yapmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek”, “Göreve gelmemek, geç gelmek ya da erken ayrılmak”, “Borçlarını ödememek”, “Kurumların huzurunu, çalışma düzenini bozmak”, “Kopya vermek”, “Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak”, “İzinsiz il dışına çıkmak”, “Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak, kullanmak”, “Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak”, “Sarhoşluk, görev yerinde içki içmek”, “Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek”, “Görev ya da soruşturma yürütülürken yanlı davranmak”, “Ticaret ya da gelir getirici islerle uğraşmak”, “Öğrencileri kışkırtmak”, “Başkalarını darp etmek ya da öğrenciyi dövmek”, “Kumar alışkanlığı ya da genele açık yerlerde kumar oynamak”, “İftira etmek”, “Siyasi ya da ideolojik etkinlikler, arananları gizlemek”, “Öğrenciye, öğretmene taciz, sarkıntılık, iffetsizlik”, “Rüşvet, irtikâp, hırsızlık”, “Atatürk aleyhine işlenen suçlar” ve “Diğer” olarak gruplandırılan eylemleriyle ilgili önerilerin karşılaştırılmasına ilişkin analizde ise ($P<0,05$), yürütülen disiplin soruşturmaları sonunda getirilen öneriler arasında, illere göre anlamlı bir ilişki bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Bu bulgulara göre, ön incelemeler sonunda getirilen öneriler, illere göre farklılaştığı halde, yalnızca biri dışındaki eylemleriyle ilgili, öğretmenler hakkında yürütülen disiplin soruşturmaları sonunda getirilen önerilerin, illere benzer olduğu görülmektedir.

Disiplin hukukunda suç sayılan eylemlerin ve bunlara uygulanacak yaptırımların karmaşıklığına karşın, farklı illerde yürütülen disiplin soruşturmalarının benzer önerilerle sonuçlanması, soruşturmacıların, uzmanlık gerektiren bu alandaki yeterlilikleri ve yasalara uygun davranmadaki kararlı tutumları açısından oldukça önemli bir bulgudur.

Ön inceleme sonuçlarının illere göre farklılaşmasına neden olan olası etkenler, disiplin soruşturmalarına yansımamıştır. Farklı illerde görev yapan soruşturmacılar, disiplin soruşturmalarının yasalara uygun olarak

sonuçlandırılması sürecinde düşünce ve eylem birliği içindedirler. Bu sonuç, yasaların aynı uygulanması, disiplin uygulamalarında birliğin ve adaletin sağlanmasına önemli bir katkıdır.

## Disiplin Soruşturmasına Konu Olan Eylemler İle Getirilen Önerilerin Yıllara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular Ve Yorum

Öğretmenler hakkında yapılan disiplin soruşturmaları sonunda, aynı kategorideki eylemler için getirilen önerilerin frekans ve yüzde dağılımları bulunmuş, yıllara göre karşılaştırılması ise Pearson Kay-Kare Testleri kullanılarak yapılmıştır.

**Tablo 14.** Disiplin Soruşturmaları Sonuçlarının Yıllara Göre Dağılımı

| EYLEM | YIL | ÖNERİLER VE SAYILARI | | | | | | | TOPLAM | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | **1** | **2** | **3** | **4** | **5** | **6** | **7** | **N** | **%** |
| D1 | 2001 | 85 | 147 | 92 | 45 | 2 | 0 | 0 | 371 | 15,19 |
| | 2002 | 68 | 122 | 114 | 41 | 1 | 0 | 0 | 346 | 14,17 |
| | 2003 | 93 | 165 | 128 | 59 | 7 | 0 | 0 | 452 | 18,51 |
| | 2004 | 123 | 136 | 103 | 51 | 18 | 0 | 0 | 431 | 17,65 |
| | 2005 | 131 | 162 | 104 | 52 | 3 | 1 | 1 | 454 | 18,59 |
| | 2006 | 111 | 137 | 93 | 37 | 9 | 0 | 1 | 388 | 15,89 |
| TOPLAM | - | **611** | **869** | **634** | **285** | **40** | **1** | **2** | **2442** | 100,00 |
| D2 | 2001 | 5 | 2 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 9 | 7,44 |
| | 2002 | 19 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 20 | 16,53 |
| | 2003 | 15 | 6 | 1 | 2 | 0 | 0 | 0 | 24 | 19,83 |
| | 2004 | 12 | 4 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 17 | 14,05 |
| | 2005 | 20 | 4 | 3 | 1 | 0 | 0 | 0 | 28 | 23,14 |
| | 2006 | 14 | 7 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 23 | 19,01 |
| TOPLAM | - | **85** | **24** | **8** | **4** | **0** | **0** | **0** | **121** | 100,00 |
| D3 | 2001 | 57 | 23 | 14 | 0 | 0 | 0 | 0 | 94 | 18,01 |
| | 2002 | 31 | 24 | 8 | 0 | 0 | 0 | 0 | 63 | 12,07 |
| | 2003 | 23 | 28 | 14 | 0 | 0 | 0 | 0 | 65 | 12,45 |
| | 2004 | 45 | 17 | 23 | 0 | 0 | 0 | 0 | 85 | 16,28 |
| | 2005 | 43 | 30 | 27 | 0 | 5 | 0 | 0 | 105 | 20,11 |
| | 2006 | 58 | 29 | 16 | 0 | 7 | 0 | 0 | 110 | 21,07 |
| TOPLAM | - | **257** | **151** | **102** | **0** | **12** | **0** | **0** | **522** | 100,00 |
| D4 | 2001 | 19 | 10 | 6 | 1 | 0 | 2 | 3 | 41 | 26,45 |
| | 2002 | 10 | 6 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 19 | 12,26 |
| | 2003 | 9 | 5 | 1 | 2 | 0 | 0 | 0 | 17 | 10,97 |
| | 2004 | 11 | 13 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 28 | 18,06 |
| | 2005 | 12 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 17 | 10,97 |
| | 2006 | 16 | 17 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 33 | 21,29 |
| TOPLAM | - | **77** | **56** | **14** | **3** | **0** | **2** | **3** | **155** | 100,00 |
| D5 | 2001 | 17 | 7 | 6 | 20 | 2 | 0 | 0 | 52 | 17,63 |
| | 2002 | 20 | 6 | 9 | 16 | 0 | 0 | 0 | 51 | 17,29 |
| | 2003 | 25 | 5 | 5 | 28 | 0 | 0 | 0 | 63 | 21,36 |
| | 2004 | 23 | 16 | 9 | 22 | 0 | 0 | 0 | 70 | 23,73 |
| | 2005 | 15 | 4 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 22 | 7,46 |
| | 2006 | 28 | 8 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 37 | 12,54 |
| TOPLAM | - | **128** | **46** | **33** | **86** | **2** | **0** | **0** | **295** | 100,00 |

Tablo 14'ün devamı

| EYLEM | YIL | ÖNERİLER VE SAYILARI | | | | | | | TOPLAM | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | N | % |
| D6 | 2001 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 4,76 |
| | 2002 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 9,52 |
| | 2003 | 3 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 5 | 23,81 |
| | 2004 | 4 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 9 | 42,86 |
| | 2005 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 14,29 |
| | 2006 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 4,76 |
| TOPLAM | - | **12** | **5** | **2** | **0** | **2** | **0** | **0** | **21** | 100,00 |
| D7 | 2001 | 19 | 10 | 24 | 1 | 2 | 0 | 0 | 56 | 21,21 |
| | 2002 | 6 | 5 | 9 | 5 | 1 | 0 | 0 | 26 | 9,85 |
| | 2003 | 9 | 8 | 8 | 4 | 1 | 0 | 0 | 30 | 11,36 |
| | 2004 | 7 | 9 | 8 | 1 | 0 | 0 | 0 | 25 | 9,47 |
| | 2005 | 21 | 5 | 7 | 1 | 0 | 0 | 0 | 34 | 12,88 |
| | 2006 | 28 | 17 | 25 | 17 | 6 | 0 | 0 | 93 | 35,23 |
| TOPLAM | - | **90** | **54** | **81** | **29** | **10** | **0** | **0** | **264** | 100,00 |
| D8 | 2001 | 12 | 0 | 3 | 16 | 3 | 0 | 0 | 34 | 7,54 |
| | 2002 | 24 | 13 | 7 | 9 | 7 | 0 | 0 | 60 | 13,30 |
| | 2003 | 25 | 20 | 22 | 10 | 1 | 1 | 0 | 79 | 17,52 |
| | 2004 | 27 | 19 | 26 | 26 | 10 | 0 | 0 | 108 | 23,95 |
| | 2005 | 20 | 8 | 28 | 5 | 0 | 0 | 1 | 62 | 13,75 |
| | 2006 | 21 | 34 | 33 | 20 | 0 | 0 | 0 | 108 | 23,95 |
| TOPLAM | - | **129** | **94** | **119** | **86** | **21** | **1** | **1** | **451** | 100,00 |
| D9 | 2001 | 8 | 10 | 14 | 9 | 8 | 0 | 0 | 49 | 8,35 |
| | 2002 | 13 | 37 | 24 | 11 | 5 | 0 | 0 | 90 | 15,33 |
| | 2003 | 12 | 20 | 7 | 14 | 14 | 0 | 0 | 67 | 11,41 |
| | 2004 | 43 | 33 | 35 | 29 | 4 | 0 | 0 | 144 | 24,53 |
| | 2005 | 59 | 34 | 31 | 22 | 3 | 0 | 0 | 149 | 25,38 |
| | 2006 | 33 | 20 | 20 | 14 | 1 | 0 | 0 | 88 | 14,99 |
| TOPLAM | - | **168** | **154** | **131** | **99** | **35** | **0** | **0** | **587** | 100,00 |
| D10 | 2001 | 47 | 51 | 23 | 74 | 23 | 3 | 4 | 225 | 17,54 |
| | 2002 | 41 | 66 | 23 | 64 | 23 | 6 | 7 | 230 | 17,93 |
| | 2003 | 63 | 87 | 13 | 72 | 13 | 4 | 5 | 257 | 20,03 |
| | 2004 | 54 | 53 | 17 | 47 | 25 | 3 | 3 | 202 | 15,74 |
| | 2005 | 37 | 39 | 17 | 76 | 26 | 5 | 1 | 201 | 15,67 |
| | 2006 | 40 | 27 | 33 | 38 | 20 | 8 | 2 | 168 | 13,09 |
| TOPLAM | - | **282** | **323** | **126** | **371** | **130** | **29** | **22** | **1283** | 100,00 |
| D11 | 2001 | 4 | 2 | 16 | 0 | 0 | 0 | 0 | 22 | 16,42 |
| | 2002 | 5 | 2 | 13 | 0 | 0 | 0 | 0 | 20 | 14,93 |
| | 2003 | 2 | 6 | 14 | 0 | 0 | 0 | 0 | 22 | 16,42 |
| | 2004 | 4 | 0 | 7 | 0 | 0 | 0 | 0 | 11 | 8,21 |
| | 2005 | 3 | 3 | 16 | 0 | 0 | 0 | 0 | 22 | 16,42 |
| | 2006 | 9 | 2 | 24 | 2 | 0 | 0 | 0 | 37 | 27,61 |
| TOPLAM | - | **27** | **15** | **90** | **2** | **0** | **0** | **0** | **134** | 100,00 |
| D12 | 2001 | 8 | 4 | 12 | 3 | 3 | 0 | 0 | 30 | 12,61 |
| | 2002 | 0 | 3 | 9 | 2 | 0 | 0 | 0 | 14 | 5,88 |
| | 2003 | 11 | 3 | 10 | 0 | 0 | 0 | 0 | 24 | 10,08 |
| | 2004 | 25 | 12 | 11 | 3 | 1 | 0 | 0 | 52 | 21,85 |
| | 2005 | 16 | 12 | 27 | 3 | 0 | 0 | 0 | 58 | 24,37 |
| | 2006 | 15 | 14 | 17 | 13 | 1 | 0 | 0 | 60 | 25,21 |
| TOPLAM | - | **75** | **48** | **86** | **24** | **5** | **0** | **0** | **238** | 100,00 |
| 13 | 2001 | 6 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6 | 18,18 |
| | 2002 | 2 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 12,12 |
| | 2003 | 5 | 7 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 15 | 45,45 |
| | 2004 | 4 | 1 | 1 | 0 | 0 | 1 | 0 | 7 | 21,21 |
| | 2005 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 3,03 |
| TOPLAM | - | **17** | **8** | **7** | **0** | **0** | **1** | **0** | **33** | 100,00 |

Tablo 14'ün devamı

| EYLEM | YIL | ÖNERİLER VE SAYILARI | | | | | | | TOPLAM | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | N | % |
| D14 | 2001 | 7 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 9 | 10,71 |
| | 2002 | 1 | 2 | 3 | 0 | 0 | 0 | 1 | 7 | 8,33 |
| | 2003 | 1 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 4,76 |
| | 2004 | 5 | 2 | 8 | 0 | 1 | 0 | 0 | 16 | 19,05 |
| | 2005 | 8 | 2 | 5 | 4 | 2 | 0 | 0 | 21 | 25,00 |
| | 2006 | 8 | 6 | 12 | 1 | 0 | 0 | 0 | 27 | 32,14 |
| TOPLAM | - | **30** | **14** | **30** | **6** | **3** | **0** | **1** | **84** | 100,00 |
| D15 | 2001 | 12 | 4 | 3 | 19 | 4 | 0 | 0 | 42 | 22,58 |
| | 2002 | 16 | 4 | 4 | 11 | 0 | 0 | 0 | 35 | 18,82 |
| | 2003 | 14 | 7 | 1 | 9 | 0 | 0 | 0 | 31 | 16,67 |
| | 2004 | 18 | 8 | 2 | 9 | 0 | 0 | 0 | 37 | 19,89 |
| | 2005 | 8 | 7 | 0 | 10 | 0 | 0 | 0 | 25 | 13,44 |
| | 2006 | 3 | 3 | 2 | 7 | 0 | 1 | 0 | 16 | 8,60 |
| TOPLAM | - | **71** | **33** | **12** | **65** | **4** | **1** | **0** | **186** | 100,00 |
| D16 | 2002 | 0 | 1 | 1 | 0 | 2 | 0 | 0 | 4 | 10,81 |
| | 2003 | 2 | 1 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 5 | 13,51 |
| | 2004 | 1 | 9 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 13 | 35,14 |
| | 2005 | 2 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 5 | 13,51 |
| | 2006 | 1 | 1 | 3 | 5 | 0 | 0 | 0 | 10 | 27,03 |
| TOPLAM | - | **6** | **13** | **6** | **8** | **4** | **0** | **0** | **37** | 100,00 |
| D17 | 2001 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 16,13 |
| | 2002 | 6 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6 | 19,35 |
| | 2003 | 1 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 9,68 |
| | 2004 | 6 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 9 | 29,03 |
| | 2005 | 1 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 2 | 6,45 |
| | 2006 | 4 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 6 | 19,35 |
| TOPLAM | - | **23** | **2** | **3** | **2** | **1** | **0** | **0** | **31** | 100,00 |
| D18 | 2001 | 5 | 3 | 3 | 3 | 2 | 0 | 0 | 16 | 15,24 |
| | 2002 | 9 | 1 | 5 | 1 | 3 | 0 | 0 | 19 | 18,10 |
| | 2003 | 3 | 2 | 2 | 2 | 1 | 0 | 0 | 10 | 9,52 |
| | 2004 | 13 | 1 | 13 | 0 | 2 | 0 | 0 | 29 | 27,62 |
| | 2005 | 4 | 0 | 7 | 0 | 0 | 0 | 0 | 11 | 10,48 |
| | 2006 | 8 | 3 | 7 | 2 | 0 | 0 | 0 | 20 | 19,05 |
| TOPLAM | - | **42** | **10** | **37** | **8** | **8** | **0** | **0** | **105** | 100,00 |
| D19 | 2001 | 2 | 0 | 0 | 6 | 2 | 0 | 0 | 10 | 12,50 |
| | 2002 | 4 | 3 | 2 | 1 | 2 | 0 | 0 | 12 | 15,00 |
| | 2003 | 3 | 0 | 9 | 5 | 1 | 0 | 0 | 18 | 22,50 |
| | 2004 | 4 | 4 | 3 | 2 | 2 | 0 | 0 | 15 | 18,75 |
| | 2005 | 4 | 0 | 1 | 1 | 4 | 0 | 1 | 11 | 13,75 |
| | 2006 | 7 | 2 | 2 | 0 | 0 | 0 | 3 | 14 | 17,50 |
| TOPLAM | - | **24** | **9** | **17** | **15** | **11** | **0** | **4** | **80** | 100,00 |
| D20 | 2002 | 0 | 5 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 8 | 25,00 |
| | 2003 | 2 | 1 | 3 | 0 | 1 | 0 | 0 | 7 | 21,88 |
| | 2004 | 1 | 3 | 4 | 2 | 0 | 0 | 0 | 10 | 31,25 |
| | 2005 | 1 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 0 | 4 | 12,50 |
| | 2006 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 9,38 |
| TOPLAM | - | **6** | **10** | **10** | **2** | **4** | **0** | **0** | **32** | 100,00 |
| D21 | 2001 | 9 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 10 | 11,76 |
| | 2002 | 10 | 2 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 13 | 15,29 |
| | 2003 | 9 | 2 | 1 | 5 | 0 | 0 | 0 | 17 | 20,00 |
| | 2004 | 3 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 0 | 6 | 7,06 |
| | 2005 | 5 | 2 | 5 | 0 | 1 | 0 | 0 | 13 | 15,29 |
| | 2006 | 7 | 9 | 9 | 0 | 1 | 0 | 0 | 26 | 30,59 |
| TOPLAM | - | **43** | **15** | **15** | **5** | **7** | **0** | **0** | **85** | 100,00 |

Tablo 14'ün devamı

| EYLEM | YIL | ÖNERİLER VE SAYILARI | | | | | | | TOPLAM | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | N | % |
| D22 | 2001 | 7 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 7 | 10,14 |
| | 2002 | 1 | 6 | 2 | 2 | 0 | 0 | 0 | 11 | 15,94 |
| | 2003 | 8 | 12 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 21 | 30,43 |
| | 2004 | 4 | 0 | 0 | 5 | 0 | 0 | 0 | 9 | 13,04 |
| | 2005 | 2 | 1 | 1 | 3 | 0 | 0 | 0 | 7 | 10,14 |
| | 2006 | 3 | 5 | 3 | 3 | 0 | 0 | 0 | 14 | 20,29 |
| TOPLAM | - | **25** | **24** | **7** | **13** | **0** | **0** | **0** | **69** | 100,00 |
| D23 | 2001 | 71 | 29 | 12 | 31 | 4 | 0 | 0 | 147 | 15,89 |
| | 2002 | 61 | 24 | 18 | 20 | 14 | 0 | 0 | 137 | 14,81 |
| | 2003 | 9 | 41 | 21 | 19 | 3 | 0 | 0 | 93 | 10,05 |
| | 2004 | 61 | 46 | 51 | 46 | 2 | 0 | 0 | 206 | 22,27 |
| | 2005 | 49 | 56 | 32 | 37 | 2 | 0 | 0 | 176 | 19,03 |
| | 2006 | 60 | 28 | 44 | 28 | 6 | 0 | 0 | 166 | 17,95 |
| TOPLAM | - | **311** | **224** | **178** | **181** | **31** | **0** | **0** | **925** | 100,00 |
| D24 | 2001 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 | 7,14 |
| | 2003 | 2 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 35,71 |
| | 2004 | 0 | 2 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 3 | 21,43 |
| | 2006 | 3 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 35,71 |
| TOPLAM | - | **5** | **5** | **2** | **0** | **2** | **0** | **0** | **14** | 100,00 |
| D25 | 2001 | 10 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 10 | 29,41 |
| | 2002 | 3 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6 | 17,65 |
| | 2003 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 14,71 |
| | 2004 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 | 2,94 |
| | 2005 | 11 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 12 | 35,29 |
| TOPLAM | - | **29** | **2** | **2** | **0** | **0** | **1** | **0** | **34** | 100,00 |
| D26 | 2001 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1,19 |
| | 2002 | 8 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 8 | 9,52 |
| | 2003 | 12 | 0 | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 14 | 16,67 |
| | 2004 | 3 | 7 | 2 | 0 | 0 | 0 | 1 | 13 | 15,48 |
| | 2005 | 7 | 2 | 13 | 3 | 0 | 0 | 1 | 26 | 30,95 |
| | 2006 | 7 | 3 | 4 | 6 | 1 | 0 | 1 | 22 | 26,19 |
| TOPLAM | - | **38** | **12** | **20** | **9** | **2** | **0** | **3** | **84** | 100,00 |
| D27 | 2001 | 5 | 0 | 2 | 9 | 2 | 0 | 0 | 18 | 14,17 |
| | 2002 | 7 | 0 | 7 | 2 | 3 | 1 | 0 | 20 | 15,75 |
| | 2003 | 6 | 8 | 15 | 3 | 1 | 0 | 0 | 33 | 25,98 |
| | 2004 | 10 | 0 | 4 | 10 | 1 | 0 | 2 | 27 | 21,26 |
| | 2005 | 5 | 0 | 0 | 6 | 0 | 2 | 1 | 14 | 11,02 |
| | 2006 | 4 | 0 | 0 | 5 | 4 | 2 | 0 | 15 | 11,81 |
| TOPLAM | - | **37** | **8** | **28** | **35** | **11** | **5** | **3** | **127** | 100,00 |
| D28 | 2001 | 4 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 1 | 7 | 10,00 |
| | 2002 | 4 | 2 | 3 | 2 | 0 | 0 | 2 | 13 | 18,57 |
| | 2003 | 11 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 11 | 15,71 |
| | 2004 | 17 | 1 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 22 | 31,43 |
| | 2005 | 6 | 4 | 2 | 1 | 0 | 0 | 1 | 14 | 20,00 |
| | 2006 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 4,29 |
| TOPLAM | - | **45** | **7** | **11** | **3** | **0** | **0** | **4** | **70** | 100,00 |
| D29 | 2001 | 29 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 30 | 69,77 |
| | 2002 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 2,33 |
| | 2004 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 6 | 13,95 |
| | 2005 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 6,98 |
| | 2006 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 6,98 |
| TOPLAM | - | **38** | **4** | **0** | **0** | **0** | **0** | **1** | **43** | 100,00 |
| D30 | 2001 | 38 | 20 | 20 | 8 | 9 | 0 | 0 | 95 | 8,84 |
| | 2002 | 54 | 26 | 35 | 21 | 7 | 0 | 1 | 144 | 13,40 |
| | 2003 | 39 | 10 | 31 | 24 | 1 | 1 | 0 | 106 | 9,86 |
| | 2004 | 46 | 27 | 22 | 12 | 9 | 0 | 0 | 116 | 10,79 |
| | 2005 | 86 | 136 | 155 | 15 | 13 | 1 | 1 | 407 | 37,86 |
| | 2006 | 57 | 41 | 65 | 36 | 8 | 0 | 0 | 207 | 19,26 |
| TOPLAM | - | **320** | **260** | **328** | **116** | **47** | **2** | **2** | **1075** | 100,00 |

Tablo 14'teki verilere göre "Görevde düzensiz, kusurlu davranmak, verilen emir ve görevleri zamanında ya da kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak" eylemleriyle ilgili en çok soruşturmanın 2005, en az 2002 yılında yapılmış, yıllara göre birbirine çok yakın olan dağılımları %18, 59 ile 14,57 oranları arasında değişmektedir.

"Tasarruf önlemlerine uymamak" eylemiyle ilgili, en çok disiplin soruşturması %23,14'lük bir oran ile 2005, en az ise %7,44 ile 2001 yılında yapılmıştır.

"Usulsüz başvuruda ya da şikâyette bulunmak" eylemleriyle ilgili, çok disiplin soruşturması yapılan yıl %21,07'lik bir oran ile 2006, en az ise %12,07 ile 2001'dir.

"Belirlenen giyinme kurallarına uymamak" eylemleriyle ilgili, %26,45'lik oran ile en çok disiplin soruşturması yapılan yıl 2001 olmuştur.

"İşbirliği içinde görev yapmamak" eylemleriyle ilgili, en çok disiplin soruşturması yapılan yıl, %23,73'lük bir oran ile 2004, en az ise %7,46 ile 2005'tir.

"Mal bildiriminde bulunmamak" eylemleriyle ilgili, öğretmenler hakkında yürütülen disiplin soruşturmalarının, %42,86'sı 2004 yılına ait olup, yalnızca %4,76'sının 2001 ve 2006 yıllarında yapılmıştır.

"Devlete ait belge, araç gereçleri korumamak, özel islerinde, çıkarı için kullanmak ya da yitirmek" eylemleriyle ilgili yürütülen disiplin soruşturmaları, ağırlıklı olarak 2001 ve 2006 yıllarında yoğunlaşmış, diğer yıllarla ait dağılımlar ise %7,46 ile %12,88 arasında değişmektedir. Bu eylemlerinden dolayı, öğretmenler hakkında, en çok soruşturmanın yapıldığı yıl %35,23'lük bir oran ile 2006, en az ise %7,46 ile 2004'tür.

"Hizmet içinde ya da dışında memur saygınlığını sarsacak davranışlarda bulunmak" eylemlerine ilişkin, en çok disiplin soruşturması yapılan yıllar, %23,95'lik bir oran ile 2004 ve 2006, en az ise %7,54 ile 2001'dir.

“Başkalarına kaba, kötü davranmak, saygısızlık yapmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek” eylemleriyle ilgili yapılan disiplin soruşturmaları, ağırlıklı olarak 2005 ve 2004 yıllarında yoğunlaşmıştır. Diğer yıllarla ait oranlar ise %8,35 ile %15,33 arasında değişmektedir. %25,38’lik oran ile en çok soruşturmanın yapıldığı yıl 2005, en az ise %8,35 ile 2004’tür.

“Göreve gelmemek, geç gelmek ya da erken ayrılmak” eylemleriyle ilgili soruşturmalarının, yıllara göre dağılımlarının birbirine yakın olduğu ve oranlarının 20,03 ile %13,09 arasında değiştiği görülmektedir. Söz konusu eylemlere ilişkin en çok soruşturma 2003, en az ise 2006 yılında yapılmıştır.

“Kurumların huzurunu, çalışma düzenini bozmak” eylemleriyle ilgili yürütülen disiplin soruşturmaları, ağırlıklı olarak 2004, 2005 ve 2006 yıllarında yoğunlaşmıştır. 2001-2006 yılları arasında bu eylemlerinden dolayı öğretmenler hakkında açılan tüm disiplin soruşturmalarının %12,61’i 2001, %5,88’i 2002, %10,08’i 2003 yılına aitken, bu oranlar 2004’te %21,85’e, 2005’te 24,37’ye ve 2006’da ise 25,21’e yükselmiştir.

“Kopya vermek” eylemleriyle ilgili 2006 yılına ait disiplin soruşturması bulunmamaktadır. Bu eylemleri nedeniyle açılan tüm disiplin soruşturmalarının %45,45’i 2003 yılına aittir.

“Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak” eylemleriyle ilgili, sayıca en çok disiplin soruşturması yapılan yıl %32,14’lik oran ile 2006, en az ise %4,76’lik oran ile 2003 yılıdır. 2001 yılında, bu eylemlerle ilgili tüm soruşturmaların %10,71’i yapılmışken, 2003 yılına kadar düşüş gösteren bu oranın, 2004 yılında dört katına ulaştığı ve bundan sonraki yıllarda sürekli arttığı görülmektedir.

“İzinsiz il dışına çıkmak” eylemleriyle ilgili, sayıca en çok disiplin soruşturması yapılan yıl %22,58’lik oran ile 2001, en az ise %8,60’lik oran ile 2001 yılıdır. Söz konusu eylemle ilgili soruşturma sayılarının, 2005 yılıyla birlikte düşüşe geçtiği izlenmektedir.

“Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak, kullanmak” eylemleriyle ilgili çok disiplin soruşturması yapılan yıl ise %35,14’lük oran ile 2004’tür. Söz konusu eylemlerle ilgili, 2001 yılında hiç soruşturma yapılmadığı, 2004 ile 2006 yıllarında artan soruşturma sayılarının, diğer yıllarda çok değişmediği görülmektedir.

“Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak” eylemleriyle ilgili en çok disiplin soruşturmasının 2004 ve en az ise 2005 yılında yapıldığı, soruşturma sayılarının dağılımlarının yıllara göre değiştiği görülmektedir.

“Sarhoşluk, görev yerinde içki içmek” eylemleriyle ilgili, en çok disiplin soruşturması yapılan yıl %27,62’lik oran ile 2004, en az ise %9,52’lik oran ile 2003 yılıdır. Söz konusu eylemle ilgili, 2004’te belirgin olarak artan soruşturma sayılarının, diğer yıllarda çok değişmemekle birlikte, yıllara göre düzensiz artışlar ve düşüşler gösterdiği izlenmektedir.

“Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek” eylemleriyle ilgili, en çok disiplin soruşturması yapılan yıl %22,50’lik oran ile 2004, en az ise %12,50’lik oran ile 2001 yılıdır. Söz konusu eylemlerle ilgili soruşturma sayıları, yıllara göre düzensiz olarak, küçük artışlar ve düşüşler göstermektedir.

“Görev ya da soruşturma yürütülürken yanlı davranmak” eylemleriyle ilgili, en çok disiplin soruşturması yapılan yıl %31,35’lik oran ile 2004, en az ise %9,38’lik oran ile 2006 yılıdır. Öğretmenler hakkında, bu eylemlerinden dolayı yürütülen soruşturma sayılarının, 2003 yılına kadar düşüş gösterdiği, 2004 yılında belirgin oranda arttığı, 2005 yılıyla birlikte yeniden düşüşünü sürdürdüğü görülmektedir.

“Borçlarını ödememek” eylemiyle ilgili yürütülen soruşturmaların %27,61 gibi büyük bir bölümü 2006 ve yalnızca %8,21’i, 2003 yılına aittir. “Ticaret ya da gelir getirici işlerle uğraşmak” eylemleri nedeniyle, öğretmenler hakkında yapılan tüm disiplin soruşturmaların, %7,06’sı 2004 yılına aitken, 2006 yılında bu oran %30,59’a çıkmıştır. 2003’e kadar artış eğilimi gösteren

yıllık soruşturma sayıları, 2004 yılında düşmüş, bu yıldan sonra ise düzensiz artış ve düşüşler göstermiştir. Bu sonuçlara göre öğretmenler hakkında ekonomik nedenlere bağlı olarak yapılan soruşturma sayılarında 2006 yılında belirgin artış görülmektedir.

"Öğrencileri kışkırtmak" eylemleriyle ilgili, en çok disiplin soruşturması yapılan yıl %22,50'lik oran ile 2004, en az ise %10,14'lük oran ile 2001 ve 2005 yıllarıdır. Söz konusu eylemlerle ilgili soruşturma sayıları, 2003'e kadar her yıl artmış, bu yıldan sonra ise düzensiz olarak, büyük artışlar ve düşüşler göstermiştir.

"Başkalarını darp ya da öğrenciyi dövmek" eylemleri nedeniyle, öğretmenler hakkında açılan tüm disiplin soruşturmalarının, en büyük bölümü olan %22,27'si 2004 yılına aitken, 2002 yılında bu oran yalnızca %14,81'dir. 2003 yılına kadar sürekli düşüşte olan yıllık soruşturma sayılarının, 2004 yılında arttığı, bu yıldan sonra yeniden düşmeyi sürdürdüğü görülmektedir.

"Kumar alışkanlığı ya da genele açık yerlerde kumar oynamak" eylemleri nedeniyle, öğretmenler hakkında açılan disiplin soruşturması sayısının, öteki kategorilerdeki eylemlere göre oldukça az olduğu görülmektedir. 2002 ve 2005 yıllarında bu eyleme ilişkin hiç bulunmazken, en çok yapılan yıllar ise 2003 ve 2006'dır.

"İftira etmek" eylemleri nedeniyle, öğretmenler hakkında açılan disiplin soruşturmalarının, öteki kategorilerdeki eylemlere göre sayısının az, dağılımları ise yıllara göre değişmektedir. Söz konusu soruşturmaların, %35,29'u 2005 ve %29,41'i 2001 yılına aitken, 2006 yılında bulunmamaktadır.

"Siyasi ya da ideolojik etkinlikler, arananları gizlemek" eylemleri nedeniyle, öğretmenler hakkında açılan tüm disiplin soruşturmalarının, %30,95'i 2005 ve %26,19'u 2006 yılına aitken, 2001 yılında bu oranın yalnızca %1,19'dir. Söz konusu eylemlere ait soruşturma sayıları, 2004 ile 2006 yılındaki küçük gerilemeler dışında her yıl arttığı göstermiştir.

“Öğrenciye ya da öğretmene taciz, sarkıntılık ve iffetsizlik” eylemleriyle ilgili öğretmenler hakkında, en çok disiplin soruşturması 2003, en az ise 2005 ve 2006 yıllarında yapılmıştır. %11,02 ile %25,92 arasında değişen yıllık soruşturma oranları, 2003’e kadar sürekli artmış, 2004 yılıyla birlikte düşmeye başlamıştır.

“Rüşvet, irtikâp, hırsızlık” eylemleriyle ilgili öğretmenler hakkında, en çok disiplin soruşturması %31,43’lük oranla 2004, en az ise %4,29’luk oranla 2006 yılında yapılmıştır. Yıllık soruşturma oranlarının, 2003’e kadar %10,00 ile 15,71 aralığında kalarak çok değişmediği, 2004 yılında çok hızlı bir artış gösterdiği ve bundan sonraki yıllarda ise azaldığı görülmektedir.

“Atatürk aleyhine işlenen suçlar” kapsamındaki eylemleriyle ilgili öğretmenler hakkında yapılan tüm disiplin soruşturmalarının %69,77’si 2001, %13,95’i 2004 yılına aittir. Bu oran, 2002 yılında %2,33, 2005 ve 2006 yıllarında ise %6,98 olarak belirlenmiştir.

“Diğer” olarak gruplandırılan eylemleriyle ilgili, öğretmenler hakkında yapılan disiplin soruşturmalarının %37,86’sının 2005, %19,26’sının ise 2006 yılına ait olduğu ve birbirine çok yakın olan diğer yıllara ait buna ilişkin oranların %8,84 ile %13,40 arasında değiştiği görülmektedir.

Veriler değerlendirildiğinde, disiplin suçu sayılan eylemlere ilişkin açılan soruşturma sayılarında, yıllara göre değişmeler gözlenmektedir. Aynı kategorideki eylemlerinden dolayı, öğretmenler hakkında, *en az* ya da *en çok* disiplin soruşturmalarının yapıldığı yıllar, sürekli değişmektedir. Bu sonuçların, yıllık toplam disiplin soruşturması sayılarına, nasıl yansıdığını görebilmek amacıyla, genel dağılımlara ilişkin frekans ve yüzdeler Tablo. 15’te gösterilmiştir.

**Tablo 15.** Disiplin Soruşturması Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

| YIL | N | % |
|---|---|---|
| 2005 | 1907 | 19,81 |
| 2004 | 1727 | 17,94 |
| 2003 | 1503 | 15,61 |
| 2006 | 1703 | 17,69 |
| 2001 | 1398 | 14,52 |
| 2002 | 1389 | 14,43 |
| **TOPLAM** | **9627** | **100,00** |

Tablo. 15'teki verilere göre, öğretmenler hakkında, en az disiplin soruşturmasının yapıldığı yıllar 2001 ile 2002'dir. Ön incelemede olduğu gibi, 2003 yılıyla birlikte, disiplin soruşturması sayılarının artışa geçtiği görülmektedir.

Araştırma bulguları değerlendirildiğinde, yıllara göre, öğretmenler hakkında yapılan disiplin soruşturması sayılarının farklılaşması, öğretmenlerin yasaklanmış eylemlerinin sıklığıyla açıklanamayacaktır.

Zaman içinde değiştirilen yöneticilerin kişisel yaklaşımları, hoş görü düzeyleri, tutumları, anlayışları yanında aldıkları eğitim ya da başka nedenlere bağlı olarak aynı yöneticilerde görülebilecek değişimler, ön incelemelerde olduğu gibi, disiplin soruşturması sayılarını da etkileyebilecektir.

Aynı biçimde, görev yapan öğretmen grubunun, ayrılma, emeklilik vb. nedenlerle yıllara göre değişmesi, mevzuatı bilmeyen ya da uymama eğilimleri bulunan öğretmenlerin sayılarındaki değişmeler, disiplin soruşturması sayılarına yansıyabilecektir.

Bu sayılanlar arasından ya da başka hangi nedenlerin, yıllara göre, soruşturma sayılarında farklılaşmaya neden olduğunun ortaya çıkarılması, yeni bir araştırma konusudur. Disiplin önerilerin, yıllara göre karşılaştırmasına ilişkin, her eylem için ayrı yapılan test sonuçları ise Tablo 16'da gösterilmiştir.

**Tablo 16.** Disiplin Soruşturması Sonuçlarının Yıllara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Test Sonuçları

| EYLEMLER | Pearson Kay-Kare Testleri | | | |
|---|---|---|---|---|
| | N | Değer | Serbestlik derecesi | P |
| Görevde düzensiz, kusurlu davranmak, verilen emir ve görevleri zamanında ya da kasıtlı olarak yapmamak, karşı çıkmak. | 2.442 | 67,276 | 30 | 0,000 |
| Tasarruf önlemlerine uymamak. | 121 | 16,141 | 15 | 0,373 |
| Usulsüz ya da toplu başvuruda bulunmak. | 522 | 42,887 | 15 | 0,000 |
| Belirlenen giyinme kurallarına uymamak. | 155 | 39,621 | 25 | 0,032 |
| İşbirliği içinde görev yapmamak. | 295 | 60,428 | 20 | 0,000 |
| Mal bildiriminde bulunmamak. | 21 | 35,078 | 15 | 0,002 |
| Devlete ait belge, araç gereçleri korumamak, özel islerinde, çıkarı için kullanmak ya da yitirmek. | 264 | 36,171 | 20 | 0,015 |
| Hizmet içinde ya da dışında memur saygınlığını sarsacak davranışlarda bulunmak. | 451 | 96,720 | 30 | 0,000 |
| Başkalarına kaba, kötü davranmak, saygısızlık yapmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek. | 587 | 83,780 | 20 | 0,000 |

Tablo 16'nın devamı

| EYLEMLER | Pearson Kay-Kare Testleri | | | |
|---|---|---|---|---|
| | N | Değer | Serbestlik derecesi | P |
| Göreve gelmemek, geç gelmek ya da erken ayrılmak. | 1.283 | 79,451 | 30 | 0,000 |
| Borçlarını ödememek. | 134 | 17,029 | 15 | 0,317 |
| Kurumların huzurunu, çalışma düzenini bozmak. | 238 | 47,110 | 20 | 0,001 |
| Kopya vermek. | 33 | 19,970 | 12 | 0,068 |
| Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak. | 84 | 37,863 | 25 | 0,048 |
| İzinsiz il dışına çıkmak. | 186 | 41,663 | 25 | 0,020 |
| Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak, kullanmak. | 37 | 28,205 | 16 | 0,030 |
| Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak. | 31 | 40,435 | 20 | 0,004 |
| Sarhoşluk, görev yerinde içki içmek. | 105 | 24,932 | 20 | 0,204 |
| Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek. | 80 | 55,433 | 25 | 0,000 |
| Görev ya da soruşturma yürütülürken yanlı davranmak. | 32 | 32,806 | 16 | 0,008 |
| Ticaret ya da gelir getirici islerle uğraşmak. | 85 | 64,251 | 20 | 0,000 |
| Öğrencileri kışkırtmak. | 69 | 40,617 | 15 | 0,000 |
| Başkalarını darp etmek ya da öğrenciyi dövmek. | 925 | 109,880 | 20 | 0,000 |
| Kumar alışkanlığı ya da genele açık yerlerde kumar oynamak. | 14 | 16,987 | 9 | 0,049 |
| İftira etmek. | 34 | 46,750 | 12 | 0,000 |
| Siyasi ya da ideolojik etkinlikler, arananları gizlemek. | 84 | 59,439 | 25 | 0,000 |
| Öğrenciye, öğretmene taciz, sarkıntılık, iffetsizlik. | 127 | 81,257 | 30 | 0,000 |
| Rüşvet, irtikâp, hırsızlık. | 70 | 29,111 | 20 | 0,086 |
| Atatürk aleyhine işlenen suçlar. | 43 | 37,738 | 8 | 0,000 |
| Diğer. | 1.075 | 132,068 | 30 | 0,000 |

Tablo 16'daki analizlerde "Tasarruf önlemlerine uymamak", "Borçlarını ödememek", "Kopya vermek" ve "Sarhoşluk, görev yerinde içki içmek" eylemiyle ilgili önerilerin karşılaştırılmasına ilişkin analizde (P>0,05), öğretmenlerin bu eylemleriyle ilgili yürütülen disiplin soruşturmaları sonunda getirilen öneriler arasında, yıllara göre anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin "Görevde düzensiz, kusurlu davranmak, verilen emir ve görevleri zamanında ya da kasıtlı olarak yapmamak, karşı çıkmak", "Usulsüz ya da toplu başvuruda bulunmak", "Belirlenen giyim kurallarına uymamak", "İşbirliği içinde görev yapmamak", "Mal bildiriminde bulunmamak" "Devlete ait belge, araç gereçleri korumamak, özel islerinde, çıkarı için kullanmak ya da yitirmek", "Hizmet içinde ya da dışında memur saygınlığını sarsacak davranışlarda bulunmak", "Başkalarına kaba, kötü davranmak, saygısızlık yapmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek", "Göreve gelmemek, geç gelmek ya da erken ayrılmak", "Kurumların huzurunu, çalışma düzenini bozmak", "Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek,

yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak", "İzinsiz il dışına çıkmak", "Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak, kullanmak", "Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak", "Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek", "Görev ya da soruşturma yürütülürken yanlı davranmak", "Ticaret ya da gelir getirici islerle uğraşmak", "Öğrencileri kışkırtmak", "Başkalarını darp etmek ya da öğrenciyi dövmek", "Kumar alışkanlığı ya da genele açık yerlerde kumar oynamak", "İftira etmek", "Siyasi ya da ideolojik etkinlikler, arananları gizlemek", "Öğrenciye, öğretmene taciz, sarkıntılık, iffetsizlik", "Rüşvet, irtikâp, hırsızlık", "Atatürk aleyhine işlenen suçlar" ve "Diğer" olarak gruplandırılan eylemleriyle ilgili önerilerin karşılaştırılmasına ilişkin analizlerde ise ($P<0,05$), bu eylemlerle ilgili yürütülen disiplin soruşturmaları sonunda getirilen öneriler arasında, yıllara göre anlamlı bir ilişki bulunduğu orta çıkmıştır.

Bu bulgulara göre, ön incelemeler sonunda getirilen öneriler, biri dışında, illere göre farklılaştığı halde "Tasarruf önlemlerine uymamak", "Borçlarını ödememek", "Kopya vermek" ve "Sarhoşluk, görev yerinde içki içmek" dışında kalan eylemleriyle ilgili, öğretmenler hakkında yürütülen disiplin soruşturmaları sonunda getirilen önerilerin, yıllara göre benzer olduğu görülmektedir. Ön inceleme sonuçlarının yıllara göre farklılaşmasına neden olan olası etkenler, disiplin soruşturmalarına yansımamıştır.

DMK, 1702 Sayılı Yasa ve 4357 Sayılı Yasa uyarınca, disiplin suçu sayılan eylemlerin, türüne ve ağırlık derecesine göre uygulanacak yaptırımların çeşitliliğine karşın, öğretmenlerin aynı kategorideki eylemlerinden dolayı yürütülen disiplin soruşturmalarının, dördü dışında, yıllara göre benzer önerilerle sonuçlanması, disiplin uygulamalarında birliğin, sürekliliğin, istikrarın ve adaletin sağlanmasına önemli bir katkıdır.

Yıllara göre, disiplin soruşturmaları sayılarında görülen farklılaşmalar, sonuçları etkilememiştir. Bu durum, soruşturmacıların, disiplin soruşturmaların sonuçlandırılmasına ve aynı kategorideki eylemlere önerilecek cezaların belirlenmesine ilişkin yaklaşımlarında, yıllara göre, sonuçlara yansıyacak bir değişme olmadığı biçiminde yorumlanabilecektir.

“Diğer” olarak gruplandırılan ve birbirinden çok farklı eylemleriyle ilgili, öğretmenler hakkında yürütülen soruşturmalar sonunda getirilen öneriler arasında yıllara göre anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ancak gruplama yapılırken, eylemlerin aynı ya da birbiriyle ilişkili olması gözetilmediğinden, bu sonuçların değerlendirme dışında tutulması gerekmektedir.

# BÖLÜM V

# SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulgularına dayalı sonuçlar ve sonuçlara dayalı geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

## Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, araştırmanın alt amaçlarına uygun olarak, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda çalışan öğretmenler hakkında yapılan ön incelemeler ve disiplin soruşturmalarına konu olan eylemlerin kategorilerine, bu soruşturmalar sonunda getirilen önerilere göre dağılımı, illere ve yıllara göre bu önerilerin karşılaştırılması çerçevesinde ele alınmış, aşağıdaki başlıklar altında sırasıyla verilmiştir.

### Ön İncelemelere Ve Disiplin Soruşturmalarına Konu Olan Eylemlerin Kategorilerine Göre Dağılımına İlişkin Sonuçlar

Öğretmenler hakkında en çok “Başkasını, öğrenciyi darp etmek” ve “Başkalarına kaba, kötü, saygısız davranmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek” olarak gruplanan eylemlerden dolayı ön inceleme başlatılmıştır. “Öğrencileri kışkırtmak” ve “İftira etmek” eylemlerine ilişkin ise başlatılan ön inceleme bulunmamaktadır.

En çok disiplin soruşturmasına konu olan eylem kategorileri “Görevde düzensiz, kusurlu davranmak, verilen emir ve görevleri zamanında ya da kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak” ve “Göreve gelmemek, geç gelmek ya da erken ayrılmak” olarak bulunmuştur. En az disiplin soruşturması başlatılan eylem kategorilerinin ise “Kumar alışkanlığı ve genele açık yerlerde oynamak” ve “Mal bildiriminde bulunmamak” olduğu ortaya çıkmıştır.

Sübuta erme durumuna göre incelendiğinde, öğretmenler hakkında başlatılan ön inceleme ve disiplin soruşturmaları, yasalara, yasaklara, örgütsel disipline ve örgüt kurallarına uymama, verilen emir ve görevleri yapmama, düzensiz, kusurlu, eksik yapma, düşük performans, bilgisizlik, uyumsuzluk,

cinsellik, siyasi, ideolojik etkinlikler, şiddet, darp, çıkar sağlama, huzursuz etme, huzursuz olma eğilimlerini içeren eylemlerden kaynaklanmıştır.

Yapılan ön incelemeler ve disiplin soruşturmaları sonunda, kasıtlı olarak, verilen kimi emir ve görevlerin yapılmadığının, karşı çıkıldığının sübuta erdirilmiş olması, kurumlardaki yönetim organlarının işleyişine ya da iş doyumuna yönelik sorunların ipuçlarını ortaya koymaktadır. Çünkü eylemin işlenmesindeki kasıtlılık, bilerek yapmama ve karşı çıkma eğilimi, örgütsel uyum sorunu, iş doyumsuzluğu, yönetim etkisizliği ve örgütsel hiyerarşiye dayalı ilişkilerin yozlaşması açısından değerlendirilmelidir.

Fiziksel saldırı, darp etme (dayak), kabalık, saygısızlık, hakaret gibi yöntemlerin halen eğitim aracı olarak kullanıldığı ve ön inceleme konularının ilk sırasında yer aldığı, disiplin soruşturmalarında ise önemli bir oranı bulduğu görülmüştür.

Çok az oranlarda bile olsa “Taciz, tecavüz, sarkıntılık, iffetsizlik” eylemlerinin yaşandığı ve öğretmenlerin “Siyasi, ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek” eylemiyle anılabildikleri ortaya çıkmıştır.

Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak”, “Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak”, “Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak”, “Görevinde, soruşturma yürütürken yanlı davranmak”, ve “Atatürk aleyhine işlenen suçlar” olarak gruplanan eylemlerden dolayı yapılan ön inceleme ve disiplin soruşturmalarının oranlarının diğer eylemler göre daha düşük olduğu bulunmuştur.

Disiplin soruşturması sonunda, sübuta erdirilerek disiplin cezası önerisi getirilen, aynı zamanda ceza hukukunda suç sayılan ve 4483 Sayılı Yasa kapsamında bulunan eylemlerin sayılarıyla, aynı eyleme ilişkin yapılan ön inceleme sayılarının farklı olduğu ortaya çıkmıştır.

Aynı biçimde “Öğrencileri kışkırtmak” ve “İftira etmek” eylemlerinden dolayı öğretmenler hakkında, yapılan ön inceleme bulunmadığı halde, bu

eylemlerinden dolayı yürütülen ve sübuta erdirilerek, ceza önerisiyle sonuçlanan disiplin soruşturmaları bulunmaktadır.

Toplam ön inceleme ve disiplin soruşturması sayıları ile aynı eylem kategorilerine ilişkin ön inceleme ve disiplin soruşturması sayıları, yıllara ve illere göre değişmektedir.

**Ön İncelemeler Ve Disiplin Soruşturmaları Sonunda Getirilen Önerilerin Dağılımına İlişkin Sonuçlar**

Ön incelemeler ve disiplin soruşturmaları arasında, sübuta ermeyen eylemlerin oranlarının yüksek olması bakımından, benzerlikler bulunmuştur. Öğretmenler hakkında yürütülen ön incelemeler sonunda, ileri sürülen iddiaların, yarısından biraz fazlası sübuta erdirilebilmiş ve *yargılanmasının uygun olduğu* önerisi getirilmiştir. Sübuta ermediğinden, *yargılanmasının uygun olmadığı* önerisi getirilen iddiaların oranı ise yarıya yaklaşmıştır.

Aynı biçimde, öğretmenler hakkında disiplin soruşturması açılmasına neden olan iddialardan, ancak yarıdan biraz fazlası sübuta erdirilerek, değişik *disiplin cezası önerileri* getirilebilmiştir. Söz konusu disiplin soruşturmalarının, *yarıya yakını* sonunda, eylem sübuta ermediği için *işleme gerek olmadığı* önerisi getirilmiş ve dosya işlemden kaldırılmıştır.

Öğretmenlerin “Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak”, “Siyasi, ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek”, “Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde çıkarları için kullanmak, yitirmek”, “Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde çıkarları için kullanmak, yitirmek”, “Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak”, “Belirlenen giyinme kurallarına uymamak” ve “Diğer” olarak gruplandırılan eylemleriyle ilgili yürütülen ön incelemeler sonunda getirilen, *yargılanmasının uygun oluğu* önerisi oranlarının *yarıdan* daha az olduğu bulunmuştur.

“Taciz, sarkıntılık, tecavüz, iffetsizlik” ve “Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış

bildirimde bulunmak” eylemleriyle ilgili yürütülen ön incelemeler sonundaki önerilerin *yarısı*, eylem sübuta ermediği için, *yargılanmasının uygun olmadığı* yönündedir.

Disiplin soruşturmaları sonunda “Atatürk aleyhine işlenen suçlar”, “İftira etmek”, “Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak”, “Tasarruf önlemlerine uymamak”, “Rüşvet, irtikâp, hırsızlık”, “Mal bildiriminde bulunmamak”, “Kopya vermek”, “Ticaret ya da gelir getirici işlerle uğraşmak” ile “Belirlenen giyim kurallarına uymamak” eylemleriyle ilgili disiplin yürütülen soruşturmalarının *yarısı* ve *yarıdan daha fazlası*, iddialar sübuta ermediğinden, *işleme gerek olmadığı* önerisiyle sonuçlanmıştır.

Öğretmenler hakkında yapılan disiplin soruşturmaları sonunda, sübuta eren eylemler aynı olmasına karşın, bu eylemlerin karşılığı olarak önerilen disiplin cezalarının farklılıklar gösterdiği bulunmuştur.

**Ön İncelemeler Ve Disiplin Soruşturmaları Sonunda Getirilen Önerilerin İllere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar**

“Siyasi, ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek” ile “Diğer” olarak gruplananlar dışındaki eylemlerden dolayı, öğretmenler hakkında yürütülen ön incelemeler sonunda yapılan öneriler arasında, illere göre anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

”Mal bildiriminde bulunmamak” dışındaki eylemlerle ilgili yapılan disiplin soruşturmaları sonunda, toplanan bilgi, belge ve bulguların değerlendirilerek, getirilen öneriler arasında, illere göre anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Buna göre, öğretmenler hakkında, aynı eylemlerinden dolayı yürütülen ön inceleme sonuçlarının illere göre farklılıklar gösterdiği ancak, yine aynı eylemlerinden dolayı yürütülen disiplin soruşturmalarının, benzer önerilerle sonuçlandığı ortaya çıkmıştır.

Tüm eylem kategorileri ve aynı kategorideki eylemlerinden dolayı, öğretmenler hakkında başlatılan ön inceleme ve disiplin soruşturması sayıları, illere göre değişmektedir.

**Ön İncelemeler Ve Disiplin Soruşturmaları Sonunda Getirilen Önerilerin Yıllara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar**

"Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak", "Siyasi ya da ideolojik etkinliklerde bulunmak, arananları gizlemek", "Rüşvet, irtikâp, hırsızlık" kategorisi dışındaki eylemlerden dolayı, yürütülen ön incelemeler sonunda, getirilen öneriler arasında, yıllara göre anlamlı bir ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Disiplin soruşturmalarında ise durumun farklı olduğu görülmüştür. "Tasarruf önlemlerine uymamak", "Borçlarını ödememek", "Kopya vermek", "Sarhoşluk, görev yerinde içki içmek", "Rüşvet, irtikâp, hırsızlık" dışındaki eylemlerinden dolayı yapılan disiplin soruşturmaları sonunda, getirilen öneriler arasında, yıllara göre anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Buna göre, öğretmenler hakkında, aynı eylemlerinden dolayı yürütülen ön incelemeler yıllara göre farklı sonuçlanmıştır. Aynı eylemlerinden dolayı yürütülen disiplin soruşturmaları sonuçları arasında ise, yıllara göre benzerlik bulunmuştur. Aynı biçimde, ön inceleme ve disiplin soruşturması sayıları işle eylem kategorilerinin dağılımları, yıllara göre değişmektedir.

2003 yılıyla birlikte artış gösteren, öğretmenler hakkında başlatılan ön inceleme ve disiplin soruşturması sayılarının, 2006 yılında bir önceki yıla göre düştüğü ortaya çıkmıştır.

## Öneriler

Araştırmaya ilişkin öneriler aşağıda yer almaktadır. Bu öneriler araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak "uygulamaya ilişkin öneriler" ve gelecekte yapılabilecek araştırmalarla ilgili "araştırmaya ilişkin öneriler" biçiminde iki boyutta ele alınmıştır.

**Uygulamaya İlişkin Öneriler**

Araştırma sonuçları doğrultusunda, uygulamaya ilişkin aşağıdaki öneriler ileri sürülebilir:

1. Örgüt içi sorunların, öğretmenin ve kurum işgörenlerinin, yasalara, yasaklara, örgütsel disipline ve örgüt kurallarına uymama, verilen emir ve görevleri yapmama, düzensiz, kusurlu, eksik yapma, düşük performans, bilgisizlik, uyumsuzluk, cinsellik, siyasi, ideolojik etkinlikler, şiddet, darp, çıkar sağlama, huzursuz etme, huzursuz olma eğilimleriyle kendini gösteren disiplinsiz davranışların nedenlerinin ortaya çıkarılması ve çözümü için araştırmalar yapılmalı, sonuçlarına göre önlemler alınmalıdır.

2. Disiplin ve ceza hukukunda suç sayılan eylemlerin ve sorumluların ortaya çıkarılarak, işlemlerin çok hızlı biçimde başlatılmasına, sonuçlandırılmasına ve caydırıcı etkisinin artırılmasına yönelik girişimlerde bulunulmalıdır.

3. Aynı eylemle ilgili yapıldığı halde, ön incelemelerin ve kimi eylemlerle ilgili disiplin soruşturmalarının, illere ve yıllara göre sonuçlarının farklılaşmasının nedenleri araştırılmalı, yasaların adil, eşit biçimde her zaman ve her yerde aynı uygulanabilmesi, bu farklılıkların ortadan kaldırılması için önlemler alınmalıdır.

4. Soruşturma işlemi başlatılmadan önce, gizli bir ön çalışma ya da ön araştırmayla iddianın asılsız olma olasılığı değerlendirilmeli, öğretmenlerin gereksiz yere soruşturma havasına sokularak gerilim yaşamalarının önüne geçilmelidir.

5. Yapılan soruşturmalar sonunda, suçsuzluğu kanıtlanan öğretmenlerin korunmasına yönelik, DMK ve diğer yasalardaki sürecin işletilmesinde, asılsız suçlamayı caydırıcı önlemlerin alınması bakımından esneklik bırakılmamalıdır.

6. Disiplin soruşturmaları sonunda, sübuta eren eylemler aynı olmasına karşın, önerilen disiplin cezalarının, farklılıklar göstermesinin nedenleri ve birlikteliğin sağlanması için çözüm yolları geliştirilmelidir.

**Araştırmaya İlişkin Öneriler**

Gelecekte öğretmenlerin okul yönetimine katılmasına ilişkin çalışma yapabilecek araştırmacılar için aşağıdaki öneriler yapılabilir:

1. Öğretmenlerin, disiplinsiz davranışların nedenlerinin ortaya çıkarılması ve çözüm önerileri geliştirilebilmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.

2. Kimi eylemlerle ilgili yürütülen ön inceleme ve disiplin soruşturmaları sonunda, aynı olan eylemlerle ilgili getirilen önerilerin, illere ve yıllara göre farklılıklar göstermesinin nedenleri araştırılabilir.

3. Kimi eylemlerle ilgili, öğretmenler hakkında yapılan ön inceleme ve disiplin soruşturma sayılarının, illere ve yıllara göre farklılaşmasının nedenleri araştırılabilir.

4. Hem disiplin ve hem ceza hukukunda suç sayılan ve 4483 Sayılı Yasa kapsamındaki eylemlerle ilgili, disiplin soruşturması sonunda sübuta erdirilerek disiplin cezası getirilen eylemlerin sayılarıyla, aynı eylemlere ilişkin yürütülen ön inceleme sayılarının farklılaşmasının nedenleri araştırılabilir.

5. Yapılan ön incelemeler ve disiplin soruşturmaları sonunda, öğretmenler hakkındaki iddiaların, yüksek oranlarda sübuta ermemesinin nedenleri araştırma konusu yapılabilir.

6. Ön incelemeler ve disiplin soruşturmalarının öğretmenlerin performansı ve örgüt içindeki ilişkilerine etkileri araştırılabilir.

## KAYNAKÇA

Açıkalın, A. (1996). **Çağdaş Örgütlerde İnsan Kaynağının Personel Yönetimi.** Ankara: PEGEM. Yayın No: 7.

Akdoğan Kozak, M. (1999). **Otel İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi ve Örnek Olaylar.** Ankara: Detay Yayıncılık.

Akgün, A., Can, H. ve Kavuncubaşı Ş. (2001). **Kamu ve Özel Kesimde İnsan Kaynakları Yönetimi.** Ankara: Siyasal Kitabevi

Akyüz, Y. (1999). **Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1999'a)**. İstanbul: Kültür Üniversitesi Yayınları.

Altunya, N.; Arslan, M.; Aydın, M.Ş.; Beydoğan Ö.; Boztaş, İ. ve Taşdemir, M. (2000). **Öğretmenlik Mesleği Türkiye Almanya ve Kıbrıs'ta Öğretmen Yetiştirme**. Ankara: CTB Yayınları.

Altunya, N. ve Başaran, İ. E. (1990). **Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri.** Ankara: Eğit-Der Yayınları 2.

Anthony, W.P.; Kacmar, K.M. ve Perreve P.L. (2002). **Human Resource Management A Strategic Approach.** Ohio, South-Western: Thomson Learning.

Arıca, N. (2000). **Memur Suçları ve Soruşturma**. Ankara: İlksan Matbaası.

Kuru, M. (2005). Orta öğretim alan öğretmeni yetiştirme. B.Atasoy (Editör), **Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı.** (Sayfa. 41). Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık.

Aydın, M. (1991). **Eğitim Yönetimi**. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.

Aytaç, K. (1999). **Federal Almanya Cumhuriyetinde Okul Sistemi.** Ankara: Engin Yayınevi.

Balcı, A. (2001). **Etkili Okul ve Okul Geliştirme** (2.bsm.). Ankara: PEGEM Yayınları.

_____ (2005). Sosyal **Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler.** (5.bsm.) Anakara: PEGEM A Yayıncılık.

Barbeito, C. L. (2004). **Human Resource Policies And Procedures For Nonprofit Organizations.** New Jersey: John Wiley&Sons, İnc.

Başar, H. (1993). **Eğitim Denetçisi Rolleri Yeterlikleri Seçilmesi Yetiştirilmesi.** (2. bsm.). Ankara: PEGEM Yayınları. Yayın No. 5

Başaran, İ. E. (2000). **Örgütsel Davranış İnsanın Üretim Gücü.** (3.bsm.). Ankara. Feryal Matbaası.

Başköy, S. (2000). **Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun ve Uygulaması**. Ankara: Anıl Matbaa ve Ciltevi

Bilir, M. (1991). **Türk Eğitim Sisteminde Teftiş Alt Sisteminin Yapı ve İşleyişi.** Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: A.Ü.S.B.E.

Bingöl, D. (1990). **Personel Yönetimi ve Beşeri İlişkiler**. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları. Yayın No: 676.

_____ (1990). **İşyeri Disiplini ve Çalışma Barışı**. İstanbul: Basisen Yayınları.

Boyd, B. B. (1968). **Management-Minded Supervision**. New York: McGraw-Hill Book Company.

Bozkurt, E. (1995). Eğitimde Değerlendirmenin Gerekliliği. **Eğitim Yönetimi Dergisi.** Ankara: PEGEM Yayınevi.

Bursalıoğlu, Z. (1994). **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**. Ankara: PEGEM. Yayın No: 4.

Büyüköztürk, Ş. (2005). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı.** (5. bsm.). Ankara: PEGEM A Yayıncılık.

**Ceza Muhakemeleri Kanunu.** (5271). Mayıs 19, 2006 (da indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

Cole, G. (2002). **Personel and Human Resource Management.** (5.ed.). London, New York: Continumum.

Cramer, J. F. (1974). (Çeviren: F. Oğuzkan). **Çağdaş Eğitim**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Çınkır, Ş. (1996). ***Okul Büyüklüğünün Öğrenci Başarısıyla İlişkisi.*** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

**Danıştay İdari Davaları Genel Kurulu**. Y.D. İtiraz No: 1999/229 ve 09.03.1999 Tarihli Karar.

**Danıştay 5. Dairesi**. E: 80/5187 ve 1983/6784 Sayılı Karar.

**Danıştay 8. Dairesi**. E: 1995/5283 ve 1999/3758 Sayılı Karar.

____ E: 1996/814 ve 1998/1927 Sayılı Karar.

**Danıştay 10. Dairesi**. E: 1985/1991 ve K: 1985/2137 Sayılı Karar.

____ E: 1987/2015 ve K: 1987/1721 Sayılı Karar.

**Danıştay 12. Dairesi**. E: 2004/402 ve 2006/4925 Sayılı Karar.

____ E: 2003/3569 ve 2006/3607 Sayılı Karar.

Dessler, G. (1978). **Personel Management Modern Consepts And Tecniques.** Virginia: Reston Publishing Company.

**Devlet Memurları Kanunu** (657). Nisan 12, 2006 (da indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

**Devlet Memurlarının Şikâyet ve Müracaatları Hakkında Yönetmelik**. Şubat 18, 2007 (de indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

**Disiplin Amirleri ve Disiplin Kurulları Hakkında Yönetmelik**. Remi Gazete. Sayı: 1982/19004 (Değişik: 1986/2882 RG).

**Diyarbakır İdare Mahkemesi**. E: 2002/1 ve 2002/1105 Sayılı Karar.

Eren, E. (1991). **Yönetim ve Organizasyon**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi. Yayın No: 236.

_____ (1998). **Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi.** (5.bsm.). İstanbul: BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Fowler, A. (1997). **Disiplin Soruşturması**. (7. bsm.). (Çev. A. Bora, O. Cankoçak). Ankara: İlkkaynak Kültür ve Sanat Ürünleri Ltd. Şti. Yayınları.

French, W. L. (1978). **The Personel Management Process Human Resources Administration And Devolopment** (4.ed.). Boston: Houghton Mifflin Company.

Geylan, R. (1990). **İşletmelerde Cezasız Disiplin**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. Yayın No: 384.

_____ (1993). **İşletmelerde Personel Disiplini**. Eskişehir: Met Yayıncılık.

Gökçe, F. (2000). **Değişim Sürecinde Devlet ve Eğitim**. Ankara: Eylül Yayınları.

Gözübüyük, A. Ş. (2003). **Yönetim Hukuku** (19.bsm.). Ankara: Turhan Kitabevi.

Gülcan, M. G. (2005 ). **A.B. ve Eğitim Süreci**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Greenberg, J. (2005). **Managing Behavior İn Organizations.** (4.ed.). Newjersey: Pearson Prentice Hall Education İnternational.

Hançerlioğlu, O. (1986). **Toplumbilim Sözlüğü.** İstanbul: Remzi Kitabevi.

Hicks, H. G. (1972). **Örgütlerin Yönetimi Sistemler ve Beşeri Kaynaklar Açısından.** (2.bsm.). (Çev. O.Tekok, B. Aytek, B. Bumin). Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi İşletme Yönetimi Kürsüsü.

**İl İdaresi Kanunu.** (5442). Nisan 12, 2006 (da indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

**İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına Terfi Taltif ve Cezalandırılmalarına Dair Kanunun.** (4357). Mayıs 20, 2006 (da indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

**İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanun.** (1702). Nisan 12, 2006 (da indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

İnceoğlu, M. (1985). **Güdüleme Yöntemleri**. Ankara: Ankara Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Yayınları: 4.

Jackson, J.H. & Mathis, R.L. (2005). **Human Resource Management.** (3.ed.). South-Western: Canada Thompson.

Jucius, M.J. (1979). **Personel Management.** (9.ed.). Ontario: Richard D. Irwin, İnc. Irwin-Dorsey Limited.

Kaçar, H. (1998). **Suç Suçun Unsurları ve Memur Muhakemesi Hukuku.** Ankara: Maliye Bakanlığı APK Kurulu Başkanlığı Yayın No. 1998/349

Karaman, N. K. (2003). **Devlet Memurluğunun Sona Ermesi.** Ankara: Seçkin Yayınları.

Karasar, N. (2005). **Bilimsel Araştırma Yöntemi.** (15.bsm.). Ankara: Nobel Yayınları.

**Kayseri İdare Mahkemesi.** E: 2003/993 ve 2003/972 Sayılı Karar.

Kırmızıgül, H. (1998). **Uygulama ve Teoride Disiplin Suç Ve Cezaları ve Denetim Yolları.** İstanbul: Kazancı Kitap A.Ş.

Kurian, G. (1988). **World Education Encyclopedia**. New York: Facts on File Publications.

**Mal Bildiriminde Bulunulmaması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu.** (3628). 1990. Resmi Gazete. Sayı: 20508 (Değişik: 2003/25328)

Megginson, L. C. (1981). **Personnel Management A Human Resources Approach.** (4.ed.). Ontario: Irwin Dorsey Limited.

**Memurun Yargılanması Hakkında Kanun.** (4483). Nisan 12, 2006 (da indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

**Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik.** Mayıs 11, 2007 (de indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

Milli Eğitim Bakanlığı Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Komisyonu. (1996). **Avrupa Birliği Üye Ülkelerinin Eğitim Sistemleri**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

**Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.** Nisan, 04, 2007 (de indirildi). http://www.meb.gov.tr//html/2594_1.html

**Milli Eğitim Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği.** Mayıs, 11, 2007 (de indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

**Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi.** Mart 11, 2006 (da indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

**Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği.** Temmuz, 16, 2007 (de indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

**Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği.** Temmuz, 16, 2007 (de indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

Milli Eğitim Bakanlığı, Teftiş Kurulu Başkanlığı. (2006). **İnceleme Soruşturma ve Ön İnceleme Rehberi.** Ankara: Teftiş Kurulu Yayınları: Yayın No: 46.

**Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü**. 1993. Resmi Gazete. Sayı: 21501.

**Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği**. 1993. Resmi Gazete. Sayı: 21717 (Değişik: 1998/23461; 2001/24448; 2005/25709 RG).

**Milli Eğitim Temel Kanunu.** (1739). Mart 11, 2006 (da indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

**Milli Eğitim Teşkilat ve Esasları Kanunu.** (3797). Mayıs 22, 2006 (da indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

Mumcu, A. (1994). **İnsan Hakları ve Kamu Özgürlükleri** (2. bsm.). Ankara: Savaş Yayınları.

Nicolas, B. (1988). **Times Educational Suplement**. London: Times Supplements Ltd.

**Öğretmenlik Kariyer Basmaklarında Yükselme Yönetmeliği.** Resmi Gazete. Sayı: 25905. Ağustos 12, 2006 (da indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

**Özel Öğretim Kurumları Kanunu.** (5580). Nisan 19, 2007 (de indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

Pınar, İ. (2003). **4483 Sayılı Kanuna Göre Memur Suçlarında İdari ve Adli Soruşturma Usulleri.** (4. bsm.). Ankara: Seçkin Yayıncılık A.Ş.

Punch, K. F. (2005). (Çev: D.Bayrak, H. B. Arslan, Z.Akyüz). **Sosyal Araştırmalara Giriş Nicel ve Nitel Araştırmalar.** Ankara: Siyasal Kitabevi.

Robbins, S. P. (1994). (Çeviren: S. A. Öztürk). **Örgütsel Davranışın Temelleri** (1. bsm.). Eskişehir: ETAM A.Ş. Yayınları.

Sorguç, B. (1992). **Disiplin ve İdari Soruşturma**. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. Öğretmen Kitapları Dizisi. 194

Sönmez, N. (2002). **Disiplin Hukuku**. Ankara: Seçkin Yayınları.

Süngü, H. (2005). Fransa İngiltere ve Almanya'da Denetim Sisteminin Yapısı ve İşleyişi. *Milli Eğitim Dergisi. Özel Sayı.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayımlar Dairesi Başkanlığı. Nisan 14, 2006 (da indirildi). http://www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/167/orta3-sungu.htm

St. John-Brooks, C. (1995). **Schools Under Scrutiny.** Washington: D.C: OECD Publications and Information Center.

Şişman, M. (1999). **Öğretmenliğe Giriş**. Ankara: PEGEM Yayıncılık.

Taymaz, H. (1995). **Okul Yönetimi.** (3.bsm.). Ankara: SAYPA.

_____ (1997). **Eğitim Sisteminde Teftiş Kavramlar İlkeler Yöntemler**. Ankara: TAKAV tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası.

Tutum, C. (1979). **Personel Yönetimi.** Ankara: TODAİE Yayınları. Yayın No: 179.

**Türk Ceza Kanunu.** (5237). Nisan 12, 2006 (da indirildi). http://www.meb.gov.tr//mevzuatbankasi.htm

**Türkiye Cumhuriyeti Anayasası**. (1982). Mart 13, 2006 (da indirildi). http://www.tbmm.gov.tr/Anayasa.htm

Türk Dil Kurumu. (2005). **Türkçe Sözlük** (10.bsm.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. Yayın No: 549.

Türkoğlu, A. (1999). **Karşılaştırmalı Eğitim**. Ankara: Baki Kitabevi.

Ünal, A. (2006). **Eğitim Kurumlarında Adli ve İdari Soruşturma**. Ankara: Yargı Yayınevi.

Yüksel, Ö. (2000). **İnsan Kaynakları Yönetimi**. Ankara: Gazi Kitabevi.

# EKLER

## EK. 1

## BAŞVURU YAZISI

Sayın Başkanım, Değerli Meslektaşım,

Anakara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında, Profesör Dr. İnayet AYDIN'ın danışmanlığını üstlendiği lisans üstü tez çalışmasının yürütülebilmesi için, 2001-2006 yılları arasındaki öğretmenler hakkında yürütülen ön inceleme ve disiplin soruşturmalarına ilişkin verilere gereksinim duyulmuş, bu verilerin toplanması için hazırlanan çizelgeler ekte sunulmuştur.

Toplanan veriler, öğretmenlerin, disiplin ve ceza hukukuna göre yasaklı sayılan eylemlerinin ortaya çıkarılması için kullanılacak, il, kurum, öğretmen ve diğer kişilerin adları, bilimin etiği gereği gizli tutulacaktır.

Olumsuz davranışları ortaya çıkarma, önleme, düzeltme ve geliştirmeye yönelik birçok bilimsel çalışmaya referans olacağına inandığım bu araştırmanın, mevzuatı, görev ve uzmanlık alanı gereği, tüm soruşturmalara ilişkin istatistiksel verilerin en sağlıklı biçimde tutulduğu birim olan ilköğretim müfettişleri başkanlıkların katkısı olmadan yürütülmesi güçtür.

Bu nedenle, eğitim sorunlarının ancak bilimsel arayışlarla çözülebileceğine yönelik sağduyulu yaklaşımlarınızla, alan uzmanlığına dayalı mesleki birikiminizi katarak, araştırmaya yapacağınız özverili katkı, göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Sabri Soner GÖRGÜLÜ
ARAŞTIRMACI

**EK. 2**

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI HER TÜR OKUL ve KURUMLARDA YAPILMASINA İZİN VERİLEN ARAŞTIRMALARIN UYGULANMASINDA OLABİLECEK FİZİKSEL ZARARLARI KARŞILAMA TAAHHÜDÜ**

| ARAŞTIRMA SAHİBİNİN | |
|---|---|
| Adı Soyadı | Sabri Soner GÖRGÜLÜ |
| Bağlı bulunduğu Üniversite/Kurum | Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü |
| Araştırmanın konusu | Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Kurumlarda çalışan Öğretmenler Hakkında Yürütülen Soruşturmalar ve Sonuçları. |
| Uygulanacak veri toplama araçları ve sayısı | 1'er adet 2001-2006 yılarında öğretmenler hakkında yapılan disiplin soruşturması sayıları ve sonuçlarına ilişkin çizelge.<br><br>1'er adet 2001-2006 yılarında öğretmenler hakkında yapılan ön inceleme sayıları ve sonuçlarına ilişkin çizelge. |
| Veri toplama araçlarının uygulanacağı sınıf vb. yer | İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Arşivi |
| Uygulama yapılan yerin mevcut durumu | Yıllara göre arşivlenen istatistiksel veriler. |
| Uygulama sonu mevcut durum | (  ) Zarar görmüştür.<br>(  ) Yönerge ilkelerine göre çalışma tamamlanarak zarar görmeden, geri verilmiştir. |

Yukarıda yazılı araştırma uygulamasında meydana gelen fiziksel zararı ilgili kuruma ödemeyi taahhüt ederim.  04.04.2007

Sabri Soner GÖRGÜLÜ

ARAŞTIRMACI

# EK. 3

## ÖN İNCELEME KONULARI VE SONUÇLARI VERİ TOPLAMA FORMU

| ÖN İNCELEME KONUSU EYLEMLER | GETİRİLEN ÖNERİLER | 2001 | | 2002 | | 2003 | | 2004 | | 2005 | | 2006 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | (1) | (2) | (1) | (2) | (1) | (2) | (1) | (2) | (1) | (2) | (1) | (2) |
| **Ö1.** Verilen emir ve görevleri kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak. | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö2.** Belirlenen giyinme kurallarına uymamak. | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö3.** Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde, çıkarı için kullanmak ya da yitirmek. | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö4.** Hizmet içinde ya da dışında memur saygınlığını sarsacak davranışlarda bulunmak. | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö5.** Başkalarına kaba, kötü davranmak, saygısızlık yapmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek. | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö6.** Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak. | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö7.** Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak, kullanmak. | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö8.** Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak. | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö9.** Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek. | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö10.** Görev/soruşturma yürütürken yanlı davranmak. | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö11.** Öğrencileri kışkırtmak. | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö12.** Başkalarını darp/ öğrenciyi dövmek. | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö13.** İftira etmek | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö14.** Siyasi ya da ideolojik etkinlikler, arananları gizlemek | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö15.** Öğrenciye/öğretmene taciz, sarkıntılık/ iffetsizlik | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö16.** Rüşvet, irtikâp, hırsızlık | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö17.** Atatürk aleyhine işlenen suçlar | | | | | | | | | | | | | |
| **Ö18.** Diğer (varsa). | | | | | | | | | | | | | |
| TOPLAM | | | | | | | | | | | | | |

**Açıklama: (1)** ile gösterilen sütunlara yargılanmasının uygun olduğu, **(2)** ile gösterilen sütunlara ise yargılanmasının uygun olmadığı/gerek olmadığı yönündeki öneri sayıları yazılacaktır. Eylemler ve cezalar, kısaltmalarda kullanılmak üzere belirlenen kodlarıyla birlikte verilmiştir.

# EK. 4

## DİSİPLİN SORUŞTURMASI KONULARI VE SONUÇLARI VERİ TOPLAMA FORMU

**YIL: 200.**

| **EYLEMLER** | **CEZA ÖNERİLERİ** | **1.** İşleme gerek yok | **2.** Uyarma/ Kusurlu sayılmak/ İhtar | **3.** Kınama/ Tevbih | **4.** Aylıktan kesme/ Maş kesilmesi/ Ders ücretlerinin kesilmesi | **5.** Kademe ilerlemesinin durdurulması/ Kıdem indirme/ Derece indirme | **6.** Vazifesine son verilmek/ Meslekten çıkarılmak | **7.** Devlet memurluğundan çıkarma/ İstifa etmiş sayılmak |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **D1.** Görevde düzensizlik, kusur, verilen emir ve görevleri zamanında ya da kasıtlı yapmamak, karşı çıkmak. | | | | | | | | |
| **D2**. Tasarruf önlemlerine uymamak. | | | | | | | | |
| **D3.** Usulsüz başvuruda/şikâyette bulunmak. | | | | | | | | |
| **D4.** Belirlenen giyinme kurallarına uymamak. | | | | | | | | |
| **D5.** İşbirliği içinde görev yapmamak. | | | | | | | | |
| **D6**. Mal bildiriminde bulunmamak. | | | | | | | | |
| **D7.** Devlete ait belge, araç-gereçleri korumamak, özel işlerinde, çıkarı için kullanmak ya da yitirmek. | | | | | | | | |
| **D8.** Hizmet içinde ya da dışında memur saygınlığını sarsacak davranışlarda bulunmak. | | | | | | | | |
| **D9.** Başkalarına kaba, kötü davranmak, saygısızlık yapmak, saldırmak, küçük düşürmek, hakaret etmek. | | | | | | | | |
| **D10.** Göreve gelmemek, geç gelmek ya da erken ayrılmak. | | | | | | | | |
| **D11.** Borçlarını ödememek. | | | | | | | | |
| **D12.** Kurumların huzurunu, çalışma düzenini bozmak. | | | | | | | | |
| **D13.** Kopya vermek. | | | | | | | | |
| **D14.** Yasaklı, gizli bilgileri açıklamak, izinsiz bilgi, demeç vermek, yükümlü olduğu kişilere yanlış bildirimde bulunmak. | | | | | | | | |
| **D15.** İzinsiz il dışına çıkmak. | | | | | | | | |
| **D16.** Görev yerini izinsiz toplantı için kullandırmak, kullanmak. | | | | | | | | |
| **D17.** Yasaklanmış yayınları görev yerinde bulundurmak, sergilemek, çoğaltmak, dağıtmak. | | | | | | | | |
| **D18**. Sarhoşluk, görev yerinde içki içmek. | | | | | | | | |
| **D19.** Sahtekârlık, gerçeğe aykırı belge düzenlemek. | | | | | | | | |
| **D20.** Görev/soruşturma yürütürken yanlı davranmak. | | | | | | | | |
| **D21**. Ticaret ya da gelir getirici işlerle uğraşmak. | | | | | | | | |
| **D22.** Öğrencileri kışkırtmak. | | | | | | | | |
| **D23.** Başkalarını darp/ öğrenciyi dövmek. | | | | | | | | |
| **D24.** Kumar alışkanlığı ya da genele açık yerlerde kumar oynamak. | | | | | | | | |
| **D25.** İftira etmek. | | | | | | | | |
| **D26.** Siyasi ya da ideolojik etkinlikler, arananları gizlemek. | | | | | | | | |
| **D27.** Öğrenciye/öğretmene taciz, sarkıntılık/ iffetsizlik. | | | | | | | | |
| **D28.** Rüşvet, irtikâp, hırsızlık. | | | | | | | | |
| **D29**. Atatürk aleyhine işlenen suçlar. | | | | | | | | |
| **D30.** Diğer (varsa). | | | | | | | | |
| **TOPLAM** | | | | | | | | |

**Açıklama:**

1. Eylemler ve cezalar, kısaltmalarda kullanılmak üzere belirlenen kodlarıyla birlikte verilmiştir.

2. Her yıl için aynı form kullanılacaktır.

## EK. 5

## Tablo 1. Ön İncelemelerin Dağılımı

| İL | G | | | | | | H | | | | | E | | | | | | J | | | | A | | | | | | D | | | | | | K | | | | | B | | | | | | C | | | | | | I | | N | %N |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| *YIL* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *2* | *3* | *4* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *5* | *6* | | |
| ö1 | 1 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 8 | 0 | 0 | 3 | 1 | 1 | 0 | 1 | 6 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 2 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 32 | 8,72 |
| ö2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 5 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 9 | 2,45 |
| ö3 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 1 | 1 | 0 | 1 | 0 | 3 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 15 | 4,09 |
| ö4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 | 2 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 9 | 2,45 |
| ö5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 3 | 2 | 2 | 4 | 2 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 4 | 1 | 2 | 3 | 1 | 1 | 1 | 2 | 0 | 0 | 1 | 0 | 3 | 0 | 8 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 54 | 14,71 |
| ö6 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 1,09 |
| ö7 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0,54 |
| ö8 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0,54 |
| ö9 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 | 3 | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 | 1 | 0 | 0 | 2 | 0 | 1 | 1 | 1 | 0 | 3 | 1 | 0 | 0 | 0 | 5 | 0 | 0 | 0 | 1 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 46 | 12,53 |
| ö10 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0,54 |
| ö11 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0,00 |
| ö12 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 6 | 4 | 8 | 11 | 9 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 8 | 11 | 0 | 13 | 1 | 4 | 2 | 4 | 3 | 2 | 1 | 0 | 0 | 101 | 27,52 |
| ö13 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0,00 |
| ö14 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 15 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 20 | 5,45 |
| ö15 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 6 | 1,63 |
| ö16 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 | 6 | 0 | 0 | 3 | 0 | 1 | 0 | 1 | 0 | 2 | 1 | 1 | 0 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 | 2 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 28 | 7,63 |
| ö17 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0,27 |
| ö18 | 0 | 0 | 3 | 1 | 1 | 2 | 0 | 0 | 5 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 4 | 3 | 0 | 0 | 2 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 36 | 9,81 |
| T | 13 | | | | | | 50 | | | | | 53 | | | | | | 20 | | | | 43 | | | | | | 82 | | | | | | 24 | | | | | 48 | | | | | | 32 | | | | | | 2 | | 367 | 100,00 |
| %T | 3,54 | | | | | | 13,62 | | | | | 14,44 | | | | | | 5,45 | | | | 11,72 | | | | | | 22,34 | | | | | | 6,54 | | | | | 13,08 | | | | | | 8,72 | | | | | | 0,54 | | | |

# EK. 6

## Tablo 2. Disiplin Soruşturmalarının Dağılımı

| İL | G | | | | | | H | | | | | | E | | | | | | F | | | | | | J | | | | | | A | | | | | | D | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| *YIL* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* |
| D1 | 6 | 9 | 19 | 24 | 29 | 1 | 11 | 9 | 7 | 11 | 13 | 30 | 49 | 55 | 81 | 109 | 118 | 65 | 10 | 7 | 13 | 17 | 44 | 26 | 8 | 20 | 12 | 27 | 4 | 8 | 14 | 15 | 19 | 18 | 18 | 15 | 7 | 8 | 3 | 1 | 5 | 2 |
| D2 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 4 | 3 | 9 | 14 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 |
| D3 | 2 | 4 | 0 | 0 | 6 | 0 | 2 | 0 | 0 | 1 | 8 | 12 | 19 | 20 | 28 | 55 | 43 | 35 | 12 | 5 | 15 | 5 | 21 | 39 | 0 | 0 | 0 | 3 | 5 | 4 | 23 | 13 | 10 | 11 | 12 | 10 | 1 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 |
| D4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 2 | 1 | 0 | 1 | 4 | 0 | 0 | 0 | 1 | 2 | 7 | 0 | 3 | 24 | 8 | 0 | 1 | 0 | 0 | 7 | 2 | 2 | 0 | 0 | 0 |
| D5 | 0 | 2 | 0 | 4 | 0 | 0 | 7 | 5 | 0 | 4 | 0 | 4 | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 4 | 3 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 31 | 32 | 43 | 40 | 6 | 8 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 |
| D6 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 3 | 4 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| D7 | 0 | 1 | 3 | 3 | 0 | 1 | 3 | 2 | 2 | 5 | 2 | 13 | 0 | 0 | 2 | 0 | 4 | 0 | 28 | 8 | 11 | 9 | 3 | 35 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 9 | 9 | 7 | 14 | 12 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| D8 | 2 | 5 | 2 | 2 | 5 | 0 | 6 | 3 | 5 | 10 | 6 | 9 | 0 | 3 | 10 | 24 | 16 | 4 | 0 | 15 | 24 | 40 | 9 | 27 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 6 | 2 | 4 | 7 | 10 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 8 |
| D9 | 4 | 4 | 4 | 12 | 5 | 4 | 15 | 33 | 13 | 11 | 10 | 11 | 2 | 0 | 0 | 70 | 58 | 20 | 0 | 23 | 11 | 23 | 42 | 30 | 1 | 5 | 2 | 0 | 5 | 5 | 7 | 6 | 4 | 6 | 9 | 9 | 7 | 6 | 13 | 10 | 5 | 4 |
| D10 | 6 | 11 | 24 | 16 | 10 | 2 | 14 | 31 | 17 | 11 | 8 | 10 | 38 | 19 | 74 | 23 | 0 | 36 | 0 | 31 | 28 | 50 | 61 | 49 | 8 | 16 | 8 | 9 | 10 | 8 | 36 | 28 | 26 | 30 | 39 | 29 | 39 | 57 | 38 | 33 | 35 | 12 |
| D11 | 2 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 2 | 0 | 4 | 0 | 1 | 3 | 0 | 8 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 4 | 2 | 2 | 4 | 7 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| D12 | 1 | 2 | 3 | 5 | 0 | 0 | 10 | 0 | 0 | 2 | 0 | 1 | 0 | 0 | 4 | 6 | 4 | 4 | 0 | 6 | 2 | 15 | 33 | 34 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 3 | 0 | 0 | 3 | 2 | 4 | 5 | 2 | 0 | 1 | 0 | 3 | 1 |
| D13 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 4 | 2 | 0 | 0 | 1 | 0 | 3 | 0 | 1 | 0 | 5 | 2 | 5 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 1 | 0 | 0 |
| D14 | 4 | 0 | 0 | 3 | 0 | 4 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 7 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 0 | 5 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 1 | 4 | 4 | 9 | 8 | 0 | 2 | 0 | 6 | 0 | 0 |
| D15 | 5 | 7 | 2 | 11 | 8 | 6 | 13 | 1 | 3 | 2 | 1 | 2 | 3 | 5 | 9 | 9 | 6 | 3 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 1 | 0 | 3 | 2 | 3 | 11 | 15 | 10 | 8 | 2 | 0 | 5 | 3 | 1 | 0 | 0 | 0 |
| D16 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 2 | 4 | 4 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 |
| D17 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 6 | 0 | 3 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 6 | 1 | 2 |
| D1 | 3 | 5 | 5 | 8 | 6 | 4 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 4 | 0 | 5 | 0 | 6 | 7 | 8 | 4 | 1 | 5 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |

| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 8 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | 0 | | 0 | | | | | | | | |
| D19 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 0 | 4 | 1 | 3 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 0 | 7 | 0 | 0 | 0 | 3 | 2 | 0 | 0 | 0 | 2 | 2 | 4 | 4 | 7 | 9 | 3 | 0 | 2 | 2 | 0 | 0 |
| D20 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6 | 3 | 7 | 0 | 1 | 0 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 1 | 1 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| D21 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 7 | 0 | 0 | 8 | 0 | 4 | 4 | 0 | 0 | 2 | 0 | 5 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 5 | 3 | 2 | 3 | 3 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| D22 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 7 | 4 | 0 | 5 | 5 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 5 | 3 | 2 | 6 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| D23 | 8 | 7 | 9 | 12 | 1 | 4 | 5 | 8 | 5 | 10 | 5 | 11 | 75 | 74 | 55 | 138 | 90 | 58 | 0 | 21 | 6 | 21 | 50 | 69 | 1 | 0 | 1 | 8 | 3 | 11 | 17 | 4 | 4 | 5 | 4 | 0 | 2 | 6 | 6 | 8 | 7 | 7 |
| D24 | 0 | 0 | 2 | 2 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| D25 | 4 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 3 | 5 | 0 | 12 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| D26 | 0 | 0 | 3 | 6 | 3 | 7 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 2 | 1 | 0 | 6 | 7 | 0 | 2 | 5 | 5 | 5 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| D27 | 4 | 8 | 6 | 6 | 1 | 3 | 5 | 1 | 5 | 6 | 1 | 4 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 7 | 4 | 4 | 3 | 5 | 3 | 1 | 3 | 2 | 1 | 2 | 0 |
| D28 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 2 | 1 | 3 | 2 | 0 | 3 | 11 | 10 | 19 | 11 | 3 |
| D29 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| D30 | 31 | 26 | 14 | 25 | 46 | 51 | 10 | 0 | 6 | 13 | 29 | 11 | 33 | 17 | 13 | 29 | 17 | 20 | 6 | 47 | 31 | 24 | 287 | 96 | 15 | 35 | 22 | 8 | 6 | 11 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **N** | 630 | | | | | | 576 | | | | | | 1802 | | | | | | 1663 | | | | | | 383 | | | | | | 1104 | | | | | | 459 | | | | | |
| **%N** | 6,54 | | | | | | 5,98 | | | | | | 18,72 | | | | | | 17,27 | | | | | | 3,98 | | | | | | 11,47 | | | | | | 4,77 | | | | | |

**Tablo. 2'nin devamı**

| İL | K | | | | | | B | | | | | | C | | | | | | I | | | | | | N | %N |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| *YIL* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | - | - |
| D1 | 172 | 143 | 193 | 133 | 132 | 158 | 72 | 53 | 71 | 63 | 51 | 56 | 11 | 8 | 15 | 19 | 32 | 26 | 11 | 19 | 19 | 9 | 8 | 1 | 2442 | 25,37 |
| D2 | 0 | 1 | 0 | 1 | 3 | 0 | 2 | 9 | 5 | 0 | 5 | 0 | 7 | 7 | 11 | 12 | 11 | 9 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 121 | 1,26 |
| D3 | 3 | 0 | 5 | 1 | 3 | 3 | 29 | 15 | 0 | 5 | 0 | 0 | 3 | 6 | 6 | 4 | 4 | 6 | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 | 1 | 522 | 5,42 |
| D4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 12 | 9 | 8 | 12 | 13 | 13 | 14 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 155 | 1,61 |
| D5 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 4 | 7 | 7 | 4 | 0 | 10 | 6 | 12 | 10 | 12 | 21 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 295 | 3,06 |
| D6 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 21 | 0,22 |
| D7 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 19 | 4 | 3 | 0 | 9 | 32 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 264 | 2,74 |
| D8 | 7 | 7 | 11 | 14 | 10 | 20 | 5 | 6 | 5 | 0 | 0 | 7 | 8 | 15 | 18 | 13 | 8 | 20 | 2 | 0 | 2 | 1 | 1 | 3 | 451 | 4,68 |
| D9 | 6 | 5 | 16 | 11 | 3 | 1 | 3 | 8 | 3 | 0 | 8 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 3 | 4 | 2 | 0 | 1 | 1 | 1 | 0 | 587 | 6,10 |

| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| D10 | 40 | 20 | 28 | 5 | 36 | 7 | 38 | 8 | 0 | 9 | 2 | 0 | 6 | 9 | 14 | 16 | 0 | 15 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1283 | 13,33 |
| D11 | 7 | 4 | 5 | 2 | 6 | 15 | 0 | 0 | 5 | 0 | 0 | 0 | 9 | 8 | 5 | 5 | 4 | 6 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 134 | 1,39 |
| D12 | 10 | 0 | 8 | 0 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 3 | 7 | 6 | 3 | 18 | 9 | 8 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 238 | 2,47 |
| D13 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 33 | 0,34 |
| D14 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 84 | 0,87 |
| D15 | 2 | 0 | 3 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 2 | 0 | 3 | 2 | 1 | 3 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 186 | 1,93 |
| D16 | 0 | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 7 | 0 | 5 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 37 | 0,38 |
| D17 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 31 | 0,32 |
| D18 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 0 | 0 | 2 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 105 | 1,09 |
| D19 | 0 | 1 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 5 | 0 | 0 | 4 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 80 | 0,83 |
| D20 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 32 | 0,33 |
| D21 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 6 | 3 | 2 | 0 | 9 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 85 | 0,88 |
| D22 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 7 | 0 | 10 | 5 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 69 | 0,72 |
| D23 | 14 | 0 | 6 | 2 | 5 | 2 | 19 | 13 | 0 | 0 | 9 | 0 | 6 | 4 | 0 | 0 | 2 | 3 | 0 | 0 | 1 | 2 | 0 | 1 | 925 | 9,61 |
| D24 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 14 | 0,15 |
| D25 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 34 | 0,35 |
| D26 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 5 | 1 | 11 | 5 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 84 | 0,87 |
| D27 | 0 | 0 | 3 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 8 | 7 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 127 | 1,32 |
| D28 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 70 | 0,73 |
| D29 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 27 | 0 | 0 | 5 | 3 | 3 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 43 | 0,45 |
| D30 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 19 | 20 | 17 | 22 | 18 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1075 | 11,17 |
| **N** | 1316 | | | | | | 894 | | | | | | 705 | | | | | | 95 | | | | | | 9627 | 100,00 |
| **%N** | 13,67 | | | | | | 9,29 | | | | | | 7,32 | | | | | | 0,99 | | | | | | | |